

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**HALK OYUNLARININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNE PSİKO-SOSYAL ETKİLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

101869

DANIŞMAN

Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÖRAL

ŞULE BIŞGIN

101869

KÜTAHYA, 2001

Y.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

**HALK OYUNLARININ
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNE PSİKO-SOSYAL ETKİLERİ
(Yüksek Lisans Tezi)
ŞULE BİŞGİN
KÜTAHYA, 2001**

Yemin Metni

Yüksek Lisans bitirme tezi olarak sunduğum “Halk Oyunlarının Üniversite Öğrencileri Üzerine Psiko-Sosyal Etkileri ” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

13.10.2001

ŞULE BİŞGİN



Şule BİŞGİN' in hazırladığı “Halk Oyunlarının Üniversite Öğrencileri Üzerine Psiko-Sosyal Etkileri” başlıklı Yüksek Lisans Bitirme tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile kabul edilmiştir.

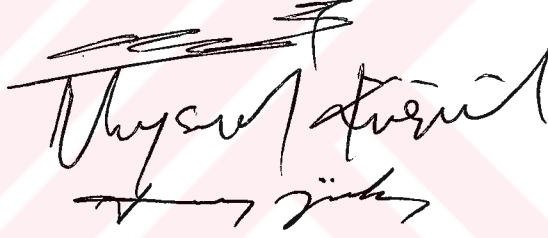
13/...../2001
Eylül 2001

Tez Jürisi

Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÖRAL

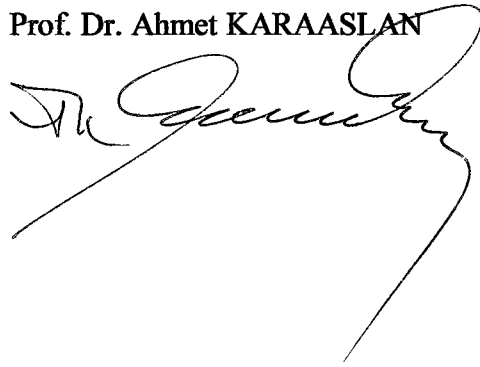
Yrd .Doç. Dr. Veysel KÜÇÜK

Yrd. Doç. Dr. Çetin ÖZDİLEK



Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Ahmet KARAASLAN



ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Kayseri’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kayseri’de, lise öğrenimini Ankara’da tamamladıktan sonra 1993 yılında Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu’nu kazandı. 1997 yılında lisans eğitimini tamamladı.

1997-1998 yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı Şanlıurfa Kız Lisesi’nde Beden Eğitimi Öğretmeni olarak görev yaparken, 1998 yılında Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunu’ nun açmış olduğu sınavı kazanarak, bu bölümde öğretim görevlisi unvanı ile göreve başladı.Halen bu görevine devam etmekte

1997 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programını kazandı.

Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu’nda Türk Folklorü, Genel Jimnastik, Sportif Ritmik Jimnastik, Ritim Eğitimi ve Dans, Spor Tarihi Derslerini yürütmekle beraber üniversitenin folklor ekibini Kırklareli, Artvin yöresi oyunları ile hazırlamaktadır.

Evli ve bir çocuk annesidir.

ÖZET

Günümüzde Türk Halk Oyunlarının yerini ve önemini kavramayan kurum ve kuruluş yok gibidir. Fakat bu kurumlar Türk Halk Oyunlarının kültürü aktarma tarihi sosyal anlamda aksettirme gibi işlevlerini gelecek nesillere aktarırken tam bir bütünlük arz edememektedirler. Şöyle ki: Kimileri halk oyunları etkinliklerini sadece eğlence ağırlıklı yönüyle ele alırken, kimileri arkadaş ve çevre edinme, seyahat etme, değişik yerleri görme gibi yönleriyle tanımaktadırlar.

Halk oyunları kültürel ve sosyal bütünleştiricilik görevi görürken, gelişmiş ülkeler kalkınmada kültürün önemini fark edip, bu konuda çalışmalarını geliştirip derleyerek, sağlıklı kültür politikaları üreterek gelişmelerini hızlandırmışlardır.

Ülkeler arasındaki rekabet bugün şekil değiştirmiştir. Sömürgeciliğin şekli ve muhtevası değişmiştir. Teknolojik alanda ileri seviyede olan ülkelerin, hem maddi hem de manevi alanda gelişmekte olan ülkeleri baskı altında tutmaları sömürgeciliğin devamının kanıtıdır. Bu ülkelerin teknolojiden çok ürün satmaları bunun ispatlayıcısıdır.

Türkiye sosyo-kültürel değişme sürecinde bir yandan dış dünyaya entegre olmaya çalışırken, bir yandan de kendi kültürel değerlerini koruyup geliştirme gayreti içinde olmalıdır.

Halk oyunlarımızın iyi analiz edilmesi derlenmesi ve arşivlenmesi son derece uzmanlık isteyen bir konudur. Halk oyunlarımızın gelecek nesillere aktarımında öğreticilerin bu konuyu daha iyi değerlendirmesi, öğrencilerin ise, bunun şuurunda olması gerekir.

Toplum üzerinde bir takım etkilere sahip olan halk oyunları, üniversite gençliği üzerinde de fizyolojik, psikolojik, sosyolojik ve kültürel alanlarda etkiler bırakmaktadır.

Üniversiteler, yarınlara emanet edilen ülkenin geleceğe açılan kapılarıdır. Parçadan bütüne teorisinde halk oyunları faaliyetlerinin, üniversite öğrencilerinin üzerinde etkileri dikkate değer bir araştırma konusudur. Bu nedenle yaptığımız araştırma da “ halk oyunlarının üniversite öğrencileri üzerinde psiko-sosyal etkileri ” konusunu değerlendirmeye çalıştık.

Araştırmamız, Antalya ilinde yapılan üniversiteler arası 2001 halk oyunları yarışmasına katılan 226 öğrenci (128 Erkek – 98 Bayan) üzerinde yapılmıştır.

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde, SPSS for Windows 9.01 paket programı kullanılmış. Elde edilen bilgilerin frekans ve present değerleri alınarak aritmetik ortalamaları yorumlanmıştır.

Çalışmamızda Halk Oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin tamamı halk oyunları kültürünün bir ögesi olarak görmektedir. Faaliyetlere katılanların % 48.2'sinin severek, % 38.1'inin boş zamanları değerlendirmesinde etkili olduğunu düşündüklerinden, % 27.4'ünün toplumda yer edinme, % 30.5'inin kültür farklılıklarını görme, % 54.4'ünün değişik kültürleri tanıma, % 27.4'ünün ise öz güvenlerini geliştirme oldukları yapılan anket değerlendirilmesinde ulaştığımız sonuçlardır.



ABSTRACT

Today there is just no institution or establishment which doesn't comprehend the importance and position at Turkish Folk Dancing but these institutions-establishments don't present an exact wholeness while they are transferring the functions at Turkish Folk Dancing to the next generations. It is to say that, while someone considers the folk dancing functions with their entertaining sides, others use them for making friends, travelling, visiting, different places.

While the folk dancing functions as a cultural social unifying, developed countries speed their development up to realise the importance at culture in development, develop, collect, produce positive culture politics.

Today the rivalry between the countries changed its shape. The shape-contend at colonialism changed. It is the evidence at continuation at colonialism that the developed countries keep the developing countries under their thumb.

Turkey must do its best in the time of social-cultural change while it is working to adapt to the world-protecting-developing its own cultural values.

Being careful is very important while analysing, collecting-archiving the folk dancing-while teaching it to the next generations teachers- learners must be very careful.

The folk dancing, which has some effects on society, has physiological, psychological, sociological effects on university students.

Universities are the doors at countries which are entrusted to the future. The role at folk dancing in universities is very important because it effects the relationship at the students so it is the subject at our researches. For this reason in our research we search psycho-social effects at folk dancing on university students.

Our research has been made on 226 students who participated 2001 Folk Dancing Competition made between universities in Antalya (128 male – 98 female)

SPSS for Windows 9.01 Packet Program has been used in the evaluation of the datum's. The datum knowledge's arithmetical averages are commented by taking out the frequency and present values.

In our study, all of the university students who are participating the folk dancing activities accept that folk dancing is an element of the culture. In order to the results of evaluating our public survey; the students that participated the activities; 48.2 % do it enjoying, 38.1 % think that it is effective to evaluate spare times, 27.4 % do it to make a carrier in society, 30.5 % do it to understand the variations of the culture, 54.4 % do it to identify different cultures, 27.4 % do it to develop their self confidence.



İÇİNDEKİLER

ÖZGEÇMİŞ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
KISALTMALAR.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
TEZ HAKKINDA	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HALK OYUNLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.HALK OYUNLARININ ÇAĞLARA GÖRE TARİHSEL GELİŞİMİ	5
1.1.1.İlkçağlarda Halk Oyun Ve Dansları.....	6
1.1.2.Ortaçağda Halk Oyun Ve Dansları.....	11
1.1.3.Yeniçağda Halk Oyun Ve Dansları.....	14
1.1.4.Yakınçağda Halk Oyun Ve Dansları.....	16
1.2.HALK OYUNLARI KAVRAMI, FAALİYETLERİN AMAÇLARI, OYNANIŞ NEDENLERİ VE SINIFLANDIRILMASI	24

1.2.1.Halk Oyunlarının Tanımı.....	25
1.2.2.Halk Oyunları Faaliyetelerinin Amaçları	26
1.2.3.Halk Oyunlarının Oynanış Nedenleri.....	27
1.2.4.Halk Oyunlarının Sınıflandırılması.....	28
1.2.4.1.Türkiye'de Oynanan Halk Oyunlarının Tasnifleri.....	30
1.2.4.2.Halk Oyunlarının Yörelere Göre Sınıflandırılması.....	30
1.2.4.2.1.Bar Oyunlarının Oynandığı Yörelere	30
1.2.4.2.2.Halay Oyunlarının Oynandığı Yörelere	31
1.2.4.2.3.Hora Ve Karşılama Oyunlarının Oynandığı yörelere	31
1.2.4.2.4.Zeybek (Bengi, Mengi, Seymen) Oyunlarının Oynandığı Yörelere ...	31
1.2.4.2.5.Kaşık Oyunlarının Oynandığı Yörelere.....	31
1.2.4.2.6.Davullu Oyunlar Ve Köçek Oyunlarının Oynandığı Yörelere	32
1.2.4.2.7.Horon Ve Sallama Oyunlarının Oynandığı Yörelere.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

20. YÜZYIL TÜRKİYE'SİNDE HALK OYUNLARI FAALİYETLERİ

VE UYGULAMALARI

2.1.TÜRKİYE'DE HALK OYUNLARININ TARİHÇESİ	35
2.2.TÜRK KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDA HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARI	40
2.2.1.Kültür Bakanlığı.....	41
2.2.2.Milli Eğitim Bakanlığı.....	42

2.2.3.Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı.....	42
2.2.4.Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.....	43
2.2.5.Üniversiteler.....	43
2.2.6.Konservatuarlar	43
2.2.7.Belediyeler	44
2.2.8.Halk Eğitim Merkezleri.....	44
2.3.ÖZEL KURUM VE KURULUŞLARDA HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARI	45
2.3.1.Medya	45
2.3.2.Dernekler	45
2.3.3.Vakıflar	45
2.3.4.Şirketler	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HALK OYUNLARI FAALİYETLERİNİN

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

3.1.Halk Oyunları Faaliyetlerinin Üniversite Öğrencileri Üzerindeki Fizyolojik Etkileri.....	48
3.2.Halk Oyunları Faaliyetlerinin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Gelişimleri Üzerine Etkileri.....	56
3.3.Halk Oyunları Faaliyetlerinin Üniversite Öğrencilerinin Zihinsel Gelişmeleri Üzerine Etkileri.....	68
3.4. Halk Oyunları Faaliyetlerinin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Gelişmeleri Üzerine Etkisi	71

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**HALK OYUNLARI FAALİYETLERİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE
ETKİLERİNİN TESPİTİNE YÖNELİK ANKET UYGULAMASI**

4.1.MATERYAL VE METOD	78
4.1.1. Amaç Ve Kapsam	78
4.1.2. Denekler	79
4.1.3. Metod	79
4.1.4. Varsayım.....	79
4.1.5. Sınırlılıklar Ve Zorluklar.....	80
4.2.BULGULAR VE YORUMLAR	81
TARTIŞMA VE SONUÇ	94
ÖNERİLER.....	100
KAYNAKLAR.....	102
EKLER	107
EK-1: Anket Formu.....	108
DİZİN.....	111

KISALTMALAR

HAKAD	:Halk Kùltürü Araştımları Derneđi
HAGEM	:Halk Oyunları Geliştirme Ve Eğitim Merkezi
MİFAD	:Milli Folklor Araştımları Dairesi
HOYEM	:Halk Oyunları Yaygınlaştırma Ve Eğitim Merkezi
G.S.G.M.	:Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
M.E.B.	:Milli Eğitim Bakanlığı
TRT	:Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
DTMK	:Devlet Türk Musikisi Konservatuarı
İ.Ö.	:İsa'dan Önce
M.Ö.	:Milattan Önce
Y.Y.	:Yüz Yıl

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 : İnsanın Anatomik Verim Gücü.....	49
Tablo 3.2: Halk Oyunu Oynayan-Oynamayanlarda Görülen Şahsiyet Özellikleri	59
Tablo 4.2.1: Örnek Kişilerin Cinsiyet Dağılımı	81
Tablo 4.2.2: Örnek kişilerin Yaş Dağılımlarına Göre Halk Oyunları Faaliyetlerine Katılım Oranları.....	81
Tablo 4.2.3: Örnek Kişilerin Medeni Durum Dağılımı	82
Tablo 4.2.4: Örnek Kişilerin Kardeş Sayısı Dağılımı.....	82
Tablo 4.2.5: Örnek Kişilerin Babalarının Meslek Grupları	83
Tablo 4.2.6: Örnek Kişilerin Annelerinin Meslek Grupları.....	83
Tablo 4.2.7: Örnek Kişilerin Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Dağılımı.....	84
Tablo 4.2.8: Örnek Kişilerin “Halk Oyunlarının Kültürün Bir Ögesi Olduğu Görüşüne katılıyor musunuz?” Sorusuna Cevapları Tablosu	85
Tablo 4.2.9 : Örnek Kişilerin Halk Oyunları İle İlgilenme Süreleri Dağılımı.....	85
Tablo 4.2.10: Örnek Kişilerin Halk Oyunları İle İlgilenmeye Başladıkları Kurumların Dağılımı.....	86
Tablo 4.2.11: Örnek Kişilerin Halk Oyunlarına Başlamalarına Etkili Olan Faktörlerin Dağılımı.....	87
Tablo 4.2.12: Örnek Kişilerin Halk Oyunlarına Başlama Amaçları	88
Tablo 4.2.13: Halk Oyunları Faaliyetlerinin Örnek Kişiler Üzerindeki Psikolojik Etkilerinin Dağılımı	89
Tablo 4.2.14: Halk Oyunları Faaliyetlerinin Örnek Kişiler Üzerindeki Sosyal Etkilerinin Dağılımı	90

- Tablo 4.2.15:** Örnek Kişilerin Halk Oyunları Organizasyonlarının Yeterli Düzeyde Olmama Sebebi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı 91
- Tablo 4.2.16:** Örnek Kişilerin Halk Oyunları Organizasyonlarının Yeterli Düzeyde Olması İçin Gerekenler İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı..... 91
- Tablo 4.2.17:** Örnek Kişilerin Yurt İçi Halk Oyunları Organizasyonlarının Kültürlenme Üzerine Etkileri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı..... 92
- Tablo 4.2.18:** Örnek Kişilerin Uluslararası Halk Oyunları Organizasyonlarının Kültürlenme Üzerine Etkileri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı..... 93





TEZ HAKKINDA

1.AMAÇ

21. yy' da ülkeler platformda kendi kültürlerini yayma ve benimsetme mücadelesi bir rekabet halindedir. Bizlerinde kendi öz kültürümüzü koruma, yaşatma, geliştirme ve benimsetme açısından ülkemizi en iyi şekilde temsil etmemiz gerekmektedir.

Kültürün yaşatılması, gelecek nesillere aktarılması yönünde büyük önemi olan halk oyunlarımızın daha detaylı bir şekilde araştırılıp, değerlendirilmesi gerekmektedir.

Halk oyunlarının bilimsel temellere oturtulmasında üniversitelerin araştırma ve katkıları göz ardı edilemeyecek oranda önemlidir. Üniversite gençliğine ve eğitimcilere, halk oyunlarının gelecek nesillere otantikliğini bozmadan aktarımında önemli görevler düşmektedir.

Halk oyunları, sosyal hafızanın dünden yarına uzanan bir köprü üzerinde biçimlenen kalıplaşmış davranışlarıdır. Bu nedenle toplumların eğitimi ve öğretimi içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Eğitim günümüzde en önemli sosyalleşme vasıtası ve sosyalleşmede büyük ölçüde toplumsal normların bireylere benimsetilmesi süreci olduğuna göre, sosyal hayatta eğitim fonksiyonu ne kadar önem arz etmekteyse aynı şekilde eğitim sürecinde de Türk halk oyunları o ölçüde büyük bir öneme sahip bulunmaktadır.

Araştırmamızda halk oyunları faaliyetlerini üniversite öğrencileri üzerinde psiko-sosyal etkileri açısından ele almaya çalıştık. Bu araştırma da amacımız halk oyunları faaliyetlerinin üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerinin bulunmasını, bu sayede halk oyunları faaliyetlerinin üniversitelerde yaygınlaştırılıp, bir kültür köprüsü olarak değerlendirilmesini sağlamaktır.

Üniversitelerde, kamu kurum ve kuruluşlarında halk oyunları faaliyetlerine yer verilmesi, faaliyetlerinin otantikliğinin korunması, öğretici ve öğrencilerin bu doğrultuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Halk oyunları faaliyetleri sayesinde kültürün gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir yere sahip olan üniversitelere büyük görevler düşmektedir. Üniversitelerde halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen gençliğe faaliyetlerin psiko-sosyal etkilerinin incelenmesi amacı ile araştırmalarımıza yön verilmiştir.

2.KAPSAM

Bu çalışmanın kapsamı; halk oyunları hakkında genel bilgileri, halk oyunlarının oynanış nedenlerini, sınılandırılmasını, çağlara göre tarihsel gelişimini, 20. yy. Türkiye’inde halk oyunları faaliyet ve uygulamalarını ve faaliyetlerin üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesini içermektedir.

Bu araştırmada kullanılan anket uygulamasının evreni halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen ve Haziran 2001-Antalya’da gerçekleştirilen Üniversiteler Arası Halk Oyunları Yarışması Türkiye Finali’ne katılan üniversite öğrencileridir.

Tezin Bulgular ve Yorum bölümünde Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin faaliyetlere katılma nedenleri ve beklentileri değerlendirilmiştir.

Ayrıca halk oyunları faaliyetlerinin üniversite öğrencileri üzerindeki Psiko-Sosyal etkileri anket uygulaması ve kaynak taraması yöntemleri ile araştırılmıştır.

3.YÖNTEM VE SINIRLILIKLAR

Araştırmamızla ilgili ön hazırlık olarak bir plan hazırlanmıştır. Bu plan doğrultusunda çalışmalar yürütülmüş olup zaman içerisinde konu ile ilgili düzeltmeler yapılmıştır.

Araştırmamızda öncelikli olarak konu ile ilgili yazılı kaynaklar araştırılmış ve gerekli materyaller sağlanmıştır. Daha sonra Antalya ilinde yapılan üniversiteler arası halk oyunları Türkiye Finali’ne katılan halk oyunu oynayan üniversite öğrencilerine anket uygulanmıştır. Anket verileri değerlendirilerek, SPSS For Windows 9.01. istatistik paket programında

frekans ve persent değerleri bulunmuştur. Bulanan değerlerin yorumlanması çalışmamızın sonucuna yön vermiştir.

Araştırmamız halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen üniversite öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Anketimizin üniversite öğrencilerine uygulanması nedeniyle değişik üniversitelerde okuyan öğrencilere ulaşmada bir takım zorluklar yaşanmıştır.

Sadece halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma olmasından dolayı anketimiz belirli rakamlarla sınırlı kalmıştır.

4. HİPOTEZ

Folklor, toplumların geçmiş ve gelecekleri arasındaki kültür ilişkilerini felsefe duygu ve düşüncelerini günümüze yansıtan yaşam deneyimlerini kendine özgü hareket zinciri ile anlatma dilidir.

Kültürün bir ögesi olarak halk oyunları, geçmişten geleceğe uzanan köprü üzerinde aktarıcılık rolünü üstlenmiştir.

Halk oyunları, günümüzde toplumsal yaşantıyı etkileyen önemli unsurlardan biridir.

Eğitim öğretim sürecinde etkin bir araç görevini üstlenen halk oyunları figür ve müzikleri bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir rolü üstlenir.

Halk oyunları faaliyetlerinin üniversite öğrencileri üzerine psikolojik ve sosyal yönden etkileri vardır.

Halk oyunları sosyal bir olaydır, öğrencileri sosyalleştirir. Öğrencilerin kendisine güven duygusunu, medeni cesaretini geliştirir. Başkalarıyla hızlı ve kolay ilişki kurabilir hale gelmelerine yardım eder. Öğrencilerin sosyalleşmesi ve toplum içinde yer bulup statü sahibi olmaları amaçlarına hizmet eder.

Psikolojik yapıları üzerine olumlu etkileri mevcuttur.

Halk Oyunları etkinliği toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Bu tür etkinliklere katılan birey hareketler aracılığı ile duygularını ifade etme olanağı bulur.

Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vb. duygularında boşalım sağlar, bunları kontrol

etmesini öğrenir. Baskı altındaki duygusal enerjiden kurtulmanın bir yolu spor ya da oyun etkinliklerine katılmakla olur.

Duygusal ve toplumsal gelişim birbiriyle karşılıklı etkileşim halindedir. Duygusal gelişimin tam olarak kazanılmasından sonra birey topluma katkıda bulunabilir. Bu nedenle bireyin önce birey olarak kendine uyum sağlaması, bir başka deyişle kendini kabul etmesi, daha sonra gruba uyum sağlaması söz konusudur.

5. VARSAYIMLAR

Globalleşen dünyada bir yere sahip olmak ve o yeri koruyabilmek şüphesiz dünyaya açılırken kendi öz benliğimizi kaybetmemekle mümkün olacaktır.

Bilgi ve teknoloji çağı olan 21 yy'da, bilimin kaynağı olan üniversitelerde eğitim gören genç neslin, bilgilendirilmesi ve gelişmesi iletişim-bilim teknolojilerini kullanarak yakından takip etmesi sağlanırken, öz tarihini bilen ve kültürünü yaşatan bir nesil yetiştirilmelidir

Folklorun bir ürünü olan halk oyunları; Eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde ele alındığında geçmişle gelecek arasındaki köprüde, köklerine bağlı, geleceğe güvenle bakan şuurlu bir nesil yetiştirilmesinde etkili bir araçtır.

Halk oyunları faaliyetleri sayesinde özellikle üniversite gençliğinin kültür bilincine sahip bireyler olarak yetişmesi sağlanmaktadır.

Halk oyunlarının sosyal çalışmalarda kullanımı sayesinde; kişinin kendini tanıması, yeteneklerini geliştirmesi, vücudunu ve sağlığını koruması, organizmasını en iyi biçimde kullanması, toplumsal davranışlar elde etmesi sağlanmaktadır.

Sosyal çalışmalarda halk oyunları; kişide ruhsal ve düşünsel davranış olarak etkinlik, cesaret, kendine güven, artan öğrenme ve başarı arzusu, bencillikten kurtulma, iş birliği bilincini sağlamaktadır. Bu çalışmaların sonucunda da sorumluluk duygusunu geliştirmektedir.

Halk oyunları aile içindeki sosyal ilişkileri geliştirir. Aileler düğünlerinde, eğlencelerinde halk oyunlarını yaşatırlar. Ailenin bütün fertleri arasında karşılıklı tam bir etkileşim ve etkileşimin sembolleşmiş görüntüleri içinde, kalıttan gelen ve içgüdüsel olan ve dış

çevreye karşı mahremiyet ile sürdürülürken, diğer taraftan aynı zamanda dış çevreye dönük, açık sosyal ilişkiler önünde kapalı olmayan (ekonomik, çevresel, kültürel ilişki ağlarına açık) ve özellikle aile fertlerinin kendi aralarındaki ilişkilere hem kendileri açısından olumlu, hem de toplumun benimsediği değerler ve fonksiyonlar doğrultusunda olumlu toplum ilişkilerine bağımlı olarak ailenin ortak menfaatleri ve kendi aralarındaki etkileşimlerin dışarıdan açık ve seçik tarzda görebileceği biçimde, yani tam bir dayanışma içinde, ailede tekrarlanan özelliklerle dolu halde sürdürülmektedir.

Halk Oyunları etkinliği toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Bu tür etkinliklere katılan birey hareketler aracılığı ile duygularını ifade etme olanağı bulur.

Sosyo-kültürel işlevleri açısından halk oyunları insanların geleneksel yaşama biçimlerini, inanışlarını, tabiatla ilişkisini, birbiriyle olan ilişkilerini müzikle de birleşerek yaşatan ve kültür öğelerinin bu yolla nesilden nesile aktarılmasına yardım eden önemli bir etkinliktir. Türk toplumunda da oyun, yüzyıllar boyunca bir gelenek halinde devam eden geniş bir kültür hazinesidir.

Hiçbir kültür olayı, tüm gelenek ve görenekleri bir yumak gibi etrafına sarıp toplayan Halk oyunları kadar, ait olduğu toplumun ulusal duygularını yansıtır ve onlar kadar toplumsal bağları pekiştirip kuvvetlendirme etkisine sahip değildir.

GİRİŞ

Bir milleti diğer milletlerden ayıran kültürel özelliklerin esası halk kültürüdür, başka bir deyişle folklördür. Milli kültür denilen kültür değerleri de folklörden kaynaklanmaktadır. Bir olayın veya kültürel olayın folklor malzemesi sayılabilmesi için, halka ait olma, anonim olma, sözlü geleneğe dayalı olma, yazılı bir kaynağın tekrarı olmama, nesilden nesile toplumdaki topluma geçerek yayılmış olma, özelliklerine sahip bulunması gerekliliği belirtilmektedir.

Folklor, içerik itibarı ile toplumların geçmiş ve gelecekleri arasındaki kültür ilişkilerini felsefe duygu ve düşüncelerini günümüze yansıtan yaşam deneyimlerini kendine özgü hareket zinciri ile anlatma dilidir. Saha itibarı ile folklorun kadrolarında olan halk oyunları, günümüzde toplumsal yaşantıyı etkileyen önemli unsurlardan biridir. Kırsal kesim yaşamı sürdüren toplumlarda, birlik ve bütünlüğün güçlü bir aracı olan halk oyunları, günümüz kent toplumunda, bozulan ilişkileri ve sarsılan dengeyi sağlıklı duruma kavuşturmada önemli bir etken olmaktadır.

İnsan ekonomik yönü de olan sosyal bir varlıktır. Topluluklar halinde yaşar bu toplu yaşam biçimlerini düzenleyen çeşitli kural ve yasaların oluşumunda geçmiş yaşamları ile günümüze dek süregelen geleneksel değerlerine sahip çıkmayan milletler tarih sahnesinden çabuk silinmişlerdir.

Anadolu'da yaşayan Türk uygarlıklarında, Asya'dan getirdikleri geniş kültür birikimleri ile eski Anadolu Uygarlıkları'nın kültür ürünlerinin özümsemesini görmekteyiz. Bunun sonucu uygarlıkların beşiği Anadolu'da atalarımız, yaratıcı gücü, sanat anlayışını, beğeni ve becerilerin de katkısıyla paha biçilmez halk oyunlarımızı oluşturmuşlardır.

Halk oyunlarının eğitim kurumlarının çalışma alanına girmesiyle kültürümüzün zenginlikleri daha çok gözler önüne serilir olmuştur.

Son yıllarda Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının Halk Oyunlarının yaşatılma ve yaygınlaştırılmasında büyük emekleri ve katkıları olduğu görülmektedir. Okullarımızda

yapılan halk oyunları çalışmalarının ülke ölçeğinde bir çalışmaya konu olması, her yıl yüzlerce okulun büyük bir istekle bu yarışmalara katılmalarını sevinçle karşılanacak bir olaydır.

Halk dansları, öncelikle bazı öğretim okullarında başta İstanbul olmak üzere zeybek dansları ile başlamış, Türkiye'ye Beden eğitiminin getirip eğitsel olarak uygulamış olan Selim Sırrı TARCAN İstiklal Marşından sonra, İzmir'de kız öğretmen okulunda Büyük Önder Atatürk' ün şereflendirdiği bir törende Muallim Anıl'la birlikte düzenlediği zeybek dansını takdim etmiştir.

Günümüzde halk oyunları konulu etkinlik çeşitli kuruluşlarca yürütülmektedir. Bu kuruluşların düzenli ve başarılı bir teşkilat altında toplanamadığı ilgililerce ileri sürülen önemli bir varsayımdır.

Cumhuriyet döneminde her alanda olduğu gibi halk oyunları ekinliği de, devletin denetim ve gözetimi altına alınmıştır. Bu örgütlü çalışma "Halk Evleri" ile başlamış ve giderek tüm ülkede okul, klüp, dernekler aracılığı ile sürdürülmüştür.

Günümüzde hemen hemen bütün ilk ve orta dereceli okullarda halk oyunları bu ilk öncü çalışmaların devamı olarak uygulanmakta, bütün yurda yayılarak yurt içi ve yurt dışında kültürel tanıtımın en etkin faaliyetini teşkil etmektedir.

Halk oyunları kentte teşkilatlarda sürdürülen ve devamlılık kazanan bir etkinliktir. Çeşitli kurumlarca çalışması yapılan halk oyunları son yıllarda Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca yarışması yapılan etkinliklerden biri olmuştur. Benzer amaçlardan doğan benzer etkinlikler aynı örgüt içinde yer almaktadır. Bu tür örgütlenme, eşgüdüm ve başarıyı önemli ölçüde etkileyecektir. Eşgüdüm sağlanıp başarı yükseltirirken halk oyunları kurumları da büyüyüp genişleyecektir. Bu durumlarda başarılı bir yönetim ancak devletin denetim ve gözetiminde oluşabilmektedir.

Bugün bazı Bakanlıklarımızda yer alan halk oyunları faaliyet alanları şunlardır:

1996 yılında M.E.B. bünyesinde "Milli Folklor Enstitüsü" kurulmuş ve daha sonra Kültür bakanlığına bağlı "Milli Folklor Araştırma Dairesi" ni (MFAD) görüyoruz. MFAD sonradan "Halk Kültürlerini Araştırma Dairesi" (HAKAD) olarak değiştirilmiş son olarak da

Kültür Bakanlığı bünyesinde “Halk Ürünlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü” (HAGEM) bünyesinde yeniden teşkilatlanmıştır.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Beden Eğitimi ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünü Bağlı “Halk Oyunları Şubesi” oluşturup yarışmaları düzenlenen halk oyunlarının Turizm Bakanlığına bağlı kurulan “Devlet Halk Dansları Topluluğu” il halk oyunları teşkilat yapısına bir yenisi daha eklenmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarında halk oyunları; Kültür Bakanlığı, M.E.B., G.S.G.M., Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı, T.R.T., Üniversiteler, Konservatuarlar, Belediyeler, Özel Kurumlar, Medya, Dernekler, Vakıflar, Şirketler, Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde yer almışlardır.

Halk oyunlarının bilimsel esaslara dayalı özünü korumada, kültürel bir yapıya kavuşmasında üniversitelerin yeri ve önemi büyüktür. Bu nedenle üniversite gençliğinin halk oyunlarına bakışı, halk oyunlarını yaşayışına araştırma konusu edinerek ne gibi sosyo-kültürel etkileşime uğradıklarını ele almaya çalıştık. Çalışmamızın bizden sonra bu konuyla ilgilenenlere ışık tutması temennisindeyiz.



BİRİNCİ BÖLÜM
HALK OYUNLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.HALK OYUNLARININ ÇAĞLARA GÖRE TARİHSEL GELİŞİMİ

İlkel toplum insanı bilincini bilgiye, bilime dayalı bir yönlendirme ile oluşturmaktan çok uzaktı. Çünkü o dönemlerde insanlar tam nesnel bilgiyi sağlayabilecek soyut-mantıksal düşünebilme yeteneğini henüz kazanamamıştı. Düşünme süreci davranışlarla değil hareketin ya da gözlenebilen olguların isimlendirilmesi ile oluşan sözcüklerden ibaretti. İlkel toplum insanı kendini doğal çevresinden ayıramıyor, soyutlayamıyordu. Bu ayrım gerçekleşmediği için de dış dünyanın öznenen bağımsız algılanarak, dış dünyanın kendi yasallıklarını keşfedebilecek bir soyutlama düzeyi oluşmamıştır.¹

İlkel insanlarda hayat, düşüncülerle değil, devinimlerle başlamıştır. İnsanı hayvanlardan ayıran en önemli özellik, yaşam etkinliğinin bilincinde olmaktır. Buna rağmen ilk insanlarda teoriyle pratiğin birbirinden ayrılmadığını ve zihinsel soyutlamanın yeterince hayatlarına girmediğini görmekteyiz. Bu aşamada henüz teoriden söz etmek mümkün değildir, yalnızca ilkel tapınma törenleri söz konusudur. İlkel tapınma töreni henüz pratiktir, ama emekten bilinçli olarak ayrılmış bir pratiktir.

Bu törenlerde yapılan tapınma merasiminin en önemli bölümünü taklit dansları oluştururdu. Denebilir ki, bilinçli öykünme bize ilkel atalarımızdan miras kalan bir özellik olmuştur. Bu insanlar bir işi yapabilme yeteneğini geliştirmek için, o işi yapmadan temsili

¹ LEVENT, Haluk. "Halk Oyunlarının Kökeni ve Yaratım Süreci Üzerine", Folklore Doğru, İstanbul, 1987 s.56.

olarak ortaya koymakta idiler. Öykünmenin böylece nesnel bir işlevi yerine getirmek amacıyla doğduğu söylenebilir.

Bu ilk insanların yaptıkları danslarının önde gelen amacı dinsel ve büyüsel. İlkelerde dans dinsel ve büyüsel amaçla ele alınıp hayatın tüm önemli dönüşüm törenlerine mutlaka girerdi. Doğumda, erginleme törenlerinde, evlenme, ölüm törenleri ile savaşla, avla, totemle, bollukla ve mitlerle ilgili günlerine dansın eşlik ettiğini görüyoruz.²

Bazen doğayı evcilleştirme, bazen avına karşı üstün olabilme, bazen de totemin doğaüstü güçlerinden yararlanma diğer amaçları oluşturuyordu. Diğer taraftan ölümlere, toteme, bereket ve verimliliğe, gök güçlerine, doğaüstü güçlere tapma da dansın yapılış nedenlerindendi.

İlkel toplumlarda zayıf olan bireyleri, zor koşullar, toplu yaşamaya zorluyordu. Bu toplumsallaşmanın en güçlü aracını dinsel törenler ve büyüsel danslar oluşturuyordu. Oyun bir ritüel, ya da bir tören olduğu zamanlarda, bir ödev kavramıyla birleşir. Oyun günlük yaşamda bir ara veriş, bir dinlenme, günlük yaşamın bir süsü gibidir.

1.1.1. İlkçağlarda Halk Oyun Ve Dansları

İlk dans, bu törenlerde tarım (tahıl, pamuk, fındık, üzüm gibi ürünlerin ekimi, hasadı, harmanı), hayvancılık, deniz-kara avcılığı; savaş, evlenme gibi sosyal ve ekonomik olayların; yağmur, kar, fırtına, deprem, dalga, ağaçların rüzgarla sallanması gibi doğa olaylarının, kötü ruhları kovma, bereket güç dileme, ruhsal dinsel olayların “gerçek”ten soyutlanarak hareket ve ritimle anlatılması sonucu doğmuştur. Dans, ilk insanlar için anlamakta çektikleri güçlüğü buldukları ilk çözümdü.³

İlk insanlar on binlerce yıl önce çaresizlikler içinde, doğaya karşı sürdürdükleri ölüm kalım savaşı sırasında, olayları yorumlayabilmek için dinsel-metafizik yöntemler kullanmak zorunda kalmışlardır. Doğa ile kurulan ilişkilerdeki pratiğin azlığı, bunlardan sağlanan

² ÖRNEK, Sedat, Veyla. **100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane**, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1971, s.181.

³ KOÇKAR M.Tekin. **Çağlar Boyunca İletişim Sanatı Olarak Dans ve Halk Dansları**, Ege Üniversitesi. Basımevi, İzmir, 1999, s.6.

anların birbirinden kopukluğu, genellemeye gitme olanaklarının kısırlığı, kavramların eksikliği gibi etkenler bu gereksinmelerin öz nedenini oluşturmuştur.⁴

İlk insanlar iletişim kurmakta karşılaştıkları güçlüğü danslı anlatımla çözmeye çalışmışlardır.⁵

Ülkemizde dansla ilgili yayınlanan yazıda şunlar ileri sürülüyor: Daha giyinmek gereğini anlayamamış, hatta uygar bir insan gibi yürüme yeteneği bulunmayan ilkeller bile oyun oynamayı biliyorlar. Onların kendilerince bazı özel kurallara bağlanmış ve devinimlerle uyumluluk içinde olan müzikleri vardır.⁶

Günümüzde Afrika ya da Avustralya'da yaşayan ilkel yerli kabilelerine bakıldığında onların da doğum, ölüm, av, savaş, evlenme gibi bütün törenlerinin ritüel olgulardan oluştuğunu ve bu törenlerin büyük bölümünde dans olayının varlığını görmek mümkündür.

"... bu tören danslar; bir görev, bir ödev kavramıyla birleştiğinde"⁷ topluluğun bireylerini birbirine bağlayarak onları belli amaçlara yönlendirmektedir.

Çünkü ilkel insanlar her şeyi bir veya bir çok amaç için yaparlar. İnsan sanatı yaratmakla gücünü arttırmakta ve yaşayışını zenginleştirmede kendine gerçek bir yol bulmuştur. Ava çıkmadan önceki çılgın toplu dans, topluluğun güven duygusunun arttığını ifade ederken; yüze sürülen savaş boyaları, atılan savaş çığlıkları savaşçının daha kararlı olduğunu, düşmanı ürktüğünü ifade etmektedir.⁸

Dansın fiziksel oluşumunda insanın çocukluk çağlarıyla, ilkel insanın ilk hareketlerinin etkisi aynıdır.

İnsan doğası gereği, daha yaşamının ilk yıllarında bile sevdiği bir yiyeceği ya da oyuncağı gördüğünde el çırparak, atlayıp zıplayarak, sevimli gülücüklerle bağırarak sevincini anlatmaya çalışır. İsteddiği bir şeyi alamadığında ya da istemediği bir hareketi yapmaya

⁴ TEBER, Şenol. *Davranışlarımızın Kökeni*, Sorun Yayınları, İstanbul, 1978, s.14.

⁵ KOÇKAR, M.Tekin. *A.g.e*, s.6.

⁶ SERİNLİKLİ, Güner. "Türkiye'de Oyun(Raks) konusunda yayınlanan ilk yazı" Halk Bilimi Dergisi, Boğaziçi Üniversitesi. Folklor Kulübü Yayını, Sayı:18, İstanbul,1992, s.13.

⁷ AND, Metin. *Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982, s.14.

⁸ FISHER, Ernest. (Çev; Cevat ÇAPAN), *Sanatın Gerekliliği*, E Yay., İstanbul, 1980, s.39.

zorlandığında ise kızıp bağırarak, kaşlarını çatarak, ağlayarak, tepinerek, ellerini döver gibi sallayarak duygusunu dile getirmektedir.⁹

İlkelerin oyuna verdiği önem hiçbir uygar ulusta görülmemiştir. Hatta güzel sanatların uygarlıkla birlikte gelişmesine karşın dansın öneminden değer yitirmesi ve uygar uluslarda toplumun geçim koşulları ve gereksinimleri nedeniyle aldığı değerle, ilkelerdeki yaşamdaki tüm olayları içerdiğinden toplumsal önemi birçok araştırmacı dikkatini çekmiş ve “bir ulus için dansın önem derecesi uygarlık düzeyiyle ters orantılıdır” yargısını çıkarmıştır.¹⁰

İlkelerin dansa av kadar önem verdiği arkeolojik buluntularda yararlanarak anlayabiliyoruz. Anadolu’da Çatal Höyük’ te bulunan 9 bin yıl öncesine ait, insanoğlunun yaptığı en eski resimli duvar resminde bunu görmek mümkündür.

İlkel insanlarda, bir ayinin parçası olmayan, gerçekten bir amacı olmayan bir harekete rastlamak olanaksızdır. Dans, bir kavga sahnesinin canlandırılması olacak ve o da törenin bir parçasını oluşturacaktır.¹¹

İlkel toplumlarda raksın anlamı o kadar önemlidir ki her hareketi başka başka olayların temsili sayılmaktadır. Örneğin; bu gün bile, Amerika yerlileri ve Afrika da çıplak gezen vahşi kabilelerin oyunlarında mana hakimdir. Ava çıkmadan önce toplu olarak yapılan çılgin danslar güven duygusunu artırır, yüze sürülen savaş boyaları savaşçıları daha kararlı yapar ve düşmanı ürkütüp korkutur diye düşünülmektedir. Bütün bunlar, tehlikeli ve ürkütücü doğa karşısındaki güçsüz yaratık insanın gelişmesinde büyüden büyük destek beklediği açıklanmaktadır.

İlkel toplumların yaşamlarını sürdürebilmeleri için ihtiyaçtan doğan bu danslar, deneyler sonucu gelişerek sanatın ilk halkalarını oluşturmuştur.

İlkel toplumlarda törenlerde oynadıkları tüm oyunları görev olarak üstlenip, bir görevi yerine getirdiklerine inanırlardı. Bu amaçla törenlerde yapıla gelen danslar zamanla belirli bir kural ve kalıba bağlanarak, yaşatılıp, daha sonraki kuşaklara aktarılmıştır.

⁹ SAYGUN Ahmet Adnan. “Anadolu Dansları ve Bunların Ayinsel Niteliği Üstüne” Folklore Doğru, S.39, İstanbul,1975,s.43.

¹⁰ KOÇKAR, M.Tekin.A.g.e, s.17.

¹¹ SAYGUN, Ahmet Adnan. “Anadolu Dansları ve Bunların Ayinsel Niteliği Üstüne”, Folklore Doğru, S.39, İstanbul, 1975, s:9.

Vahşi (ilkel)'lerin manidar rakslarına karşın gelişmiş toplumlarda mana kaybolup, hareket hakim olmuştur. Medeni raks, şekil ve görünüm olarak çok gelişmiş olsa da, yaşantımızdaki olaylarda görülme sıklığı, manidarlığını ve önemini kaybetmiştir. Özellikle danslardaki mana yerini sanatsal hareketlere bırakmıştır. Çünkü insanların en önemli işi raks değildir.¹²

Eski Mısır Uygarlığından kalan bazı resimler BENİ HASAN mezarlarından bulunup, dansın temel figürlerini, hareket sıralarını göstermektedir. Tek, çift ve grup halinde yapılan dansların dramatik, lirik, ve şekillerini, din kültür, taklit, ifade ve savaş temellerine dayanan çeşitlerini resimler hareket sıralamalarını ve biçimsel yapısını gösteren örneklerdir.

Mısırdaki tek, çift veya grup halinde yapılan dansların dramatik, lirik ve grotesk şekillerini din, kültür, taklit, ifade ve savaş temeline dayanan şekillerini resimlerden izlemek kabil olmaktadır.¹³

Mısırlılarda diğer toplumlarda olduğu gibi dans yaparken müzik aleti çalar, özel giysiler giyer, tempo tutarak eşlik ederlerdi.

Tanrılar için yapılan ayinlerde, hasat ve bereket için yapılan şenlik ve törenlerde dans, değişmez, önemli bir gösteri çeşidi idi. Ayrıca eski Mısırlılar ölüm törenlerinde dramatik danslar yaparlardı. Evlenme, erginleme gibi önemli günler Mısırlılarda dansın yaşam bulduğu günlerdi. "Ortaçağda Mısır'daki Yahudiler de gelin başına bir miğfer geçirir, elinde bir kılıçla düğün alayının başında dans ederek yürür."¹⁴

Mısırlılar gibi diğer eski çağ uygarlıklarının bir çoğunda da değişik dans türleri gelişmişti. Babil, Asur, Pers gibi Ortadoğu ve Mezopotamya, İnkâ, Aztek ve Maya gibi Amerika uygarlıklarında da dinsel, din dışı ve savaş danslarının bulunduğunu ve bu uygarlıklarca önem verildiğini arkeolojik bulgulardan anlayabiliyoruz.¹⁵

Yunanistan'da İ.Ö.VI. ve V. yüzyıllarda tragedya ile komedyâ türünün gelişmesi iki önemli oluşumu ortaya çıkarttı. Birincisi, tiyatro sanatının yönünü din tayin ediyordu ve

¹² AKYILDIZ, Naciye. **Türk Halk Oyunları**, Ya-Pa yayınları, G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi, Ankara 2000, s.14.

¹³ ATAMAN, Ahmet Muhtar. **Musiki Tarihi**, M.E. Basımevi Ankara, 1947, s.2.

¹⁴ AND, Metin. **Oyun ve Büyü Türkiye İş Bankası Yayınları**, İstanbul, 1974, s.58.

¹⁵ KOÇKAR, Metim Tekin. **Çağlar Boyunca İletişim Sanatı Olarak Dans ve Halk Dansları**, Ege Üniversitesi. Basımevi, İzmir, 1999, s.18.

bunun içinde çok kişiye yönelmesi gereken oyun yerleri gerekiyordu. İkincisi de, koro, hem tragedya hem de komedyaya için en önemli dramatik öğeydi, bunun içinde çok geniş bir oyun yerinin yapılması şarttı...¹⁶

Yunan uygarlığında dansın, önemli bir eğitim unsuru ve her yaşta yapılan bir uğraş olduğu görülmektedir. Büyük oyunların programlara alınması, yarışmalarda derece alanlara ödül verilmesi, dansın kültür ve sanat değerleri yanında “SPOR” çeşitleri içinde de yer aldığını görmektedir. Ayrıca Eski Yunanlıların vücut eğitiminde, dansın önemli bir yeri vardır. Kişide iş verimini arttırıp, dengeli gelişmeyi sağlayan, eğlence içinde ve müzik eşliğinde yapılması halk danslarına olan ilgiyi önemli ölçüde arttırmıştır. O dönemin bilim adamlarının ve bilge kişilerinin de iyi birer dansçı oldukları halk danslarına önem verdikleri yazılı belgelere rastlanmaktadır.

Eski Yunan dansı şiir ve ezgiden ayrı düşünemezdi. Bu üç sanat dalı Müzik (Müzik Sanatı) adı altında tek bir sanat dalı halinde birleşmişti.

Eski Yunanlılar dans yaparken özel giysiler giyer, maskeler kullanıp, müzik eşliğinde şarkılarla dans ederlerdi.

Şölen sırasında kızarmış geyik sunulurken av tanrıçası Diana sahnede yerini alır, şarap sofraya Bakkhos’ un ellerinde gelir, balıklara denizler akarsular buyurucusu Poseidon eşlik ederdi. Bu noktada Xenophon’ un (M.Ö. 425-335) Kallis’ in Şöleni’nde yazdıkları kayda değer: “İlginç olan yalnızca soyluların ciddi işleri değil; boş zamanlarında yaptıklarının da önemli olduğuna inanıyorum.”¹⁷

Tüm sanat tarihçilerin birleştiği nokta, Antik Yunan devrinin uygarlığın her konuda beşiği olmasıdır. Doğal ki sahne sanatlarının da beşiği olmuştur. Öyle ki günümüzde hala o eski etkisini sürdürmektedir.

Hindistan’da tiyatronun yaratıcısı sayılan Brahma, Budha dininin ilkelerini anlatan dört Veda’ ya “Natya-Veda” denilen ve konusu tiyatro olan beşinci Veda’ yı ekledi. İ.Ö. 200 yılında da Hindistan’ın en eski müzik kuramcısı Bharata Muni, “Natya-Şastra” adını verdiği dünyanın en eski dramaturji çalışmasını yaptı. Natya-Şastra dans, oyunu ve dram sanatlarını

¹⁶ BARIN, Nasuh. **Batı Dans Tarihi**; T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları Sanat Eserleri Dizisi Türk Tarih Kurumu Basımevi; Ankara, 1999, s.5.

¹⁷ DELEON, Jak. **Kısa Bale ve Modern Dans Tarihi**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1993, s.1.

ele alan bir yapıtı. Bu yapıyla birlikte oyunlu dans ve şarkılar, efsaneleri ve dinsel konuları işliyordu.

Sonraları çok gelişme gösteren Hint dansı, “Kathakali” yi ortaya çıkardı. Kathakali doğunun en gizemli anlatım dansıdır. Yalnızca “Mudra”nın (elin duruş biçimi) dört binden fazla türü olduğu saptanmıştır. Bu tür geleneksel Hint dansları, Budha öğretisini ve evrensel epikleri içeren “Ramayana” (“Ram” dans anlamına gelir) ve “Mahabharata” masallarını anlatır.¹⁸

Hindilerde, Mısırlılarda daha sonra Yunanlılarda dans cemiyetinin ruhunu ihtiyaçlarından biridir.

Eski Romalıların dansları, sahne üzerinde çalınıp söylenen ünlü şiirlere eşlik etmek, bu şiirlerdeki kişileri ya da olayları taklit etmeye dayanan hareketlerdi. Ancak bu hareketlere pek dans denemezdi. Çünkü Romalılar için dans etmek soysuzluğun bir simgesiydi. Dansı esirlere yaptırırlardı.

Romalılar, imparatorluğun yıkılış dönemlerine doğru sahne ve seyirlik oyunlarında büyük ilerlemeler kaydettiler. Danslar eski inceliğini yitirdiyse de, dansın toplumsal önemini kavrayan Romalılar, soyluların kızlarına dans dersi dahi aldirdılar.

Görsel öğelerle ilgili dansların en önde geleni olan “güneş dansı” Kuzey Amerika Yerlilerince gerçekleştirilen, kutlanan bir danstır. Bu dans, yaz ortasına gelen dinsel bayramlarının da en önemli dansını oluşturur. Başka toplumlarda da aynı adla yapılan bu dans. Kuzey Amerika yerlileri kutsal güneş direği çevresinde işkence edecek kadar kendilerinden geçerek oynamaktadırlar. Bu dansa tüm törene katılanların iştirak ettiği görülür.

1.1.2.Ortaçağda Halk Oyun Ve Dansları

Bu dönemde; Mısır ve Roma’da, salt gösteri için yapılan danslar ve oyunlar ortaya çıkmıştır. Ortaçağda dans. bir profesyonelleşmeye beraberinde profesyonel dansçılar ortaya çıkmıştır. Profesyonel dansçıların ortaya çıkması dansdaki dinsel boyutun yok olması anlamını ifade etmektedir.

¹⁸ NUTKU, Özdemir. *Dünya Tiyatrosu Tarihi*, Cilt 1, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1985, s.26.

Ortaçağda halk içinde özellikle soylular dans ettiği görülmektedir. Kilisenin dansları yasaklaması, ister istemez yapılan dansların dinsel içerikten yoksun olmasına yol açmıştır. Dans sadece şenlik ve gösteri öğelerini taşır olmuştur. Ortaçağ döneminde yapılan dansların hiç birisi günümüze dek özgün haliyle ulaşamamıştır.

Tüm Ortaçağ boyunca 3 kavram sanatı belirlenmiştir.

Joi, Amor, Cortezia; Joi halk danslarındaki el ele verilip dans edilen neşeyi yansıtıyor, **Amor** çift halinde yapılan dans ile aşk temasını işliyor, **Cortezia** ise gene bu danstaki el ve ayak figürlerindeki zerafeti, inceliği simgeliyordu ve pandomim özellikleri oldukça fazlaydı. **Galliarde Courante, Canaries** ve **Bouffons** adlı danslar tümüyle pandomim öğelerini taşıırken, Pavane dansı pandomim öğesinden uzak bir danstır.

Dans tarihi açısından Ortaçağ danslarında karşımıza iki önemli nokta çıkmaktadır;

- a) Dansın içinde pandomim açısından konu ve tema değişikliği
- b) Buna bağlı olarak ritim değişiklikleri; yani 4/4'lük başlayan bir dansın 3/4' lüğe dönüşmesi ve ardından gene 4/4'lük sonuçlanması gibi. (Bu gelişmeler ileride göreceğimiz gibi baleye direkt etkide bulunmuşlardır.)

Köylülerin ve halkın, dans figürleri soyluların salonlarında değişime uğrarken, estetik tavır ve eşler halinde dans etmek bu özelliklerin başında gelmektedir.. Öyle ki zamanla bir dans terminolojisi oluşmaya başlamıştır. Örneğin halk toplu halde yaptığı dansa **Chorea** derken, soylular buna **Ballatio** demektedir.(Dans kelimesinin genel bir tanım olarak kullanılması 15. yüzyıla rastlamaktadır).

Ortaçağ dansları daha çok şarkılar eşliğinde yapılmıştır. **Cantilena** adı verilen bu şarkılar nakarat biçimindedir ve şarkıların sözcüklerinde yapılan hareketlere ilişkin komutları vardır.

Roma'nın yıkılışından sonra Avrupa'ya egemen olan Katolik kilisesinin baskısı ile değişik konularda yapılan dans gösterileri yerini halkın eğlenceli danslarına bırakmıştır. Bu dönemde insanları eğlendirmek için yapılan gösteri dansları "**Juggler**" denen, seyyar ozan, dansçı, şarkıcı ve müzisyenin yerini tutan kişilerce yapılmaktadır.

Bu danslar daha sonraları soylular tarafından düzenlenerek, gösterişli kostümlerle saraylarda kral ve kraliçe karşısında oynanan toplum dansları haline getirilmiştir.

12. yüzyıla kadar yapılan danslarla ilgili ayrıntılı bilgi bulunamamaktadır. Ancak bu yüzyıldan sonra yazılı ve sözlü Avrupa edebiyatında dansla ilgili bilgileri bulunabilmiştir.

12. ve 15.yüzyıllarda gezici şairler olan “Tülber” ler, şiirlerinde “Viel” adı verilen bir çalgı eşliğinde yapılan “Estampie” danslarından söz etmektedirler.

Yine bu yüzyıllarda Avrupa saraylarının başlıca eğlencesi olan “Dans dans” yapılırken, köylüler de halka biçiminde sıralanıp varyantı olan “Karar” dansını yapmışlardır.

19.yüzyıla kadar Avrupa’da yapılan danslardan bazıları şunlardır;

Gavot: 15. yüzyılda çok moda olan canlı bir köy dansıdır. Fransa’nın güneydoğusunda yaşayan “Gavot” lardan kaynaklandığı söylenmektedir. Gavot, saray salonlarına girdiğinde “Brandt” dansından uyarlanan sekmeli adımlarla yapılmaya başlanmıştır. Çiftler dansın sonuna geldiklerinde eşlerini öperek dansı tamamlamaktadır. Sonraları dansın hareketleri gittikçe ciddileşip, öpücüklerin yerini eşlerin birbirlerine verdikleri çiçekler almıştır.

Volt: 15.yüzyılda bir süre oldukça kaba bir köylü dansı olarak görülen Volt, İngiltere Kraliçesi I.Elizabeth tarafından bir baloda yapılıncaya hemen saraylarda moda oluvermiştir. Volt’ da çiftler yüz yüze durarak oldukça hızlı bir şekilde dönerlerken, kadınların arada bir ayakları yerden kesilmektedir. 16.yüzyıl sonlarında Volt’un yerini “Courrante” almıştır. Çok uzun yıllar yerini koruyan bu dans üç zamanlı müzik eşliğinde, hafif ve sık sık yapılan sekme hareketlerinden oluşmuştur.

Morisco: Bacaklara çingiraklar takılarak, yüz siyaha boyanarak yapılan eski bir 15.yüzyıl İspanyol dansıdır. Tarihçi Hammer, yazılarında 16.yüzyıl İstanbul düğünlerinde bu dansın yabancılara oynandığını yazmaktadır. Bu nedenle Morisco dansının doğudan geldiği sanılmaktadır. 1588’de Thoinot ARBEAU yayınlamış olduğu dans kitabında da bu danstan söz etmektedir.

Saltarello: 6/8 ölçülü, kıvrak bir dans olan Saltarello, İtalyan kökenlidir. Hoplamak, sıçramak fiili olan “Saltare”den gelmektedir.

Menuet: 14.Lui' nin saraya 1650'lerde getirdiği Fransız köylü dansıdır. En uzun süre yaşıyan danslardan biridir. Küçük, belirli adımlarla ve zarif tavırlarla yapılır.

Chacona: Yaklaşık 1600'lü yıllarda ortaya çıkan kıvrak bir danstır. Cervantes, Covedo ve çağın diğer yazarları Meksika'dan geldiğini ileri sürmüşlerse de Meksika'nın yerel bir dansı mı yoksa orada değişime uğramış bir İspanyol dansı mı olduğu bilinmemektedir. Önceleri kastenyet kullanarak tek bir kadın ya da bir çift tarafından ağırbaşlı bir edayla yapılırken daha sonra çeşitli güç hareketleri içeren bir dans biçimine dönüşmüştür.

Bunların dışında adlarını sıralayabileceğimiz Ortaçağ ve Rönesans dansları: İngiliz kökenli 12/8 lik bir dans olan "Gigue", Venedik'te gondolcular arasında oldukça yaygın olan bir Tirol bölgesi dansı "Forlene", balenin türediği dans olarak bilinen "Bourre", yine İngiltere'den geldiği sanılan, 14.Lui ve 15.Lui' nin saraylarında çok moda olan "Paspier", "Rigodon", "Contrdans", "Anglese" ve Polonya'nın eski asilzade dansı olarak bilinen üç zamanlı ve orta hızda yapılan "Polonez", 18.yüzyıla kadar Avrupa'da moda olan danslardan bazılarıdır.

Dans, bu yüzyıllarda saraylıların bir ayrıcalığı durumundadır. Böylelikle varlığını sürdürmek ve gelişmek zorunda olduğundan, dansa katı kurallar koyulmuş, kurumlaştırılmıştır. İlk dans okulu 1661'de Fransız Kraliyet Dans Akademisi adıyla Paris'te kurulmuştur. Böylelikle ilk dans öğretmenleri daha 14.yüzyıldan başlayarak dansa kurallar koymaya başlamışlardır.

1400'lü yıllara gelindiğinde Ortaçağın sonuna gelinmiş, Rönesans'ın muştuları görülmeye başlamıştır.

Rönesans İtalya'sının geleneksel su festivallerinden farklı olan bu eğlencelerde, at baleleri, danslı şarkılar, donanma fişekleri atan makineler ve cennetle cehennemin resimsel anlatımları yer almaktadır. Soyluların yaşamlarında büyük önem taşıyan bu gösteriler, genelde doğum yada evlilik bağlamında düzenlenmekte ve sergilenmektedir.

1.1.3.Yeniçağda Halk Oyun Ve Dansları

Bu yüzyıllarda Avrupa'da saray soylularına yeni sınıfların katılması burjuvazinin oluşmasıyla birlikte danslar saraylardan, büyük toplantı salonlarına geçmiştir. Özellikle

Fransız Devrimi sonrasında sosyete dansları oluşmaya başlamıştır. Bu dönem danslarından bazıları şunlardır:¹⁹

Mazurka: Üç zamanlı, orta tempoda ve birinci zamanları vurgulu, Polonya kökenli bir sosyete dansıdır.

Galop: Hızlı ve iki zamanlı, bazı yerlerinde sıçramalar bulunan bir dansır.

Cotignon: Eski Fransız danslarından olup, koşma ve sıçrama hareketlerinden oluşan cotignon, sosyete balolarının sonunda yapılmaktadır. Dansı başta bir kavalye yönetmektedir. Belli bir müziği olmayan bu dans Polka yada mazurka müzikleriyle de yapılmaktadır. Cotignon'un anlamının bir çeşit kadın giysisinden geldiği sanılmaktadır.

Kadril: İngiliz "Countrydance" ından geliştirilmiş kırsal kökenli bir dansır. 19.yüzyılda çok moda olan bu dans beş ayrı hareketten oluşmuştur.

Krakowyak: Adını Polonya'nın Krakow şehrinden alan Polak kökenli bir sosyete dansıdır. Büyük gruplar halinde oynanan bu dansta çiftlerin ayaklarında büyük çivili ayakkabılar, bellerinde ise metal halkalar bulunmaktadır. Krakowyak dansını yapan çiftler bağırarak doğaçlama şarkılar söylemişlerdir.

Farandole: İspanyolların "Farandulla", İtalyanların "Farandola" dedikleri eski bir Fransız eyalet dansıdır. Dansçılar kalabalık gruplar halinde el ele tutuşarak uzun bir zincir oluştururlar, bir ya da birkaç küçük davul ve düdük eşliğinde yavaş yada koşar adımlarla hareketlerini sürdürürlerdi. 6/8 lik ölçüde beş ayrı hareketi bulunmaktadır.

Sequidil: Bugün hala İspanya'da Endülüs'te oynanan eski bir İspanyol dansıdır. 3/4 yada 3/8 lik ölçüde şarkılı ve kastanyetlerle oynanan bu dansın çalgı eşliğini de genellikle gitardır.

Çardaş: Fransız kadın müzikolog Michel RENE (1858-1918) yazmış olduğu müzik sözlüğünde "Çardaş" için şöyle demektedir: "Çardaş Çek'çedir. Genel olarak "Çarşes" denir. Macar halk dansıdır. İçinde oynandığı sahneye "Çarda" denildiği için bu adı almıştır. 18. ve

¹⁹KOÇKAR,M.Tekin. A.g.e, s.33-34.

19. yüzyılın en gözde danslarından biri olan Çardaş ağır bir girişten sonra kıvrak ve hızlı bir tempoya ulaşır.

Fandango: Fandango tutkuyu dile getirmektedir. Dans boyunca eşler karşılıklı sataşmakta, meydan okumakta ve birbirlerinin ardına düşmektedir. Bazen müzik kesilmekte ve yeniden başlayana kadar dansçılar hareketsiz durmaktadırlar. Bu dansın iki erkek arasında bir ustalık yarışması olarak yapılan biçiminde birinci dansçı ritmi ve adımları vermekte ikinci dansçı bu adımları geliştirmektedir. Bu dansta söylenen şarkılar danstan ayrı olarak gitar eşliğinde çalınıp söylenebilmektedir. Müzik ölçüsü 3/4 yada 6/8 liktir.

Polka: Polka'nın Bohemia'da doğduğu, Paris'e bir Çek kızı tarafında getirildiği ve oradan dünyaya yayıldığı sanılmaktadır. 18.yüzyıl sonlarında yerli karakterini yitirip bölgesel nitelikler kazanmaya başlamıştır. 19.yüzyılda ise Polonyalılar, Çekler, Litvanyalılar, Beyaz Ruslar, Macarlar ve Yugoslavlar bu dansın ve müziğinin ana vatanının kendilerinininki olduğunu iddia edecek kadar yaygınlaşmıştır. Zamanla Polka oynayış biçimine göre bir halkın tanınması mümkün hale gelmiştir.

Vals: 1800'lü yıllardan sonra Almanya ve Avusturya'da bir tür ulusal dans şekline bürünmüş ve tüm şölen, tören gibi toplantılarda birinci sırayı almıştır. Vals, bununla da kalmamış tüm dünyaya sıçramış ve en ve kabul gören dans olmuştur.

Bu danslar dışında 20.yüzyıla gelinceye kadar ortaya çıkmış, zaman zaman moda olmuş diğer bazı dansları şöyle sıralamak mümkündür: İki zamanlı eski bir Provans dansı olup, düdük ve tamburlar eşliğinde oynanan "Tamburen", İspanyol kökenli bir Küba dansı olan "Habanera" ve Kanarya Adaları yerlilerinden alınan "Canary"dir.

1.1.4.Yakınçağda Halk Oyun Ve Dansları

1900'lü yılların başında Avrupa'da sanayi devrimi sonrası oluşan sınıfsal ayrımlar, sınıflar arası iletişimi yoğunlaşmasıyla aşınmaya başlamıştır. Bunun sonucu olarak halk arasında çıkan danslar da, sosyete dansları da bütün sınıflar arasında yayılmıştır. Yeni danslar, yeni adımlar bulunmuştur. Bu dansların bir kısmı çok çabuk moda olup, çok çabuk sönerken bir kısmı da varlığını günümüze kadar gelişerek sürdürmüştür.

20.yüzyıl, dans salonlarının açıldığı, dansların artık sahne gösterisi durumuna geldiği bir yüzyıldır. Profesyonel dansçıların yanı sıra, profesyonel dans öğreticileri ve

düzenleyicileri de ortaya çıkararak, sahne gösterileri, izleyicileri etkileyebilmek amacıyla Broadway müzikalleri gibi büyük prodüksiyonlara dönüştürmüştür.

20.yüzyılda dans salonlarının vazgeçilmez dansları olan, özellikle dünya gençliğini etkileyen dans çılgınlıklarına tanık olunmuştur. Radyo-televizyon gibi iletişim araçlarının gelişmesi de bu dansların çok çabuk yayılmasını sağlamıştır.

20.yüzyıl dansta, her türlü bağımlılığın ötesinde, yeni arayışlar, yeni düşünceler ve yeni imgelerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

20.yüzyıl da halk oyun ve dansları şu şekilde sınıflandırılmaktadır.²⁰

Tango: 20.yüzyılın başlarında Arjantin'de yayılmış ve I. Dünya Savaşından sonrada bütün dünyada moda olmuştur. Tango kelimesinin Latince tangare kelimesinden türetildiğini ileri sürenler olduğu gibi, tangano denilen kemik (aşık) veya taşla oynanan bir oyundan türediğini iddia edenlerde vardır. Kadın ve erkek çift halinde yapılan bu dansın müziği 4/4 lüktür. Temel özelliklerinde biri bandoneon denen bir çalgının vazgeçilmez oluşudur. İlk önceleri bandoneon, gitar, flüt ve kemanla çalınır, söylenen ve dans edilen tango daha donraları orkestraya uyarlanmıştır.

Tango, çok hareketli ve ritmik bir müziğe sahip olmasına karşın hüzünlü ve karamsardır. Hatta zaman zaman içinde melankolik çizgileri de barındırır.

Cake-Walk: 1900'lerde Amerikan zencileri arasında yayılan bir dansdır. Eski zenci geleneğine göre en karmaşık ve güç olan hareketleri yapan köleye ödül olarak kek verilirdi. Dansın adını buradan aldığı sanılmaktadır. Amerikan operet ve müzikallerinin bir çoğunda bu dansa geniş ölçüde yer verilmiştir.

Profesyonel dansçılarca bir sahne gösterisi olarak yapıldığı gibi, şık dans salonlarında da moda olmuştur. Erkekler içte durmak üzere çiftler bir kare oluşturup, canlı bir ezgiye ayak uydurarak hızlı adımlarla karenin çevresinde dönmektedirler. Erkeklerin tavırlarındaki kibarlık ile kadınların hareketlerindeki zarafeti ve dansdaki yaratıcılığı değerlendiren hakemlerin elediği çiftlerden en sona kalan, çok süslü bir kek yada pasta olan ödülünü kazanmaktadır.

²⁰ KOÇKAR,M.Tekin. A.g.e, s:33-34.

Cake-walk beyazlar arasında yaygınlaşmadan önce, zenci kölelerin balo salonlarındaki kibar danslarla inceden inceye alay eden ve çoğunlukla sahiplerince de izlenen gösterilerden doğmuştur. Daha sonra caz ritimlerine dayanan ABD ve Avrupa danslarının evrimine katkıda bulunduğu gibi, müziğin de gelişmesinde etkili olmuştur.

Charleston: Fox-trot'tan daha yavaş tempolu bir dandır. Amerikan zencileri tarafından Afrika danslarının ilkel ritmine, bir takım kıvrak ayak hareketlerinin eklenmesiyle oluşmuştur. 1925-1930 yılları arasında bütün dünyaya yayılmıştır.

Salon caz dansıdır. Çiftlerle, grup olarak yada tek başına dans edilir. Temel adımı ayak uçlarının içe topukların dışa döndürülerek devinilmesinden oluşur. Bu hareketler Trinidad, Nijerya ve Gana'nın bazı danslarıyla belirgin benzerlikler taşır. Charleston'da müzik senkoplu ve 4/4 lüktür. Başlangıçta, tasasız, özgür bir hava taşımakta, ayak vurma ve el çırpımlarla oluşan ritimlere göre dans edilmektedir. 1920'li yıllarda zencilerin Running Wild adlı müzikalinde bu dansın profesyonel dansçılar tarafından sergilenmesinden sonra, ulusal bir çığırılığa dönüşmüştür. 1925 yılında ise Josephine Baker'ın sanat yaşamına başladığı la Revue negre adlı müzikalde Fransa'ya giren bu dans kısa zaman tüm Avrupa'yı çok etkilemiş ve partilerin vazgeçilmez dansı olmuştur.

Fokstrot: Salon dansı olarak yapılan fokstrotta daha az çaba gerektiren hareketler ve adımlar kullanılmıştır. Fokstrot'un ragtime'den etkilenmiş olan müziği senkoplu ritimli ve 4/4 lük ölçülüdür. Adımların hızı müziğe göre değişir, ikilik notalarda yavaş, dörtlük notalarda ise hızlı adım gerektirir.

Fokstrot'un temel dans adımları, chasseler (yani bir adımı atıp, öbür ayağını sürüyerek onun yanına getirme) ve çeyrek dönüşlerden oluşur. Çiftler birbirlerini genellikle salon danslarında alışıldığı gibi tutmaktadır. Hızlı müzik eşliğinde yapılan fokstrot çeşitleri arasında dansın ilk ortaya çıkışından kısa bir süre sonra Irene ve Vernon Castle'ın geliştirdikleri onestep (bir adım) ve bacakların hızla çapraz yapıldığı peabody bulunmaktadır.

Flamenko: Andalucia (Endülüs) çingeneleri ile Flamenkoların müziği ve dansıdır. Kökleri çingenelerin, Andalucialı'ların, Arapların ve hatta belki İspanyol Yahudilerinin halka şarkılarına dayanır.

Tarihçiler kökeni konusunda tam bir anlayış birliğine varamamışlardır. Bazı tarihçiler Bizans ve Hindistan dinsel ezgilerinden kaynaklandığını da ileri sürerler. Özü açısından

kişisel bir sanat olan flamenko katıksız yaşanan bir coşkudur. Şarkıcı (cantaor), dansçı (bailarin) ve gitaracı (tocaor), şarkıları (cante) dansları (baile) ve adeta mistik bir coşkuyla dile getiren çeşitlemeleriyle (falsetta) büyücüleyici bir iletişim gücüne sahiptir.

Flamenkolar üç türdür:

a) **Cante Jondo**, derin şarkı ya da cante grande (büyük şarkı) denilen en ağır başlı türdür. Genellikle ölüm, keder, kader ve dinsel konuları işlenmektedir.

b) **Cante Fero** Daha az ağır başlı ve Doğu müziğinden esinlene ikinci türdür. Bu türde çeşitli konular işlenmektedir.

c) Üçüncü türe **Cante Chico** (Küçük Şarkı) adı verilir. Bu flamenkonun en hafif olan türüdür. Konuları ise aşk, doğa ve eğlencedir. Her tütün kendine özgü ritmi, melodisi ve akor yapısı vardır. Bazen aynı ritmin veya melodinin farklı türlerde kullanıldığı görülür. En ciddi ağır başlı tür olan Cante Jondo'da ses ve şarkı alanı dardır. Metin reçitatif (konuşur gibi) bir biçimde okunurken, melodik yapı çok renkli çalınır ve etkili bir dramatik durum yaratılır. Ritim ise çok karmaşıktır. Flamenko dansında büyük beceri ve yetkinlik gerektiren ayağın burun ve topuk vuruşlarına zapateados denir. Kadınlar bu adımlara zarif el ve vücut hareketleri katmaktadırlar. Bu dansların içinde en ağır başlı olan ve baile grande diye adlandırılan türde, el, kol ve ayak hareketleri klasik Hindu dansı ile büyük benzerlik göstermektedir.

XIX. yüzyıldan itibaren çingeneler profesyonel olarak cafelerde dans etmeye başlamışlardır. Müzikleri ve dansları için "flamenco" sözcüğü ilk kez bu dönemde kullanılmaktadır. Şarkılar önceleri gitarsız söylenirken, ki bugün de bazı süreler salt el çırparak söylenerek, cafe gösterilerinde gitar önem kazanmıştır. Ancak flamenko gitarcısı Tocaor'un şarkıları çok iyi bilen birisi olması gerekmektedir. İşte bu cafe ortamında geleneksel biçimlerden uzaklaşarak gitarla sola yapmak da yaygınlaşmıştır. Bu gösteriler, yavaş yavaş tiyatro salonlarında sunulmaya başlanmıştır. Cuadrolar (gruplar) XX. Yüzyıl başlarında önce İspanya'da ardından Avrupa'da daha sonra da tüm dünyada turnelere çıkmaya başlamışlardır. Kimi grupların "ticarileşmiş" bularak reddettiği flamenko, günümüzde, şarkıcıların, dansçıların ve gitarcılarının pitolar (ışıklar ve parmak şaklatmalar), palmalar (el çırpmalar), golpelerle (ritimi belirlemek üzere gitarın göğsüne vurulan darbeler) Jaleo'ların (izleyicilerin

katılımı ve solo danslar) birbirine karıştığı şarkılar boyunca insanların karşılıklı coştukları juergalarda (taverna) varlığını sürdürmektedir.

Flamenko denilince akla gelen kastanyet özgün çingene geleneğinin bir parçası değildir. Flamenkonun bir gösteri sanatına dönüşmesi ve profesyonel sahne sanatları üstündeki ticari baskılar zamanla “doğaçlamanın” ortadan kalkmasına ve yerini provalı, düzenli gösterilere bırakmasına yol açmıştır.

Can-Can: 19.yüzyılın sonlarından başlayarak Fransa’da geniş ilgi gören bir çeşit Kadrieldir. Orta sınıfın gittiği bar, kabare, gazino gibi eğlence yerlerinin başlıca dansı haline gelen ve belli bir düzeni olmayan salon dansıdır.

Kastanyen denilen çalgı bu dansın tipik bir özelliğidir. Eşlerin birbirine kur yaptığı coşkulu bir İspanyol dansı ve halk şarkısı türüdür. Jota dansına benzer. Kökeninin Magrip söyleyen tarihçiler olduğu kadar Güney Amerika olduğunu iddi edenler de vardır. Bu dans 18. yüzyılda Avrupa’da çok yaygın olarak yapılmaktadır. XX. Yüzyılda da halk dansı biçiminde İspanya, Portekiz, Güney Fransa ve Latin Amerika’da oynanmaktadır. İspanyol temalarını işleyen balelerde de dans edilmektedir. (Örneğin Don Kişot)

Dans yavaş başlayıp, çiftler ve kastanyetler ve yere vurulan ayakların ritmine uyarak gittikçe hızlanmaktadır. Müziğin temposu 3/4 lük ya da 6/8 liktir. Arada bir kesilir ve dansçılar yeniden müzik başlayıncaya kadar hareketsiz (bir postür alarak) dururlar. Fandango tutkuyu dile getirir. Dans boyunca eşler karşılıklı sataşır, meydan okur ve birbirinin peşine düşerler. Dansın iki erkek arasında bir ustalık yarışması olarak yapılan biçiminde, birinci dansçı ritmi ve adımları verir, ikinci dans.ı ise bu adımları daha karmaşık bir hale getirerek, geliştirir.

Fangando şarkılarında aşk ve din üzerine ya da yergi amacıyla söylenen dizeler belli kurallara göre doğaçlanan melodilerle seslendirilir. Şarkı dansa eşlik amacıyla söylendiği gibi, solo da olabilir. Bir dans ve şarkı türü olarak fandango flamenko geleneğinin hem içinde, hem de dışında varlığını sürdürmektedir.

Rumba: Afrika-Küba halk danslarından geliştirilen salon dansıdır. Temel adımı iki hızlı adım yana ve bir ağır adım öne hareketleridir. 4/4lük ölçüde olan müziğinde sürekli bir senkoplama vardır. Salon türü olan rumba ise Küba son dansına dayanır. Bu dans Küba’da taverna ve benzeri yerlerde yapılan bir danstır. Küba tamtamı, marakas ve claves (birbirine

vurulan çift çomak) gibi vurmali çalgılar ritmi belirlenmektedir. Sürekli yinelenen melodisi 2/4lük 8 ölçüden oluşur. Dansçılar yüz yüze, ama birbirlerine dokunmadan dans ederler.

Ça-Ça-Ça: İspanyolca cha-cha-cha'dan gelmektedir. Dans Meksika kökenlidir. 4/4lük ritmi vardır. Mambo ve rumba danslarının bir karışımıdır. 1950'li yıllarda çok moda olan bu dansda çiftler karşı karşıya gelerek birbirlerini tutmaksızın “ gelişi güzel” figürler yaparak dans ederler.

Samba: Samba Brezilya kökenli bir salon dansıdır. 1940'lı yıllarda ABD ve Avrupa'ya yayılmıştır. Günümüzde de çok sevilen bir dans müzik türü olarak etkinliğini sürdürmektedir. Samba 1870-1914 yılları arasında moda olan **Maxixe** adlı danstan türemiştir. Müziğin ölçüsü 4/4lüktür ve senkop ritimlidir. Dans figürleri açısından rumbaya baneyen samba, ritim açısından daha dinamik ve daha hızlıdır. Çiftler yerlerinden ya da pistin çevresinde dans ederler, ama değişik figürler yapmak üzere eşler birbirinden ayrılabilirler. Sambanın karakteristik adımları ve **E Vien** (sola dönüş), **Pipa** (sağa dönüş) ,**Balao** (açık adım) ve **Cort Jaka**(öne arkaya doğru yapılan adım)'dır..

Brezilya'da halk arasında yapılan daha eski bir tam bir Afrika türü bir samba da vardır. Bazen **Batuque** diye anılan bu dans toplu olarak yapılmaktadır.

Mambo: Bu dans da Küba kökenlidir. 1940'lı yıllardan sonra tüm dünyada moda olmuş ve sevilerek dans edilmiştir. Aksatılmış rumba temposuyla 2/4lük ya da 4/4lük ölçüsü vardır. Ölçünün son vuruşunda atılan adım, bir sonraki ölçünün ilk vuruşu boyunca tutulmaktadır. Adımlar ara ve yön değiştirmeler açısından özünde rumbayı andırmaktadır. Danstaki temel hareket sıralaması bir adım arkaya, bir adım öne, ayakları birleştirme ve bu postürü tutmadan oluşur. Çiftler birbirlerine sarılmak yerine tek elle tutuşarak ya da birbirlerine değmeden dans ederler. 1950'lerde ortaya çıkan ça-ça-ça mambonun bir ritim yeniliğinden ve aksatılmış adımından doğmuştur. Daha sonra gelişerek ölçünün son iki vuruşunda hızlı bir adım değiştirme figürü ise dansın temel özelliğini oluşturmuştur.

Rock And Roll: Adını sallan (rock), yuvarlan (roll) sözcüklerinden alan, dört zamanlı, Swing tarz bir danstır. 1950'li yıllarda Elvis PRESLEY ve Chuck BERRY ile başlayan şarkıcı ve topluluk salgını bu dansın ve müziğinin bütün dünyaya hızla yayılmasına yol açmıştır.

1953 yılında Clevelanlı bir diskjokey deneme olarak yalnızca zenci dinleyicilere yönelik bir rhyhm and blues programı yapmaya başlamıştır. Program büyük başarı kazanmış

ve disk jockey' in buluşu olmasa da benimsediği rock and roll adının yaygınlaşmasına yol açmıştır. Çılgınca bir hızla moda olan bu dans ABD'nin her yerine yayılmıştır.

Twist: Twist kelimesi İngilizce "bükülmek, kıvrılmak" anlamına gelmektedir. 1960'lı yılların başlarında ABD'de ortaya çıkan sonra bütün dünyaya yayılan çok hareketli bir danstır. Beli bir havluya kurulmuş gibi sağa sola çevirirken, ayakları da yerdeki bir sigara izmaritini ezerek söndürürmüş gibi yapmak biçiminde tanımlanmıştır. Eşlerin karşılıklı aynı vücut hareketlerini ve dönüşlerini yaptıkları, ama birbirlerine hiç dokunmadıkları görülmektedir.

Twistten doğan frug, jerk ve wtsul gibi dansların hepsinde benzer hareketler vardır. Ölçüsü hızlı 2/4 lüktür.

Fox-Trot: Adı "tilki adımı" anlamına gelen, Anglo-Sakson kökenli bir danstır. Bu dansın müziği caz müziğinde de tema olarak kullanılmıştır.

Kalipso: Antik Adaları'nda özellikle Jamaika'da yaygın olarak söylenen ve yapılan danstır. Şarkıların sözleri genellikle nükteli ve yergilidir. Antik Adaları dışında 1950'li yılların sonuna doğru Avrupa ve Amerika'da yaygınlaşan kalipso aslında XIX. yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır.

Günümüzde dansın ve özellikle Türk Kültürünü yansıtması açısından halk oyunlarının bugün vardığı noktayı toplum yapısının genel belirgin özelliklerini belirtmek açısından değerlendirmek son derece önemli ve gereklidir.

Bir ülkede yaşayan insanların gelenek ve göreneklerini, efsanelerini, halk oyunlarını, türkülerini el sanatlarını, tiyatrosunu, halk hekimliğini, konut yapısını ve yaşama biçimlerini araştıran derleyen nesilden nesile geleneksel (Otantik) yapısını bozmadan aktarılmasını sağlayan bilim dalı olan folklor (Halk Bilimi), diğer bilim dalları arasında önemli bir yere sahiptir.

Halk oyunları; Türk milletinin köklü yapısını ortaya koyan tıpkı toprağın yeşermesi gibi renk renk desen desen Anadolu'dur.

İnsanların yaşam biçimlerini, inanışlarını, tabiatla ilişkisini, birbirleriyle olan ilişkilerini müzikle birleşerek yaşatan ve kültür öğelerinin bu yolla nesilden nesile aktarılmasına yardım eden bir etkinliktir.

Halk oyunları sosyal hafızanın dünden yarına uzanan bir köprü üzerinde biçimlenen kalıplaşmış davranışlardır. Bu nedenle toplumların eğitimi ve öğretimi içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Folklörün meydana gelişinde eski Türk dininin ve İslâmiyet'in yani dinin tesirleri yanında kültürlerin ve coğrafi yapım, iklim ve bitki örtüsünün tesirleri vardır. Özellikle Türk kültüründe sık görülen su, toprak ve dağ külleri, ateş ve hava kültü gibi kültürler ile kurt kartal güvercin vb. gibi hayvan kültürleri folklörün meydana gelişinde önemli yer tutar, yine ayin ve törenler oyunların ilk ortaya çıktığı yerlerdir. (Şaman oyunları törenleri) Yuğ töreni, mevsimlik bayramlar (Ergenekon, Nevruz, Hıdrellez vb.) yanında doğum, sünnet, nişan, düğün gibi törenler binlerce yıllık Türk kültürünün geleneksel kısmı, Türklerin yaşadıkları bölgelerde belli bir süreç içinde meydana gelen mahalli tavırlarla şekil alarak günümüze kadar gelmiştir. Folklor her toplumda kültür aktarımında sürekliliği sağlayan en önemli unsurdur.²¹

Başlangıçta sözlü olarak bir kuşaktan ötekine iletilen bilgi, yazının bulunmasıyla kitaplar aracılığıyla aktarılmaya başlanmıştır. Matbaanın bulunuşu ve okur-yazarlığın yaygınlaşması, bugünkü karmaşık sanayi toplumunun tabanını oluşturan bilgi alışverişinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Sanayileşme sürecinde yönetim hiyerarşisi alt üst olmuştur. Başlangıçta yönetilenlerin yöneten ya da yönetenler üzerinde etkisi yokken, günümüzde yönetilenler yönetenleri saptayabilmekte ve onları etkileyebilmektedirler. Öte yandan ekonomik sektörlerdeki çeşitlenme ve güçlenme sonucu, yukarıda da sözünü ettiğimiz dayanışma yani ortak amaca yönelik çalışma bilinci azalmıştır. Toplum ayrı zevk ve çıkarlara sahip birçok gruba ayrılmıştır. Ayrı zevk ve çıkarlara sahip olduğundan bireyler arasındaki ilişkiler parçalanmıştır. Bugünkü çıkar ilişkileri içinde toplumun bireylere önerdiği ortak amaç, yerini bireysel kaygılara bırakır. Toplumsal bir paylaşmaya dayalı yükselme sürecine girilemeyince, bireyselleşme olabildiğince artar. Öte yandan köyden kente göçle birlikte aynı kültürün farklı alt birimleri, etkileşim sürecine girmiştir.

²¹ BİŞGİN, Şule. *Türk Folkloru*, (Yayımlanmamış Ders Notları), Kütahya, 2000, s.17.

Kitle kültüründe, kültür standartlaşır. Sanayileşme sonucu yaratıcılığın sınırları daralmıştır. Üretim ve tüketimdeki hız, seslenilecek kitlenin bütününe kapsayan bir beğeni düzeyini göz önünde bulundurma zorunluluğu, yaratmayı engeller. Ortak beğeni düzeyini yakalayabilme uğraşı içinde, olası en geniş kitleleri yakalama çabası, kar amacı, sıradan yapıtlar verilmesine neden olur. Böylece kültür düzeyi düşer. Oysa halk kültürümüz, geçmişteki canlılığını kar amacı ve beğenilme kaygısı gütmemesine borçludur.

Kitle kültürü özellikleri taşıyan bireyin yaşamının her anında önceden belirlenmişlik vardır. Yaşamın önceden belirlenmişliği, bireyin varolanın ötesinde derinlemesine düşünmesini engeller. Varolanı bilinç düzeyinde algılamak yerine, olayları, dış gerçekliği neden-sonuç ilişkisi içinde bütünleştirmez, verileni olduğu gibi benimser. Günümüz bireyi için yaşanan an önem kazanır. Kendisine sunulan iletilerin asıl amacının farkına varamayıp, aslında kendi öz kültürünü yansıtan Halk danslarını da bu düzeyde algıladığından kendi değerlerinden uzaklaştıkları görülmektedir.²²

1.2.HALK OYUNLARI KAVRAMI, OYNANIŞ NEDENLERİ VE SINIFLANDIRILMASI

Halk oyunları insanların geleneksel yaşama biçimlerini, inanışlarını, tabiatla ilişkisini, birbirleriyle olan ilişkilerini müzikle de birleşerek yaşatan ve kültür ve öğelerinin bu yolla nesilden nesile aktarılmasına yardım eden önemli bir etkinliktir.

Kişi veya kişilerin, müzikli veya müziksiz, öykü içinde kendilerini düşüncelerinin tamamından sıyrarak yaptıkları uyumlu hareket ve figürlerin bütününe “halk oyunları” denir.²³

Folklor: İngilizce kökenli bir kelimedir. Folk : Halk, lör: Bilim, halk bilimi anlamına gelmektedir.

Tanınmış folklorcuların Sedat Veyis folklor hakkında şu ifadeleri kullanır; “Belli bir ülkede yaşayan halkın kültür yaratmalarını, geleneklerini, adetlerini, inanmalarını, törenlerini,

²² SU, Ruhi. **Türk Halk Oyunları**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1994, s.2-3.

²³ ŞENOL, Ahmet. **Halk Oyunlarımızın Tarihçesi**, Ankara, 1993, s.37.

müziğini, oyunlarını, masallarını, efsanelerini, türkülerini, geleneksel tiyatrosunu, halk hekimliğini, el sanatlarını, konut yapımını ve araç gereçlerini vb inceleyen bilimdir”.²⁴

Sosyolog Cahit Tanyol’ ise şu tanımı yapar: “Biz folkloru üzerinde düşünülmesi gerekli zengin bir kitap gibi görüyoruz. Milletlerin esas özelliğini, kökü tarihlerin derinliklerinde yatan folklorlarında görüyoruz O her milletin bir çeşit halk bilimidir”.²⁵

Folklor kavramına günümüzde halk bilimi de denmektedir. Sonuç olarak folklor veya halk bilimi kavramının kapsamı; halka ait olan her şeyi içine alır, halkın içini gösterir, yaşayış düzenini, arzu ve eğilimleri ihtiva etmektedir.²⁶

Folklorun araştırma sahasının odak noktasını genelde bir sosyal sınıfın geleneksel kültüründen kaynaklanan ve modern toplumun her kesiminde şehir, gecekondü, köy, kasaba vb grupları az veya çok belirgin bir şekilde varolan pratik inanmalar ve pratik maddi kültürel özellikleri ifade eden her şeydir.²⁷

1.2.1.Halk Oyunlarının Tanımı

Halk Oyunları, en eski çağlardan beri insanların hayatında önemli bir yer tutmuş ve o zamandan bugüne kadar gelmiştir, ilkel zamanlarda yaşamış insanlar yaban hayvanlarından korunmak, onları avlamak birbirleriyle savaşmak mecburiyeti içinde zor bir yaşama mücadelesi veriyorlardı. Çoğu zaman zor, tehlikeli ve yorucu geçen bu uğraşmalardan sonra zaferle dönen insanlar sevinçlerini tepinerek, sıçrayıp hoplayarak, coşkun hareketlerle kutlamaktan büyük zevk duymuşlardır, işte oyunun ilk ve ilkel şekli budur. Daha sonra oyunu meydana getiren duygular ve olgular gelişerek, müzikle de bütünleşerek belirli bir düzene girmiş ve birçok olayların da etkisiyle çeşitlilik arz etmiştir. Türk toplumunda da oyun yüzyıllar boyunca bir gelenek halinde devam eden çok geniş bir kültür hazinesi haline almıştır.²⁸

²⁴ VEYİS, S., Etnoloji Sözlüğü, Çiçek Yayınevi, Ankara,1993, s.88.

²⁵ TANYOL, Cahit. “Folklor Açısından Türk Toplumı”, I.Uluslararası Türk Folklor Semineri Bildirileri, İstanbul, 1996, s.30.

²⁶ TERZİOĞLU, E.Ahmet. “Halk Oyunları Oynayanların Psiko-Sosyal Özellikleri”, MEB Yayını, İstanbul, 2000, s.18.

²⁷ TERZİOĞLU,E.Ahmet. A.g.e. s.18.

²⁸ BAYKURT, Şinasi., Türkiye’de Folklor, Kalite Matbaası, , ANKARA,1976 s.124.

Günümüzde de halk oyunları insanların geleneksel yaşama biçimlerini, inanışlarını, tabiiatla ilişkilerini, birbirleriyle olan ilişkilerini müzikle de birleşerek yaşatan ve kültür öğelerinin bu yolla nesilden nesile aktarılmasına yardım eden önemli bir etkinliktir.

1.2.2.Halk Oyunları Faaliyetlerinin Amaçları

Özellikle bedensel aktivitelerle öğretimi içeren halk oyunlarında yaş gruplarının, psikolojik yapılarının yanı sıra anatomik ve fizyolojik özellikleri ve eğitim yöntemleri, öğrencilerin bütün özellikleri göz önüne alınarak saptanmalıdır.

Günümüzde halk oyunları çalışmaları yapılırken çalışma yapacak eğitimci, kendi isteği ya da okul idaresinin isteği doğrultusunda yöre seçimi yapmaktadır. Oysa bu seçim yapılırken yaş gruplarının seviyeleri, becerileri, algılama düzeyleri kısaca hazır bulunuşluk seviyeleri belirlenerek hareket edilmelidir.²⁹

Halk oyunu çalışmaları; amacı ve insan unsuru itibariyle karmaşık bir oluşumu içerir. Halk kültürü kaynağından gelen halk oyunları eğitim çalışmalarının da ayrılmaz bir bütünü olmalıdır. Halk oyunu doğal ve iç güdüsel olarak insanımıza öğrenim ve gelişim süresince verilmelidir. Halk oyunları eğitimde, bireyin organik, sinir-kas, zihinsel ve duygusal gelişiminde yerini alır. Halk oyunları eğitimi sayesinde kişi kendini tanır-tanıtır. Yeteneklerini geliştirir. Sınırlı ve güçlü yönlerini tanır. Vücudunu ve sağlığını korur. Organizmasını en iyi biçimde kullanmayı öğrenir. Gerekli bilgi, beceri, alışkanlık, kişisel ve toplumsal davranışlar kazanır. Boş zamanlarını değerlendirir.

Halk oyunları çalışmaları kişide ruhsal ve düşünsel davranış olarak cesaret ve kendine güveni yaratır. Artan öğrenme ve başarı arzusunun sınırları, motorsal ve ruhsal yetenekleri içindedir. Halk oyuncuların genellikle kendilerine güveni tamdır. Bencillikten kurtulma ve işbirliği bilincinin kuvvetlenmesi sonucu, sorumluluk duygusunun gelişmesi sağlanır.

²⁹ ÇETİNKALP,Orhan.Halk Oyunlarının Öğretiminde Yaş Gruplarının Psikolojik Ve Motorsal Özellikleri-Öğretim Yöntemleri,Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Kültür Bakanlığı, HAKAD Yayınları:157, Ankara ,1991, s.165.

Halk Oyunları Eğitimi Çalışmalarının Bilimsel ve Sosyal Dayanakları

--	--	--

Halk Oyunlarının

Halk Oyunlarının

Halk Oyunlarının

Halk Oyunlarının

Fizyolojisi

Psikolojisi

Sosyolojisi

Felsefesi

1.2.3.Halk Oyunlarının Oynanış Nedenleri

- a) Nişan ve düğün
- b) Askere, gurbete uğurlama karşılama
- c) Şenliklerde
- d) Dini bayramlarda
- e) Milli bayramlarda
- f) Mevsimlik bayramlarda (Hıdrellez-Nevruz)
- g) Kurtuluş günlerinde
- h) Yaşlılar arası eğlencelerde, sevinçli anlarda
- i) Yayıya çıkış dönüşlerinde
- i) Savaş öncesi ve sonrasında³⁰

³⁰ ÜNAL, Şinasi- ANLIATAMER, Fahettin. **Oynanışlarına Göre Türk Halk Oyunlarından Örnekler**, Uğur Matbaacılık, İSTANBUL, 1995, s.15.

Halk Oyunlarını Oynama Yerleri :

- a) Oynanış nedenine göre seçilen yerlerde
- b) Açık alanlarda (Çayır, mera, otlak. Hasat yeri vb..)
- c) Kapalı alanlarda (Ağıl, düğün salonu, kapalı salon, sahne, tiyatro vb...)

Oyuncu Seçimi:

- a) Yalnız erkeklerin oynadığı oyunlar
- b) Yalnız kadınların oynadığı oyunlar
- c) Kadın ve erkeklerin karışık ve beraber oynadığı oyunlar (2,4,10,14)

1.2.4.Halk Oyunlarının Sınıflandırılması

- a) İllere göre
- b) Bölgelere göre
- c) Oyuncu sayısına göre
- d) Oyunun Oynanışına göre (Şekiller-daire vs)
- e) Oyuncunun cinsiyetine göre
- f) Oyunun hızına göre
- g) Oyunda kullanılan eşyaya göre
- h) Kişi adlarına göre
- i) Hayvan adlarına göre
- j) Makamlara göre
- k) Ayak hareketlerine göre
- l) Yerli ve göçmen sözcüklerine göre
- m) Oynanan yöreye göre
- n) Oynanan yere göre

- n) Diziliş şekillerine göre
- o) Türk boy adlarına göre
- ö) Dini ölçülere göre sözlü yada sözsüz oluşlarına göre
- p) Ölçüye göre
- r) Çalgıya göre
- s) Disipline gere
- ş) Konulara göre

Halk oyunlarının sınıflandırılması şu şekiilde de yapılmaktadır:

- a) Dini oyunlar
- b) Ateş, su, ağaç, tabiat ile ilgili inanışlarla ilgili oyunlar
- c) Çeşitli zanaat ve iş hayatı ile ilgili oyunlar
- d) Hayvan taklitli oyunlar
- e) Mevsimler ve çeşitli adetlerle ilgili oyunlar
- f) Ağıtlar ve yasla ilgili oyunlar

Ayrıca Halk oyunları oynama amaçlarına göre aşağıdaki şekilde isimlendirilmektedir.³¹

- a) Milli oyunlar
- b) Seyirlik oyunlar
- c) Çocuk oyunları

³¹ DEMİRSİPAHİ, Cemil. **Türk Halk Oyunları**, Türkiye İş Bankası Yay.:148, Folklor Dizisi: 2, Ankara, 1975, s.42.

- d) Temsili nitelikli oyunlar
- e) Beceri ve yetenek oyunları
- f) Eğitici oyunlar

1.2.4.1.Türkiye'de Oynanan Halk Oyunlarının Tasnifleri

Halk oyunları birçok yönden sınıflandırılabilir. Cinsiyet üzerine olan ilk sınıflandırmaya göre oyunlar bayanlar, erkekler, hem bayanlar hem erkekler tarafından oynanan oyunlar şeklinde ayrılmıştır. Türk halk oyunları bu üç kategorinin örnekleriyle doludur.

Diğer bir sınıflama; Enstrumental ya da vokal olabilen eşli üzerine yapılmaktadır. Türkü ile eşlik edilen bazı oyunlarda sözcükler oyunun belirleyicisidir ki, oyuncuların mimik ve hareketleri de bu sahneyi ifade eder. Vokal ile eşlik edilen diğer oyunlarda bir diyalog veya tartışma havasını verirler. Bugüne kadar Türk Halk Oyunlarının herkes tarafından kabule elverişli, gerçeğe uygun bir sınıflandırılması yapılmamıştır, yaptığımız bütün incelemelerde türlerle -şekillerle bölümlerin, oyun ve oyuncularla hepsinin iç içe olduğu görülmüştür. Bizim sınıflandırmamızda ise sınıflandırmaya tabi tutulmuş bölümler kendi aralarında birtakım sınıflandırmaya girerler. Biz burada bunların hepsinden bahsetmeyeceğiz, sadece genel bir sınıflandırma yapacağız.

1.2.4.2.Halk Oyunlarının Yörelere Göre Sınıflandırılması

1.2.4.2.1.Bar Oyunlarının Oynandığı Yörelere

Erzurum, Bayburt, Kars,Ağrı kısmen ve karışık olarak oynanır. Artvin, Erzincan illerini içine alan Kuzeydoğu bölgesinde oynanan oyunlara genellikle bar denilmektedir.

Bar deyimi, Moğol ve Şaman davulunun adı olarak geçmiştir. Şaman bir bar çalarak oynardı. Kırgızlarda Barmak deyimi gitmek hareket etmek anlamına gelmektedir. Bir başka anlamıyla da Bar; dadaşlık, güç birliği, el ele, kol kola, omuz omuza kaynaşmak demektir.

Bar Yöresinin Oyunlarının Özelliği

Ayak figürlerinde keskin hatların bulunması ve bir, iki yada daha fazla kişi tarafından oynanmasıdır. Bar türü oyunlara örnek: Hançer barı. Yüksel barı, Sarhoş barı. Tavuk barı,

ikinci bar. Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi bar türü oyunlarda oyuncuların ustalıklı ve zorluk taşıyan oyunları üstün yetenekle sergilemek zorunluluğu vardır. Bar türü oyunlarda oyuncuların konsantre olması, oyun figürlerine çok çalışması çok önemlidir.

1.2.4.2.2.Halay Oyunlarının Oynandığı Yörelere

Şerit halinde Doğu Anadolu Bölgesiyle bir kısım Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu bölge-sini içine alan geniş bir alana yayılmıştır.

Doğu Anadolu da Van, Bitlis,Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya kısmen Kars ve Ağrı Güney Doğu Anadolu da Siirt, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Gaziantep. Şanlıurfa, Adana, Adıyaman, Hatay Kuzey Anadolu da Çorum, Tokat, Sivas, Çankırı, Yozgat, Kayseri, Kırşehir illeridir.

Halaylara Örnek Oyun Adları

Abdurrahman Halayı, Arapgir Halayı, Çekirge Halayı, Kartal Halayı, Kızık Halayı, Koç Halayı, Düz, Toycular, Lorke, Leylim, Esmerim (2,4,10,14) adlı oyunlardır.

1.2.4.2.3.Hora Ve Karşılama Oyunlarının Oynandığı yöreler

Tüm Trakya kesimi. Belli merkezleri Kırklareli, Tekirdağ, Edirne kısmen ve karışık olarak Nallıhan, Mudurnu, Göynük ve Çanakkale'dir.

Örnek Oyun Adları: Ali paşa, Alaybey, Debreli Hasan, Drama karşılaşması, Kasap, Düz Horo, Sirta, Taska, Zigoş, Fatoş, Hanım Ayşe vs. oyunlardır.

1.2.4.2.4.Zeybek (Bengi, Mengi, Seymen) Oyunlarının Oynandığı Yörelere

Genellikle Batı Anadolu, Ege, Akdeniz'in kıyı ve iç kesimlerinde bu tür oyunlara rastlanır. Bursa, İzmir, Aydın, Bilecik, Kütahya, Eskişehir, Uşak, Balıkesir, Edremit, Bandırma, Bergama, Ödemiş, Burdur, Isparta, Denizli,Manisa bu tür oyunların çoğunlukla oynandığı illerimizdir.

Örnek Oyun Adları: Muğla Zeybeği, Beş Kaza Zeybeği, Kerimoğlu Zeybeği, Sabah Namazı Zeybeği, Soğukkuyu Zeybeği, Harmandalı Zeybeği, Yörük Ali Zeybeği, ince Mehmet Zeybeği, Güvende Zeybeği adlı oyunlardır.

1.2.4.2.5.Kaşık Oyunlarının Oynandığı Yörelere

Genellikle Güney Anadolu'nun Akdeniz'e açılan kesimlerinde bu tür oyunlarına rastlanır. Belli merkezleri Silifke, Mut, Kırşehir, Konya, Antalya, Eskişehir, Bartın, Safranbolu yöreleridir.

Örnek Oyun Adları: Silifke'nin Yoğurdu, Eski Mengi, Keklik Yayla Yolları, Silifke Sallaması, Türkmen Kızı vs. adlı oyunlardır.

1.2.4.2.6.Davullu Oyunlar Ve Köçek Oyunlarının Oynandığı Yörelere

Belli merkezleri Bolu, Kastamonu, Çankırı'da (Eskipazar), oynadıkları görülmektedir.

(Ovacık) Safranbolu, Ovacuma, Aktaş Ayrıca çeşitli bölgelerde halay ve bar tipi oyunlarda davulcuların tek başlarına (solo) çaldıkları görülmektedir.

1.2.4.2.7.Horon Ve Sallama Oyunlarının Oynandığı Yörelere

Karadeniz kıyı şeridi üzerinde kısmen ve karışık olarak Sinop, Samsun canlı merkezler halinde Doğu Karadeniz'in yalı boyunca uzanan kısmı, Ordu, Giresun (karışık olarak), Trabzon. Rize, Çoruh vadisi ve Artvin'e kadar uzanan yörelerde toplu dizi halinde ve disiplinli olarak oynanan oyun çeşitleridir. Bu yöre oyunlarına HORON adı verilmektedir. Horon' daki figürler toplumsal hayatın bölümlerinden oyuna aktarılmıştır.

Karadeniz'in deli dalgaları avlanan balıkların ağılardaki çırpınışı yaprakların sallanması oyunlara konu olmuştur. Horonlar en az 5 kişi tarafından oynanır. Erkek oyunları kadın oyunlarından daha hızlıdır. Horonlara örnek oyun adları: Sıgsara, Eşkiya horonu, Akçaabat Sıgsarası, Bıçak Horonu , Sallama , Maçka Düz Horonu, Üç Ayak oyunlarıdır.

Horon Türleri : Ülkemizin başka yörelerinde oynanan halk oyunlarında görülen kesin ayrılıklara (diğer yörelere de genellikle oyunlar arasında durma vardır) horonda rastlanmaz. Figürler ayrı ayrı değil birbirine eklenerek oyun tamamlanır. Oyunlar genellikle horon kurmayla başlar, sallama oyunuyla bitmektedir.

Karadeniz yöresi halk oyunlarında bir interval çalışmayı görmek mümkündür. Oyunlar normal hızda başlayıp, bir müddet ve bu hızla devam eder daha sonra hız artırılarak oyunun son bölümü en yüksek hızda oynanır. Diğer oyun türlerinden farklı oyunlar arasında dinlenme aralığı ya yoktur ya da çok kısadır.

Bu yöre oyunlarına Horon adı verilmektedir. Horon kelimesinin anlamı, kökeni ve kaynağı üzerine çok çeşitli görüşler vardır. Fakat en yaygın görüş bu kelimenin horon kelimesinden geldiğidir. Horon; Karadeniz'de mısır saplarının köküne yakın bir yerden kesilerek mısır tarlalarında dik olarak yapılan sıra sıra yığımlara denilmektedir. Çayırlarda biçilen otlardan ve bağlardan yapılan yığımlara horon denmektedir. Gerçekten tarlalardaki mısır ve çayır horonlarına uzaktan bakıldığında bunların diziliş ve sıralanışları el ele tutmuş insanların görünümünü andırmaktadır. Horondaki figürler toplumsal hayatın bölümlerinden oyuna aktarılmıştır. Karadeniz'in deli dalgaları, avlanan balıkların ahlardaki çırpınışı yaprakların sallanması oyun figürlerine konu olmuştur.

Horon en az 5 kişi tarafından oynanır. Erkek oyunları kadın oyunlarından daha hızlıdır, kadınlarla beraber oynanacağı zaman oyun figürleri yumuşatılıp, yavaşlatılarak düzenlenir.³²



³² ÜNAL, Şinasi., , **Halk Oyunları** (Yayımlanmamış Ders Notları), Marmara Üniversitesi, İSTANBUL, 1994, s.12.



İKİNCİ BÖLÜM

20. YÜZYIL TÜRKİYE'SİNDE HALK OYUNLARI FAALİYETLERİ VE UYGULAMALARI

2.1.TÜRKİYE'DE HALK OYUNLARININ TARİHÇESİ

İlk insan henüz hiçbir şeyi bilmediği bir dönemde, tabiat içinde yaşarken bir takım sesler duymuş, hareketler görmüştür. Zamanla bu hareket ve sesler kafasında çağrışım yapmaya başlamış, hareketleri ve sesleri taklit etmiştir.İşte o zaman ses ve hareketin bütünü olan “oyun” ortaya çıkmıştır.

Oyun Öztürkçe bir kelimedir. Duygu ve düşüncenin hareketle ifadesidir. Bu ifade şeklinin yaşanılan toplumla sıkı bir ilişkisi vardır.

Halk oyunlarını seyrederken yurdumuzun değişik yerlerinde yaşayan insanların örf,adet ve geleneklerini, karakterlerini duygu ve düşüncelerini, inanışların ifade ettikleri, tabiat ve diğer canlılarla yaptıkları mücadeleleri anlatan özellikler taşıdıklarını görürüz.Ait oldukları bölgelerin coğrafi ve iklim yapısını ,tarihini, müziğini , aksesuar ve takı v.b.olarak kullanılan araçlarını , giysilerini ve kültürel yaşam biçimini bünyesinde taşıyarak o toplumun insanının karakteristik yapısını, hareket ve figürlerle yansıtan halk kültürünün ürünleri olarak tanımlanır.Kendine özgü yapıları içerisinde oynayan kişinin bedensel ve ruhsal açıdan tatmin olabilmesinde ön plana çıkmaktadır. ³³

Halk oyunlarının hemen tümü olduğu anlamdaki geleneklerden, doğal yapıdan, inanışlardan yaşama biçiminden, toplumsal örgütlenmelerden ve çevrede etkili olmuş olay yada kişilerden izler taşır.Örneğin eski Türklerdeki şaman inanışları.güvercin barı,turna

³³ TAN, Nail. **Folklor (Halk Bilimi) Genel Bilgiler**, Halk Kültürü Yay., İstanbul , 1985 , s.75.

barı,kartal halayı gibi hayvan devinimlerinin taklidi niteliğindeki halk oyunlarına yansımıştır.³⁴

İnsanları birbirine yaklaştıran, arkadaşlığı, dostluğu, kardeşliği, sevgi ve saygıyı öğreten, milletlerin birlik ve beraber duygularının gelişmesini sağlayan en önemli unsurlardan biri de Halk Oyunları'dır. Halk Oyunlarının insan hayatında önemli bir yeri vardır.

Bilim adamlarının söylediği gibi dans, insanların meydana getirdiği ilk sanat koludur. Dansta ince zeka, duygu, düşünce ve coşku vardır.

Toplumların sanat tarihleri kendi kültürlerinin oluşumuna ve gelişimine bağlıdır.Örneğin,Azerbaycan danslarının tarihi İ.Ö. 4. yy kadar giderken , Mısır ve eski Yunan dansları daha eskilere dayanmaktadır.Öte yandan, Türklerin geleneksel danslarının geçmişine baktığımızda bu tarihin daha eskilere dayandığı görülmektedir.Metin And "Apictorial History of Turkish Dancing" adlı eserinde "Türk geleneksel danslarının tarihine ve kökenine değinebilmek için bu topraklar üzerinden gelip geçmiş bütün kültürlerin tarihlerine inmek ve onların bıraktıkları kültürel izlere değinmek zorunluluğunun doğduğunu görüyoruz."şeklinde bir görüş ileri sürmektedir.Bu tarihler ve eski uygarlıklar izlerini gösterdiği çeşitli Anadolu toprakları üzerinde çok eski kültürlerin gelip geçtiğinin bir kanıtı olmakla birlikte, geleneksel Türk danslarının hem çok eskilere dayandığını hem de bu kültürlerden etkilendiğini de göstermektedir.³⁵

İşte geleneksel Türk Halk Danslarının oluşmasına neden olan evrelere kısaca bakacak olursak; bu evrelerden birincisi Orta Asya Kültürü, ikincisi İslam Kültürü, üçüncüsü Anadolu Kültürü ve dördüncüsü Batı (Avrupa) kültürüdür.

Türklerin eski yurdu Orta Asya'nın ve Şamanlığın Anadolu Türkleri'nin kültürü üzerinde geniş ölçüde izlerine rastlanmaktadır. Hemen belirtelim ki Şamanlık bir din değildir. Daha çok iyileştirme uygulamalarına dayalı bir inançlar bütünü olan bu uygulamaların Şaman veya Kam adı verilen kişilerce yapılmasıdır.

³⁴ BÜYÜK LAROUSSE Ansiklopedisi, Cilt 10, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1990, s.4969.

³⁵ BÜYÜK LAROUSSE Ansiklopedisi, A.g.e., s.4970.

Şamanizm'in Orta Asya'ya girişinin IV, V.Yüzyıllardan sonra olduğu düşünülmektedir. Türklerin Şamanist uygulamaları bünyelerine aldıktan sonra, uzun süre Şamanist uygulamalar ile içli dışlı bulunmaları sonucu, pek çok Türk adet, gelenek ve göreneğinde Şamanist izleri bulmak mümkün olmuştur. IX.Yüzyıla yaklaştıkça Türkler arasında Şamanist uygulamaların yaygınlık kazandığı görülmektedir.

Asya'da yaşayan atalarımız; birlikte yaşamaya önemli ölçüde değer evren, törenlerine bağlı ve yaratıcı insanlar olarak görüyoruz. Tarihte ilk Türk uygarlıklarından, Şamanların, Hunlular'ın, Oğuzların günümüze uzanan belgelerinden, dansa büyük bir ilgi duyduklarını ve önem verdiklerini anlıyoruz. Bu nedenle gelenek içinde yer alan törenlerinin en önemli bölümünü halk oyunlarının oluşturduğunu söyleyebiliriz. Orta Asya'da atalarımızın oyunları ile ilgili bir belge şöyledir: "Davulun halay gibi sıra oyunlarında coşturuculuğuna dair yazı Asya'dan Hunlular için yazılmıştır.

Türklerde Danslar; daha çok kılıç-kalkanla, mumlarla, çeşitli kutsal araçlarla yapılırdı. İnanç gereği, uğur getirmesi amacıyla yapılan danslara da rastlamaktayız. Günümüz halk oyunlarının bir çoğunda, eski dansların kalıntılarına rastlanır. Bu dansların zamanla kutsal yönlerinin ortadan kalkarak eğlence amacıyla yapıldığı görülmektedir.

Anadolu'da yaşayan Türk uygarlıklarında Asya'dan getirdikleri geniş kültür birikimleri ile eski Anadolu uygarlıklarının kültür ürünlerinin özümsemesini göstermekteyiz. Bunun sonucu uygarlıkların beşiği Anadolu'da atalarımız, yaratıcı gücü, sanat anlayışı, beğeni ve becerilerinin de katkısıyla ölçü biçilmez halk oyunlarımızı oluşturdular.

Türkler'de dansın öteden beri daima önemli bir yeri olmuştur. Çoğu zaman, özellikle Osmanlı din adamları tarafından dışlanmış olmasına rağmen, zaman zaman da halk tarafından çok önemli bir olay olarak kabul görmüştür. Geleneksel danslarımızın tarihsel süreç içerisinde en çok ilgi toplayan bölümü meydanlarda oynanan davul zurna eşliğindeki geleneksel danslar olmuştur.

Türkler'de folklorün yeni bir bilim olarak takdiminden (1913) önce Türk Halk Kültürü malzemesini derleyici, gelecek nesillere aktarıcı, bir takım eserler yazılmıştır.Orhun Abideleri (8 yy),Yusuf Has Hacib'in **Kutadgu Bilig** (11 yy),Kaşgarlı Mahmud'un **Divan'ü Lugat-İt Türk** (11 yy), **Dede Korkut Kitabı** (14-15 yy) , Zahirüddin Muhammed Babur'un **Baburname** (16 yy), Katip Çelebi'nin **Cihannuma**, **Keşfüs-Zünun**, **Mizanü'l Hakk Fi**

İhtiyari’l Ahakk (17 yy) ve Evliya Çelebi’nin **Seyahatnamesi** (17 yy) gibi eserlerde Türk folkloru ile ilgili bir çok bilgi yazıya geçirilmiştir.

Cumhuriyet döneminde her alanda olduğu gibi, halk oyunları etkinliği de, devletin denetim ve gözetimi altına alınmıştır. Bu örgütlü çalışma “Halk Evleri” ile başlamış ve giderek tüm ülkede okul, dernek kulüpler aracılığı ile sürdürülmüştür.

Bugün varılan bu sonucun başlangıcı oldukça eskilere dayanır. Bildiğimiz kadarıyla ilk çalışmalar Meşrutiyet Döneminde İsveç’te beden eğitimi öğrenimi gören **SELİM SIRRI TARCAN**’ la başlar.

Selim Sırrı Bey’in modern beden eğitimi öğretimi yanında, halk danslarımıza da önem verdiği bilinmektedir. Özellikle zeybek oyunları üzerinde yaptığı çalışmalar, hatta büyük önder Atatürk’ün huzurunda zeybek oynadığı, Tarcan Zeybeği adıyla bir zeybek oyunu denemesi yaptığı bilinmektedir.

Halk oyunlarının eğitim kurumlarımızın çalışma alanına girmesindeki ikinci öncü çalışma uzun yıllar Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü’nde öğretmenlik ve yöneticilik yapmış Zehra Alagöz ve arkadaşlarının çabalarıyla gerçekleşmiştir.

“İsveç, Stockholm Kraliyet Beden Eğitimi Enstitüsü’nde tahsilimi tamamlayıp 1923 yılında memlekete dönmeden önce, Beden Eğitimi çalışmalarını görmek ve onlara katılmak üzere gittiğim Finlandiya, Norveç, Danimarka’da, ayrıca İsveç’te halk danslarına verilen önemi müşahede etmiştim. Daha sonra katıldığım Beden Eğitimi Kongreleri aynı müşahedeyi takviye etti. Nihayet 1939 İsveç, Lingiyad dönüşü, sahada uygulanan halk danslarını gördükten sonra bizim 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramlarında, çok zengin halk danslarımızı programa almamızın lüzum ve faydası üzerinde durdum”(SELİM SIRRI TARCAN).³⁶

³⁶ BAŞBAKANLIK GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, **Sporda Son On Yıl**, Başbakanlık Yayınevi, Ankara, 1995, s.32 .

Halk dansları, ilkin bazı öğretim okullarında başta İstanbul olmak üzere zeybek dansları ile başlamış, Türkiye'ye İsveç'ten Eğitsel Beden Eğitimi getirip uygulamış olan rahmetli hoca Selim Sırrı Tarcan, İstiklal Savaşı'ndan sonra, İzmir'de Kız Öğretmen Okulu'nda, Büyük Önder Atatürk'ün şereflendirdiği bir törende rahmetli Muallim Anıl' la birlikte kendi düzenlediği Zeybek dansını takdim etmiştir.³⁷

Son yıllarda Milli eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın halk oyunlarının yaşatılma ve yaygınlaşmasında büyük emekleri ve katkıları olduğu görülmektedir. Okullarımızda yapılan halk oyunları çalışmalarının ülke ölçeğinde bir yarışmaya konu olması, her yıl yüzlerce okulun büyük bir istekle bu yarışmaya katılmalarını sevinçle karşılamamız gerekir.

Gençliğin halk oyunları ile ilgilenmesini ve bu alanda faaliyetlere daha aktif katılması için organizasyonlar düzenlemek gerekmektedir.

Organizasyon; düzenli teşkilat olgusunu bütün yoğunluğu ile yansıtan geçmiş ve geleceği bu çizgi içerisinde bilimselliğe taşıyan mana ve kuralların düzenlenmesinin bütünlüğüdür.³⁸

Toplum yaşantısının her alanında organize olmuş milletler, geleceğin dünyasında değer bulmuşlardır. Bu değer kültürel olgularla yoğrulmuş ise insanlık tarihinde her yönü ile iz bırakmış olacak, zaman ve mekanla sınırsız olanların kervanına katılacaklardır.³⁹

Kültürel değerlerimizin günümüze yansımış en canlı ve en önemli parçası olan halk oyunlarımız bu değeri geleceğe taşıması açısından organizasyon terminolojisi içinde önemli bir er tutmaktadır. Konumuz dahilinde bugüne kadar yapılan ve düşünülen manada hak ettiği yeri bulamayan kültür birikimlerimizden halk oyunları, düzenli teşkilatların kurulamayıp işletilememesi nedeniyle yeterince değerlendirilememiştir. Günümüz dünyasında yaşanan kültür erozyonu korkusu, milletlerin top yekün bütün fertleri ile ,değişen dünyada yerlerini ve bütünlüklerini tek olguya bağlamaları sonucunu doğurmuştur.

³⁷ TOYGAR, Kamil. **Halk Oyunlarımızın Tarihi İle İlgili Notlar 1**, Kültür ve Turizm Bakanlığı, MİFAD yayınları, Ankara, 1991, s.18.

³⁸ EREN, Erol. **Yönetim ve Organizasyon**, Beta Yay, İstanbul, 1983, s.18.

³⁹ SUN, Muammer- KATOĞLU, Murat. **Türk Kalarak Çağdaşlaşma-Türkiye'nin Kültür Sanat Sorunları**, Müzik Yay., Ankara, 1993, s.22.

Bu da kültürel bazda düzenli teşkilatların kurulması ve işler hale getirilmesini zorunlu kılmıştır.⁴⁰

Günümüz Türkiye'sinde halk oyunları konulu etkinlikler, çeşitli kuruluşlarca yürütülmektedir. Bu kuruluşların düzenli ve başarılı bir örgüt altında toplanmadığı ilgilenenlerce ileri sürülen önemli bir varsayımdır.

2.2.TÜRK KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDA HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARI

Halk oyunlarının gelişimi ve başarısına ilişkin eleştiriler giderek yaygınlık ve önem kazanmıştır. Bu eleştiriler öncelikle halk oyunlarının kendi bünyesinden, kendi içinden gelmektedir. Bu halk oyunlarına ilgililerin istekleri dikkate alınmalıdır. Başarıya ulaşmak için bu konuda düzenli ve uyumlu çalışabilme yolları aranmalıdır.

Devlet, toplum hayatına düzenlilik kazandıran her türlü etkinliği, denetim ve gözetim altına almıştır. Topluma sunulan hizmetlerin çeşitleri, bireylerin amaçlarını karşılamak yönünde olmalıdır.

Halk oyunlarına “spor yapmak” başta gelen amaç olmuştur. Halk oyunları etkinliğinin, fizyolojik değerleri ve toplumsal işlevleri yönüyle de spor nitelikli bir uğraş olduğu anlaşılmaktadır.

Halk oyunları kentte, örgütlerde sürdürülen ve devamlılık kazanan bir etkinliktir. Çeşitli kurumlarca yarışması yapılan halk oyunları, son yıllarda Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca yarışması yapılan etkinliklerden biri olmuştur. Benzer amaçlardan doğan benzer etkinlikler aynı örgüt içinde yer almalıdır. Bu tür örgütlenme, eşgüdüm ve başarıyı önemli ölçüde etkileyecektir. Eşgüdüm sağlanıp, başarı yükselirken halk oyunları kurumları da genişleyip büyüyecektir. Bu durumlarda başarılı bir yönetim ancak devletin denetim ve gözetiminde oluşabilmektedir.

⁴⁰ AYDIN, Cengiz. **Halk Oyunlarında Toplumsal Yapılanma**, Ege Üniversitesi., D.T.M. Konservatuvarı, Yayın No: 7, İzmir, 1992 , s. 31.

Ülkemizde bu etkinlik alanında çalışanlar;

Turizm Bakanlığı, Milli eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Köy İşleri Bakanlığı, Dış İşleri Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı gibi çeşitli bakanlıkların faaliyet alanına alınmıştır.

1966 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde “Milli Folklor Enstitüsü” kurulmuş ve daha sonra Kültür Bakanlığı’na bağlı “Milli Folklor Araştırma Dairesi” ni (MFAD) görüyoruz. MFAD sonradan “Halk Kültürlerini Araştırma Dairesi (HAKAD) olarak değiştirilmiş ve son olarak da Kültür Bakanlığı bünyesinde “Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü” düzeyinde yeniden örgütlenmiştir.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Beden Eğitimi ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı “Halk Oyunları Şubesi” oluşturulup yarışmaları düzenlenen halk oyunlarının, Turizm Bakanlığına bağlı kurulan “Devlet Halk Dansları Topluluğu” ile halk oyunları örgüt yapısına bir yenisi daha eklenmiştir.

2.2.1.Kültür Bakanlığı

- 1960’lı yıllardan itibaren Yüksek Tahsilli Talebe Gençliği,
- İlerleyen yıllarda Yüksek Tahsil Talebe Federasyonu
- Milli Folklor Araştırma Enstitüsü
- Milli Folklor Araştırma Dairesi (MİFAD)
- Halk Kültürleri Araştırma Dairesi (HAKAD)
- Halk Ürünlerini Araştırma Geliştirme Genel Müdürlüğü (HAGEM)

(Türk Halk Oyunları, Türk Halk Müziği, El Sanatları)

Yapılan Faaliyetler :

- a. Araştırma-Derleme
- b. Arşiv Çalışmaları

Not : Yukarıda adı geçen MİFAD, HAKAD ve HAGEM zaman içerisinde isim değiştirmiş aynı kurumu teşkil etmektedirler.

- Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Devlet Halk Dansları Topluluğu (1975'ten kuruldu),
- İl Kültür Müdürlükleri

2.2.2.Milli Eğitim Bakanlığı

- Beden Eğitimi ve Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Halk Oyunları Şubesi; ilkokul, ortaokul (ilköğretim), lise, Halk Eğitim Merkezleri (Örgün ve Yaygın Eğitim Kapsamında Çıracılık Kursları).

Yapılan Faaliyetler :

- İl Bazında Ön Elemeler (Kaymakamlık Kupası, Milli Eğitim Müdürlüğü Kupası, Valilik Kupası)
- Grup Elemeleri (Bölgesel)
- Türkiye Finali (Milli Eğitim Bakanlığı Kupası, Türkiye Kupası).
- Okul İçi Beden Eğitimi ve Spor ve İzcilik Daire Başkanlığı.

2.2.3.Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı

- Dernek, Kurum-Kuruluşlar
- Gençlik Merkezleri (Direkt Gruba Giderler)
- Üniversiteler (Üniversitelerin fakülteleri önce kendi içlerinde eleme yapıp sonra gruba katılırlar).

Yapılan Faaliyetler :

- İl Elemeleri (İstanbul, İzmir, Ankara Elemelere katılmadan grup elemesi yapıp finale giderler).

- Grup Elemeleri
- Türkiye finali.

2.2.4.Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

- Derleme ve araştırma Faaliyetleri
- NATO arşiv merkezi
- Belgesel-Kültürel Programlar
- TRT Çocuk Halk Oyunları Topluluğu

2.2.5.Üniversiteler

- Edebiyat Fakültelerine Bağlı Halk Bilim Bölümleri
- Dil-Tarih ve Coğrafya Fakülteleri
 - Derleme-Araştırma-Uygulama Merkezleri
 - Mediko-Sosyal Merkezi (Sağlık Dairesine Bağlı)
 - Sosyal-Kültürel İşler Dairesi Başkanlığı
 - Öğrenci Kültür Merkezleri
 - Öğrenci Kulüpleri

Bünyesinde halk oyunu faaliyetleri yürütülmektedir.

2.2.6.Konservatuarlar

- İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü (1985),
- Ege Üniversitesi T.M.D. Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü (1988),
- Gaziantep Üniversitesi D.T.M. Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü (1988).

Üç üniversitede de lisans eğitimi yapılmaktadır. İstanbul ve İzmir’de ayrıca Yüksek Lisans eğitimi de verilmektedir.

2.2.7.Belediyeler

İl ve ilçe örgütleri bünyesinde halk oyunları toplulukları karar, çalışmalar yapar. Özel kurum-kuruluşlarla işbirliği yaparak topluluklar kurar, çalışmalar yapar.

2.2.8.Halk Eğitim Merkezleri

Bulundurdukları bölgenin eğitim, öğretim, üretim rehberlik, danışma, kültür ve sanat merkezi olan Halk Eğitimi Merkezleri, milli kültürü yaygınlaştırma, Cumhuriyet ülküsünü ve Atatürk ilkelerini benimsetme çalışmalarının bir uzantısı olarak ve halk evlerinin boşluğunu kapatmak üzere 1955 yılında açılmaya başlamıştır.Bu kurumlar, 1960’lı yıllarda ülke düzeyinde birer halk okulu olarak hızla yayılmaya ve geliştirilmeye çalışılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülen yaygın eğitim faaliyetlerinin büyük bir bölümü “Halk Eğitimi Merkezleri” nce gerçekleştirilir.

Halk eğitim merkezleri, halka mesleki, sosyal ve kültürel amaçlı bilgi beceri kazandıran, onların boş zamanlarını olumlu faaliyetlerle değerlendirmelerini, gelirlerini artırmayı sağlayan birer yaygın eğitim kurumları olarak etkinlikleri sürdürmektedir.

Yürütülen Çalışmalar:

Halk eğitimi Merkezlerinde yaygın eğitimin temel ilkeleri doğrultusunda; Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 8. Maddesinde sıralanan amaç ve işlevleri gerçekleştirmek için:

Geleneksel kültür denemeleri, sosyal kültürel eğitim ve etkinlikleri, güzel sanatlar çağdaş bilme uyum, yurttaşlık eğitimi ve benzeri konuları içeren ekonomik ve teknik öğretim programları,

- Ulusal ve yerel bayramlar ile belirli bir gün ve haftalar, çevreye özgü olumlu gelenekler ile kültür tanıtılır, korunur ve yaşatılır.

İhtiyaçlara göre geziler, yarışmalar ve sergiler düzenlenir.

2.3.ÖZEL KURUM VE KURULUŞLARDA HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARI

İl ve ilçelerin kendi bünyelerinde kurdukları Halk Oyunları ve Kültürel Dernekler Cemiyetlerin kurdukları kültürel dernekler. Şahısların kurdukları özel amaçlı kurum ve kuruluşlar.

2.3.1.Medya

- Özel yayın kuruluşlarının faaliyetleri. Radyo, TV
- Yazılı basın, dergi ve gazeteler.
- Milliyet Gazetesi (Halk Oyunları Yarışmaları)
- Konu dahilinde yapılan programlar

2.3.2.Dernekler

- Mahalli Dernekler
- Komple nitelikli dernekler
- Festivaller (yurt içi-dışı), özel amaçlı şenlikler

2.3.3.Vakıflar

- Kuruluş amaçları gereği halk oyunları ağırlıklı vakıflar
- Sosyal ve kültürel amaçlı vakıflar
- Özel kurum ve kuruluşların vakıf faaliyetleri.

2.3.4.Şirketler

- Organizasyon Şirketleri.

- Holdingler bünyesinde kurulan halk oyunları toplulukları, bankalar.⁴¹



⁴¹ VURAL, K. Kütahya Halk Eğitim Merkezi Müdür Yardımcısı, 9 Haziran,2001 Tarihli Görüşme, Kütahya, 2001



ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**HALK OYUNLARI FAALİYETLERİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNE ETKİLERİ**

3.1.Halk Oyunları Faaliyetlerinin Üniversite Öğrencileri Üzerindeki Fizyolojik Etkileri

Halk oyunları faaliyetlerine üniversite öğrencilerinin yöneliminde, aile, çevre ve psiko-sosyal etkenler önemli rol oynamaktadır.Yapılan araştırmalara göre büyük şehirlerde yaşayan insanlar, şehir gürültüsünden, kalabalıktan ve çalışma hayatının olumsuz etkilerinden uzaklaşabilmek için halk oyunlarına yönelmektedirler. Bu vesile ile hem kendi öz kültür değerlerinin yaşatılmasında rol almakta, hem de ruhen ve bedenen deşarj olarak, özel yaşantılarında daha başarılı olmaktadır.Halk oyunlarının bu önemli özelliği öğrenciler üzerinde daha bariz fark edilmektedir.

Okul derslerinin yoğun olduğu bilinen öğrenciler ders dışı faaliyeti olarak halk oyunlarına yönlendiklerinde, tüm zihinsel yorgunluklarından arındıkları yapılan araştırmalar sonucunda gözlenmiştir.

Halk oyunları çalışmalarında ;

a-Vücut Eğitimi

c. Verim Gücü Artımı

b-Hareket Eğitimi

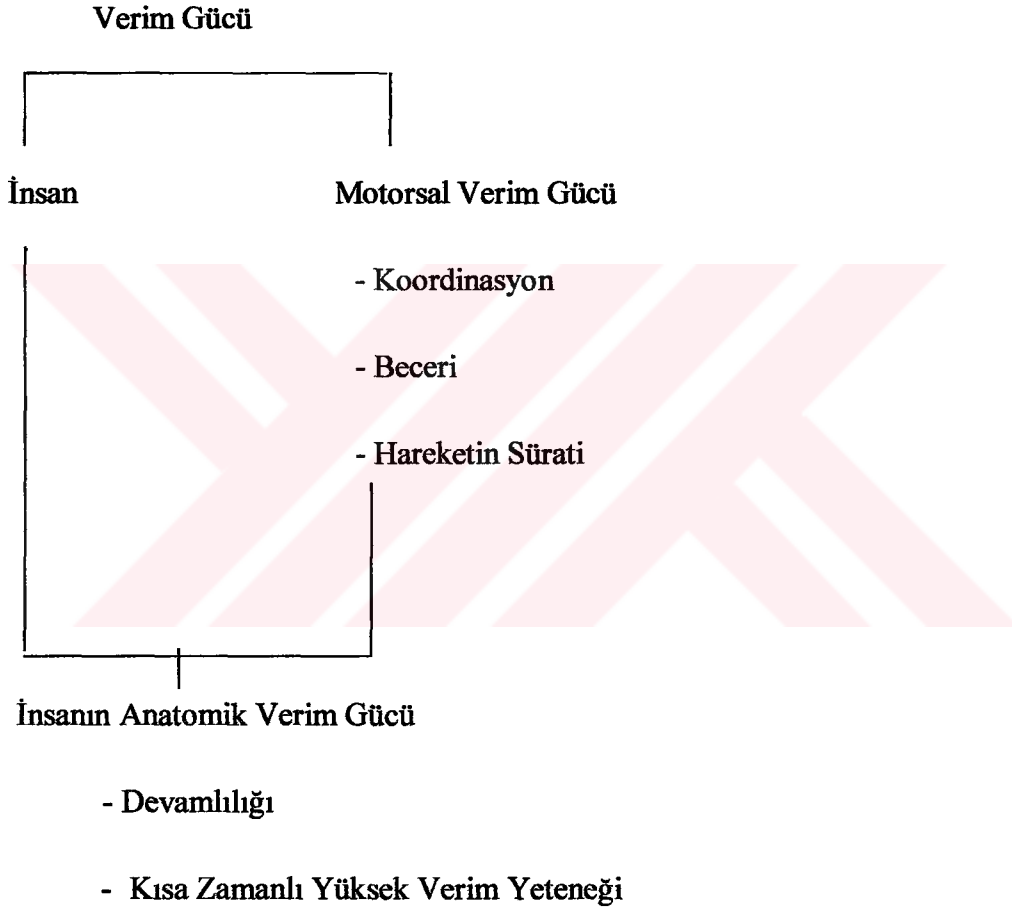
d. Hareketlerin Anlam Kazanması amaçlanır.

Halk oyunları çalışmalarında bedensel gelişim olarak gövde, kollar ve bacaklar arasında dengeli bir uyum vardır. Enerji dolu bir canlılık ve azalan durgunluk içinde güçlü, canlı hareketler bulunur. Motorsal gücün öğrenimi ve yönetimi kol ve bacakları, günlük yaşantıdan uzak hareketleri yavaş yavaş kontrol edebilmeyi sağlar.

Çökme, yürüme yaylanma, sallanma, zıplama gibi temel hareketlerde motorsal güç sınırlıdır. Bedenin hareket yapımına hazırlanmasında şu hususlara dikkat edilmesi gerekir. Artan bir şekilde gücün hareketlere yansıtılması, ahenkli bir motorsal gücün verilmesi, koordinasyonun sağlanması ve oyuncuların bütünlüğüne dikkat edilmesi gerekir.

Fiziksel gücün yükseltilmesi amacıyla kas güçlerinin bilinçli şekilde antrene edilmesi oyuncunun verim gücünü artırır.⁴²

Tablo 3.1 : İnsanın Anatomik Verim Gücü



Kaynak: ŞENOL, Ahmet Halk Oyuları Çalışmalarının Amaçları, Motif Dergisi, Yıl:3, Sayı:9, Pastel Ofset, İstanbul, 1997, s.38.

⁴² ŞENOL, Ahmet. Halk Oyunları Çalışmalarının Amaçları, Motif Der., Yıl:3, Sayı:9, Pastel Ofset, İstanbul, 1997, s.167.

Sağlıklı kalmak ve halk oyunları hareketlerini iyi yapabilmek için halk oyunlarına yönelik egzersizlere devamlı bir etkinin olması gerektiği bilinmektedir. Vücuda normal bir etkinin yapılması, biyolojik oluşumu kolaylaştırmaktadır. Ağır hareket yüklemesi vücuttaki biyolojik oluşumu engellemektedir. Çok kuvvetli hareket etkisi ise biyolojik yapıyı felce uğratar. Bu nedenle hareketlerin yapımında gerekli olan bedensel verim gücünün sağlanması ve geliştirilmesi için gerekli kuvvet etkisinin yüksekliği tespit edilip uygulanmalıdır.

Karadeniz yöresi halk oyunlarında bir interval çalışmayı görmek mümkündür. Oyunlar normal hızda başlayıp, bir müddet v l bu hızla devam eder daha sonra hız artırılarak oyunun son bölümü en yüksek hızda oynanır. Diğer oyun türlerinden farklı oyunlar arasında dinlenme aralığı ya yoktur ya da çok kısadır.

Ağrı yöresi halk oyunları gibi orta hızda oynayan halk oyunları oynayan kimselerde de bacak kuvveti ve sırt kuvveti gelişmekte fakat el kuvveti önemli bir farklılık göstermemektedir.

Sırt kuvveti ve bacak kuvveti halk oyunları oynayan kimselerde halk oyunları oynamayan kimselere göre daha gelişmiştir. Bunun nedeni ise halk oyunları oynayan kimselerin antrenmanlarda yüksek hızda çalışmalarıdır.

Hızlı ve orta hızlı oyun oynayan kimselerin max O₂ leri ve vital kapasiteleri, ağır bir ritm ve yavaş hızda oynanan halk oyunlarını oynayan kimselere nazaran daha gelişmiştir. Yine hızlı ve orta hızlı oyun oynayanların bacak ve sırt kuvveti hızı az olan oyunları oynayan kimselere ve kontrol grubuna nazaran daha fazla gelişmiştir.

Halk oyunları uygulamaları sırasında yapılan statik çalışmalar, kuvvetli bir karşı koymaya karşı yapılır. Kasların kuvvet gelişimine önemli katkıları vardır. Dinamik çalışmalarda ise, sürekli hareketler görülür. Bu çalışmalar sayesinde, kas dayanıklılığı artırılır.

Uzun ve yoğun geçen halk oyunları çalışmalarını içeren bir antrenman döneminden sonra, kalp atım sayısında azalma ve volümünde artma görülür. Vücut kas potansiyelinde büyüme, hareketlilik, çabukluk, dayanıklılıkta artma, akciğer vital kapasitesinde büyüme görülür.

Solunum, dolaşım, sinir sistemleri üzerinde olumlu yönde çeşitli etkileri gözlenmektedir.

Halk oyunları çalışma ve antrenmanlarına katılan halk oyuncuların kılcal damarlarına daha fazla kan ulaştığı, O₂ ihtiyaçlarının daha rahat karşılandığı, dakikadaki nabız sayılarında düşüş olduğu gözlenmiştir.

Organ eğitimi açısından genel dayanıklılık ve verim güçlerinde artma görülmüştür. Otonom sinir sistemi, dolaşım sistemi, solunum sistemi, madde alış veriş ve değişik sistemlerin uzun süre yorulmadan çalışmaya dayanma yeteneklerinde bariz bir gelişme-yenilenme görülmektedir.

Kas sistemi açısından karın ve sırt kasları solunum ihtiyacını karşılamak amacıyla dinamik çalışmalar sayesinde güçlendirilmektedir. Kas gücünün geliştirilmesi sonunda kontraksiyon anındaki biyo-kimyasal olaylar çabuk kas gücünü artırır. Statik çalışmalardaki O₂ eksikliği nedeniyle kas liflerinin (kas gücünün) artırılması sağlanır. Özel antrenmanlarla omuz çemberi kasları, sırt kasları, karın kasları, sıçrama kasları ve ayak kasları çalıştırılır.

Koordinasyon gelişimi incelendiğinde, bedensel ve ruhsal birlikteliğin gerekliliği görülür. Halk oyuncularında maharet, sürat ve çeviklik gelişmiştir. Beden koordinasyonunda sinir sistemi merkezinin düzenli çalışması sonucu kas grupları arasında işbirliği sağlanmıştır.

Kaslar, kirişler, bantlarla hareketin mekanizması uyumlu bir şekilde işler. Bunu kalp dolaşım ve solunum istemleri uyumlu bir şekilde çalışarak koordinasyonda rol alması izler. Bedenin bu organizasyonu merkezi sinir veya otonom sinir sistemi ile denetlenir. Ruhsal birleşim ise duyguların harekete yüklenmesi ile oluşur. Koordinasyonun oluşması ritmik hareketlerle sağlanır. Bütün hareketlerle elde edilmesi amaçlanan etkinlikler rahat bir tempoda gerçekleştirilir. Hareketler kendiliğinden, uyarının çok az olduğu reaksiyon zamanı ile kasların değişkenliğe uyumunun hızlı olduğu bir koordinasyon ile sağlanır.

Koordinasyon sonucu Halk Oyuncularında beceri, çeviklik, denge, uyum ve sürat sağlanır. Böylece hareketlerdeki süratle uyumun temposuna uyum güçlendirilir.⁴³

Halk bilimcileri, halk oyunlarını bölgelere göre ayırırlar. Bölgelerine göre farklı karakter taşıyan halk oyunlarının ortak özellikleri; yavaştan hızlıya doğru oynanması,

⁴³ ŞENOL Ahmet. **Halk Oyunları Çalışmalarının Amaçları**, Motif Dergisi, Yıl3, Sayı:9, Nisan-Mayıs-Haziran, Pastel Ofset , İstanbul 1997, s.37.

oyunların oynanışının büyük performansa dayalı olması oyunlarda ayak ve bacakların çok önemli rol almasıdır.

Dayanıklılığın istenilen seviyeye ulaşabilmesi, uygulanacak farklı antrenman yöntem ve içeriklerinin, yeterli uygulanabilmesine bağlıdır. Yapılan dayanıklılık çalışmaları, vücutta aşağıda belirtilen değişiklikleri ortaya çıkarır.

- Vital kapasite ortaya çıkar.
- Kalp güçlenir.
- Aktif kılcal damarların sayısı artar.
- Organizmanın enerji kapasitesi artar.⁴⁴

Halk oyunları çalışmaları sırasında bilimsel olarak yapılan antrenmanların kaslar üzerine etkisi olumlu olarak ifade edilebilir. Genel olarak kas gelişimi biomotorik özellikler üzerine yoğunluk kazanmaktadır. Antrenmanlar kas liflerinin, anatomik ve fizyolojik kesitlerinin artması (hipertrofisi) fizyolojik olarak da daha aktif duruma gelmesi amaçlanır. Bu doğrultuda kasın ürettiği iş miktarı artacaktır.

Halk oyunları çalışmaları sırasında değişik antrenman sistemleri uygulanmaktadır.

Yapılan antrenmanlar neticesinde kaslarda şu değişiklikler olmaktadır;

- Kasın anatomik ve fizyolojik kesitlerinde gelişme,
- Biomotorik (kuvvet, sürat, dayanıklılık, hareketlilik) özelliklerinde artış.
- Kasın enerji üretim sistemi daha etkinleşir.
- Kasın enerji toplama sisteminde artış
- Kasları besleyen kılcal damarlarda artış olur.

⁴⁴ BOMPA, Tudor ,(Çeviri: Keskin, İlknur-Tuner, Burcu), **Antrenman Kuramı Ve Yönetimi**, Spor Kitabevi, Ankara, 1998, s.123.

- Kasın içinde O₂ iletiminde etkili enzimler artar.⁴⁵

Halk oyunları çalışmaları sırasında yapılan antrenmanların dolaşım sistemi üzerine etkisi çalışmanın nitelik ve niceliğine bağlıdır. Sistematik olarak yapılan çalışmalar performansı arttırmanın yanı sıra hastalıklara karşı korunma ve tedavi yönü ile önemli bir yer kapsamaktadır.

Kardivasküler sistemin görevi aktif dokulara O₂ ileterek CO₂ de oradan uzaklaştırılması ve vücut ısısının sabit tutulmasına yardımcı olmaktır. Kardio-vasküler sistemin uyumu yaşa, cinsiyete antropometrik özelliklere, antrenman durumuna da bağlıdır.

Antrenmanın kalbe etkileri şu şekildedir.

- Dilaiation (Kalp odacıklarının büyümesi)
- Kalp kaslarında hipertrofi
- Kalbin ağırlığı artar
- Kalbin çalışması ekonomikleşir
- Kalbi besleyen kılcal damarların çapları genişleyerek kalp daha iyi beslenir.

Halk oyunları çalışmaları sırasında yapılan antrenmanların Vasküler (Dolaşım) Sistemine birtakım etkileri mevcuttur .Bunlar;

- Kalbin max, dk. Volümü artması ile damar çeperleri genişler
- Kanın dağılımı aktif ve inaktif dokulara daha mükemmeldir.
- Kanın doku ile etkileşime mükemmel sağlanır.

⁴⁵ GÜNAY, Mehmet. **Egzersiz Fizyolojisi**, Bağırhan Yayınevi, Aankara, 1998, s.145.

- Isı dengesini ayarlama etkinleşir. Kılcal damarlarda artış görülür.⁴⁶

Halk oyunları çalışmalarında yapılan antrenmanlarda organizmanın fonksiyonel yönünün artması kas sisteminin kardio-vasküler sistemin ve buna bağlı olarak da respiratuar sistemin etkileşmesinin bir sonucudur. Tabidir ki, üstlendikleri görevleri farklı fakat birbirleriyle etkileşimleri mükemmel ve paraleldir.

Akciğerlerin kapasitesi yapılan antrenmanın özelliğine bağlı olarak gelişimler göstermektedir. Normalde yetişkin bir insan dk. 16-18 defa solunum yapmaktadır. Bir defada yaklaşık olarak alınan hava miktarı da 500-600 ml'dir. Dakikada solunan hava miktarı yaklaşık 5-6 litre'yi bulmaktadır. Antrenmanla birlikte bu değerlerin akut uyumu antrenmanın yoğunluğuna bağlı olarak artış gösterir.

Antrenmanların devamlılığı kronik adaptasyonu sağlar. Bu da solunum sayısını az da olsa düşürmekle birlikte solunum volümü artar. Akciğerlerin genişlemesiyle daha çok hava miktarı alınan gaz değişimlerini gerçekleştirir. Akciğer kapasitelerinden etkilenen vital kapasitedir. Kronik uyumda solunum sayısı dk 16 iken 14'e düşer. Vital kapasitesi antrenman öncesi 4-4-6 litre, ilk antrenman sonrası 5-5-6 it kadar çıkabilmektedir.

Hareketli oyunlar sırasında bireyin çeşitli kasları kasılma ve uzamalarla çalışma halindedir. Kalp atışı, kan dolaşımı hızı ve solunum normalin üstüne çıkar. Bunun sonucu olarak, sıklaşan ve derinleşen solunum sayesinde kana havadan bol O₂ geçer. Ayrıca kan dolaşımının normalden hızlı olması dokulara daha çok besin taşınmasına yardımcı olur, oyun sırasında bazı tekrarlarla kaslarımız o hareketi ezberlemiş olur. Sonuç olarak folklor bireyin sosyalleşmesini ve kültür etkileşimini sağladığı gibi vücudunda da fizyolojik etkileri mevcuttur.⁴⁷

kullanılacak yöntem de çok önemlidir. Ekiple öğretim yöntemi daha olumlu sonuçlar verecektir.

Teorik Bilgiler: Bu bölümde öncelikle müzik ve ritim ile ilgili bilgiler aktarılmalı, yöre ile ilgili oyun ritmi ve egzersizleri öğretilmelidir.

İkinci bölümde bireyde gelişmesi hedeflenen motorik özelliğe göre bir sistem dahilinde çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar uygulamalı antrenmanlardan oluşur.

1. Uygulamalı Çalışma: Bu çalışmalar üç aşamada olmalıdır.

a. Isınma

b. Motorsal özelliklerin geliştirilmesi

c. Yöre oyunlarının öğretimi

a. Isınma: Bu bölümde eğitim bedensel aktivite ile gerçekleştirildiği için mutlaka vücut uygulamaya hazırlanmalıdır.

a.1. Yürüme ve hafif sıçramalar

a.2. Tempolu koşular

a.3. Eklem gruplarının çalıştırılmasına yönelik Cimnastik (özellikle bacakta yer alan bilek ve diz eklemlerine, kalça eklemine yönelik hareketler)

a.4. Esnetme gerdirme hareketleri yapılmalıdır.

b. Motorsal Özelliklerin Geliştirilmesi: Motorsal yeteneklerden reaksiyon zamanı, dayanıklılık, denge özellikli yörelerimiz için dengenin geliştirilmesi gerekmektedir.

b.1. Reaksiyon Zamanını Kısaltmak İçin : gözleri kapalı olarak öğrenciler gidecekleri yerin ters istikametinde yere otururlar ve vereceğimiz ses uyarısıyla istenilen istikamete 10 m. Koşmaları istenir. (İşitsel reaksiyon) Veya öğretmenin kolunu kaldırıp indirmesi ile (Görsel Reaksiyon) aynı çalışmada önceden yön belirtilmeden eğitmenin kolunu indirirken yönünü belirlemesi (İşitsel ve Görsel) örnekleri verilebilir.

b.2. Dayanıklılığı Geliştirmek İçin: Uzun süreli koşu, çökmeden yapılan her hangi bir figürün sürekli yapılması, zeybek oyunlarından herhangi birinin kollu figürünün yaptırılması örnek olabilir.

b.3. Denge Geliştirmek İçin. Tek ayak üzerinde mesafe kat etme, öne geriye sıçrama sayılabilir.

b.4. Bale Egzersizleriyle: Düzgün bir vücut pozisyonu, kas hakimiyeti toplu ve koordineli hareket edebilme yetisi kazandırılabilir.

c. Yöre Oyunlarının Öğretilmesi: Öğrenciler teorik çalışmalarla önceden ritim ve ezgilerini öğrenmiş olmalıdırlar. Ritim ve ezginin önceden öğretilmesi figür öğretimini kolaylaştırmaktadır. Videodan yöre oyunlarının izlenmesi ve tartışılması yararlı olacaktır. Ayrıca oynanış sürati (Metronomu) belirtilmeli ve öğretilmelidir.⁴⁸

3.2.Halk Oyunları Faaliyetlerinin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Gelişimleri Üzerine Etkileri

Duygusal ve toplumsal gelişim birbiriyle karşılıklı etkileşim halindedir. Duygusal gelişimin tam olarak kazanılmasından sonra birey topluma katkıda bulunabilir.

Kişilik, psikologlara göre, bireyin kendine özgü ve ayırıcı davranışlarının bütünü biçiminde tanımlanır. Başka bir deyişle bir insanı başkalarından ayıran bedensel, zihinsel ve ruhsal özellikler bütünüdür.⁴⁹

Bu nedenle bireyin önce birey olarak kendine uyum sağlaması, bir başka deyişle kendini kabul etmesi, daha sonra gruba uyum sağlaması söz konusudur.

Uyum sağlama süreci, duygusal gerginliği de beraberinde getirir. Çünkü, yeni durumlara uyum zihinsel ve hareketle ilgili davranışlarda değişikliği gerektirir. Yeni bir çevreye uyum her yaşta zor olmakla birlikte orta öğretim öğrencilerinde daha da güçleşmektedir. Toplumsal uyum zamanla kazanılır ve deneyimlerle gelişir. Geniş ölçüde art olma, kabul edilme, sevilme, saygınlık kazanma ve statü sahibi olma gereksinimlerinin karşılanmasına bağlıdır.

Halk Oyunları etkinliği toplumsal bir deneyimdir ve çoğunlukla duyguları içerir. Bu tür etkinliklere katılan birey hareketler aracılığı ile duygularını ifade etme olanağı bulur.

⁴⁸ ÇETİNKALP,Orhan.A.g.e, s.165.

⁴⁹ BAŞER,Ergun. **Uygulamalı Spor Psikolojisi**, Spor Kitabevi, Ankara, 1998, s.167.

Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vb. duygularında boşalım sağlar, bunları kontrol etmesini öğrenir. Baskı altındaki duygusal enerjiden kurtulmanın bir yolu spor ya da oyun etkinliklerine katılmakla olur.⁵⁰

Halk Oyunları etkinliklerine katılma, bireyin fiziksel olduğu kadar benlik gelişimine de katkıda bulunur. Benlik genelde "bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresin de nasıl tanıdığı konularındaki bilinçliği" olarak tanımlanabilir. Birey bu bilince kendini başkaları ile karşılaştırarak ulaşır. Çocuk, diğer çocuklarla oynamaya başladığında kendisinin zayıf ve güçlü yönlerini anlamaya başlar. Oyunlar sırasında kendisi ile başkalarını karşılaştırır, yeterlilik ve yetersizliklerini fark eder. Fiziksel özellikleri nedeniyle akranları tarafından kabul yada reddedilir.

Diğer yandan; kendini, kendi gözüyle görüşü ile kendisine ilişkin başkalarının görüşlerini karşılaştırır. Bu nedenle bireyin kendisini fiziksel olarak geliştirmesi yalnızca kendisi için değil, aynı zamanda fiziği ve fiziksel becerilerinin toplumsal imajı üzerindeki etkileri nedeniyle önemlidir.

Başarılı olma, bireyin önemli güdülerindedir ve doyurulması gerekir. Oyun ortamında uygun çalışmalar hazırlanarak bireylerin başarıya ulaşmaları sağlanabilir. Böylece bireyin kendine güveni artar, başarının kendisi, öğrenme için ödül olur. Beden eğitimi programlarında çok çeşitli etkinliklere yer verilerek, bu etkinliklerde başarılı olabilmek için gerekli beceriler geliştirilebilir. Böylece her bireyin kişisel başarıyı yaşama olasılığı artar. Başarıyı yaşama bireylerin, beden eğitimine ilişkin olumlu bir tutum geliştirmelerine de katkıda bulunur.

Demokratik toplumlarda tüm bireylerin grup bilinci ve işbirliğine dayalı olumlu duygular geliştirmesi gerekir. Beden eğitimi etkinliklerinin demokratik bir ortamda, bireylerin planlama, programlama ve uygulamalara etkin katılımları ile yapılması bireylerde kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı, yardımlaşma, işbirliğine dayalı yaşam biçimi gerçekleştirebilme becerilerini geliştirir.

Ayrıca bireylere etkin olma, sorumluluk yükleme ve sonuçlara katlanma olanakları

⁵⁰ DEĞERLİ, Füsun. **Halk Oyunları** (Yayımlanmamış Ders, Notları), İ.T.Ü. Türk Halk Oyunları Bölümü, İstanbul, 1992, s.86.

sağlar. Bireyler kişisel sorumluluklarının bilincine varır ve onları kabul ederler. Tavrı, beğeni ve değerlerini davranış yoluyla ifade olanağı bulurlar.⁵¹

İnsanın hayatı boyunca içinde bulunduğu ,ortamdan ,fiziki yapısından iç güdülerinden , karşılaştığı olaylardan elde ettiği değerler bütünü ve bunun sonucunda kazandığı eğilim ve davranış niteliğine şahsiyet denir. Bazı unsurları vardır.

1-Mizaç(Huy): insanın doğuştan getirdiği özelliklerdir.İç yapımız organizmaya en yakın olan iç güdüler insanın yaşaması için gerçekleştirmek zorunda olduğu isteklerdir.

2- Karakter: Her birimize bir kişilik özelliği veren duyma ,düşünme ve günlük sosyal ilişkilerde daima kararlı ve güvenilir bir şekilde davranma gibi tavırlarımızın topluluğudur.

3- Benlik: Kişinin kendi gözüyle kendini görmesi ve değerlendirilmesidir.

4-Tutum (Tavır): Bireyin çevresindeki her hangi bir konuya karşı sahip olduğu bir tepki hazırlığını ifade etmektedir.

Yapılan bir çalışmaya göre halk oyunu oynayan-oynamayanlarda görülen bazı şahsiyet özelliklerini inceleyelim.

⁵¹ ARACI,Hilmi.Okullarda Beden Eğitimi,Renk Yayınevi, İstanbul,1999, s.36.

Tablo 3.2:Halk Oyunu Oynayan-Oynamayanlarda Görülen Şahsiyet Özellikleri

Şahsiyet özellikleri	Halk oyunu oynayanlarda sıklıkla görülen vasıflar	Halk oyunun oynamayanlarda sıklıkla görülen vasıflar	Her ikisinde de eşit şekilde görülen vasıflar
Radikal	44.25	48.33	40.00
Muhafazakar	15.75	08.33	43.33
İçine Kapanıklık	08.07	48.71	43.21
Sosyallik	37.66	24.33	38.00
Naziklik	52.40	07.08	39.80
Kabalık	04.77	53.77	41.44
Kendine Güven	56.00	08.21	35.78
Güvensizlik	04.25	51.50	44.25
Güçlü Vicdan	51.20	06.23	42.26
Zayıf Vicdan	07.38	46.23	46.38
Güçlü Benlik	35.16	16.25	48.58
Zayıf Benlik	03.50	53.25	43.20
Benlik Değeri	29.72	73.54	46.72
Hatalı Benlik Değeri	10.90	41.86	47.22
Zekilik	50.33	05.73	42.93
Aptallık	03.20	46.20	50.60
Kendine Yetme	53.00	13.66	33.33
Gruba Bağımlı	08.00	52.00	40.00
Neşeli	56.60	03.80	39.60
Ciddi	44.00	16.40	39.60
Hakimiyet	46.80	10.60	42.60
Bağımlılık	47.66	11.66	40.66
İçe Dönüklük	09.55	49.66	40.77
Dışa Dönüklük	47.11	14.00	38.88
Uyumluluk	54.58	06.29	39.11
Uyumsuzluk	11.25	42.62	46.12
Ataklık(Fevrilik)	33.88	25.00	41.11
Tutukluk(Sıkılganlık)	03.20	62.80	34.00
İnatçılık	23.50	28.83	47.66
Yumuşak Başlılık	47.00	07.00	46.00

Kaynak:TERZİOĞLU,Ahmet.Türk Folkloru İçinde,Halk Oyuncularının Psiko-Sosyal Özellikleri Ve Oyunların Şahsiyet Gelişimine Etkisi, M.E.B. Basımevi, İstanbul, 2000, s:61

Radikallik;Yeniliklerin , ilerlemelerin, teknolojik gelişmelerin ve bunların beraberinde getirdiği düşüncelerin veya söz konusu gelişmelerin toplumun yararına olduğu inancındadırlar. Daha Önceleri toplumun birlikte yaşamasını sağlayan düzen ve kurallardan

sıyrılmaya yeni arayışlara açık olma eğilimindedirler.

Muhafazakarlık; Muhafazakar koruyan saklayan kimse demektir. Daha önceleri sahip oldukları toplumsal ve ferdi değer yargılarına saygılı ve bağlı olan kişilerdir. Tıp ,fen teknoloji alanlarında yeniliklere açık olmakla beraber , sahip oldukları din, töre , örf ,adet gibi değerlerden taviz vermeme düşüncesi içersindedirler. Muhafazakarlık geniş anlamı ile bir milleti diğer milletlerden ayıran , fark ettiren özelliklerin korunması ve korunarak geliştirilmesidir. Milleti kültürel ve siyasi anlamda sürekli ve istikrarlı kılan unsurlara ve değerlere bağlı kalarak , onları canlı tutarak kaynağı tahrip etmeden yenilikçi tavrı takınmaktadır.⁵²

Bu sonuca göre , halk oyunları oynamayanların daha radikal oldukları söylenebilir. Halk oyunları oynayanlarda radikallik boyutu %44.25,muhafazakarlık boyutundaki yüzdeleri ,bu grubun daha muhafazakar olduğunu göstermektedir.Muhafazakarlık iyi muhafaza etme anlaşılacak olursa,halk oyunları oynayanların kendi kültürüne daha çok sahip çıktıkları kabul edilir.

Otistik Davranış(İçe Kapanık); Kişinin kendi benliği içine konması , ben duygusunu yaşamasıdır.Anti-sosyal bir yapıya sahiptirler.Topluma katılmaktan korkan , sessiz , ürkek kişilerdir. Sosyal hayata katılmayı amaç olarak değil , araç olarak gördüklerinden kendi benlikleriyle bütünleşmeye çalışırlar. Başkalarıyla uzun süreli ilişkilerden kaçınırlar. Olayları iç dünyalarında yaşamaktan hoşlanırlar.Kendilerine saygıları ya çok az ya da çok abartılıdır. Suçluluk duygusu altında ezilirler. Sürekli ve tutarlı ilişki kuramazlar.

Sosyallik;Kişilerin biz duygusunu yaşamasıdır.Kendini , yaşadığı toplum ve grupta özdeşleştiren , ona tam uyum sağlayan kişidir. Neşeli, girişken ,yaradım sever gibi özelliklere sahiptirler. Çevreyle iyi ilişki kurar ve bu ilişkileri uzun süre devam ettirebilirler. Grupla yaptıkları çalışmalarda başarı elde ederler.⁵³

Halk oyunu oynayanların otistik davranışa karşı olumsuz bir tavrı takındıkları , daha sosyal oldukları söylenebilir.

⁵² TERZİOĞLU,Ahmet,Türk Folkloru İçinde Halk Oyuncularının Psiko-Sosyal Özellikleri Ve Oyunların Şahsiyet Gelişimine Etkisi,.M.E.B. Basımevi, İstanbul, 2000, s.61.

⁵³ TERZİOĞLU,Ahmet.A.g.e, s.63.

İnce Ruhluluk; İnce ruhlular davranışlarında ,tutumlarında,konuşmalarında karşısındakileri kırmayacak,onunla ilişkilerini bozmayacak bir tavır gösterirler. Bu tür insanlar,yapılan bir hata,yanlış davranış ve kötü konuşmaya sert tepki gösterme yerine,ona hatasını belirten,davranışların gereksizliğini açıklayan bir tutum takınırlar.Bu kişiler ,toplumda daima saygılı ,sevecen ve yardımsever bir yapıya sahiptirler. Sosyal bakımdan aracı değerleri değil de, yüce değerleri yaşamaya çalışırlar. Kontrollü insanlardır.

Kabalık; Kişilerle olan ilişkilerinde kinci, sinirlendirici tavır ve hareketlerde bulunma eğilimi gösterirler. Özellikle istemedikleri, benimsemedikleri bir durumla karşılaştıklarında; bunları tatlı dille anlatacakları yerde, fevri davranışlar takınırlar. Bu tür kişilerin, normal sosyal ilişkilerinde de aynı tepkiler izlenebilmektedir. Aceleci, telaşlı, kontrolsüz, davranışlarına gem vuramayan, bencil, görgüsüz, oturmasını, kalkmasını, konuşmasını bilmeyen kişilerdir

Sonuç olarak, Halk oyunları oynayanların kabalık boyutundan kaçındıklarını, İnce ruhlulukla ilgili sıfatları daha çok kendilerine yakıştırdıklarını söyleyebiliriz.

Kendine Güven;İçinde bulduktan zor durumdan rahat bir şekilde kurtulabilen kişilerdir.Başarma hissi, düşüncesi içindedirler. Kendilerine güven duydukları için faaliyetlerindeki performansları daha yüksektir. Her türlü stres ve endişeden uzak, kendisine, becerilerine inanan bir yapıya sahiptirler. İç dünyaları ile dış dünyaları dengelidir. Kendileri ile uyumludurlar. Ben-biz (toplum) dengesini kurmuşlardır. Benliklerini tehdit altında hissetmezler.

Güvensizlik;Yaptığı hareketin, çalışmanın başarısından emin olmayan dolayısı ile suçluluk duyguları içinde olan insanlardır. Yapacağı bir konuşma, gireceği bir yarışma, hazırlayacağı bir çalışmanın başarıya ulaşmaması endişesi içerisindedirler. Bu tutumları da performanslarını etkileyebilmektedir. Yapılan çalışmadan başarı elde etseler bile, bir sonraki çalışmada aynı hisleri tekrar yaşayabilmektedirler. Kendi gözleriyle kendilerine baktıklarında kendilerini beğenmezler.

Bu duruma göre, Halk oyunları oynayanların daha çok kendilerine güvendikleri, kendine güven boyutundaki sıfatları daha olumlu, güvensizlikle ilgili sıfatları ise, olumsuz algıladıkları söylenebilir.

Güçlü Üst Benlik; Kişinin gelişmeye başladığı evrelerden itibaren, yakın çevresinden

kazandığı manevi değerler, idealler ve düşünce yapısındaki niteliklerin gelişmiş bir seviyeye gelmesidir. Kişi, yüksek düzeyde sahip olduğu bu nitelikler sayesinde sağlıklı ve isabetli kararlar verebilme dolayısı ile başarı elde edebilme şansına sahiptir. Ahlaki değerlerin yüksek olması nedeni ile alt benle meydana gelebilecek çatışmaları kolayca çözebilir. Yüce değerlerden oluşan değer sistemleri (vicdan) mükemmeldir. Bu mükemmellik duygusunun verdiği güvenle enerjileri daha faydalı alanlarda rahatça kullanabilirler.

Zayıf Üst Benlik; Kişinin kazandığı ahlaki değerlerin istenilen düzeyde olmaması nedeniyle alt ben ile meydana gelebilecek çatışmalarda yanlış kararlar alma ihtimali daha yüksektir. Dolayısı ile alt bende yer alan düşünce ve isteklerin baskısını devamlı taşıyacaktır. Bu ise, kararlardaki ve çalışmalardaki isabetsizliğe ve başarısızlığa neden olabilecektir. Kendilerine güvensiz, başkalarına bağımlı, tek başlarına karar veremeyen kişilerdir. Daima başkalarının desteğini ararlar.⁵⁴

Buna göre halk oyunları oynayanlardan güçlü üst benlik boyutundaki sıfatlarını daha olumlu olarak değerlendirildiği, oynamayanlarda bu tavır nispetinin düştüğü görülmektedir. Yani halk oyunu oynayanlar kendilerini daha vicdanlı olarak algılama eğilimindedirler diyebiliriz.

Güçlü Benlik; Benlik değeri, normal, terbiye kaidelerine ve cemaatin selamet ve menfaatlerine uygun olarak gelişmekte ve çocukluk çağından itibaren bir çok gelenek ve göreneklerle yükselmiş olarak ideal bir parçasını teşkil eden üst benin direktifleri ile alt ben arasındaki çatışmada baskı vazifesi yapmaktadır. Netice olarak ben, zevk prensibi yerine realite prensibine tabidir.

Zayıf Benlik; Bu niteliğe sahip olan kişiler, sorunlar karşısında isabetli karar veremez. Alt benliklerinde yer alan düşüncelere genellikle mahkum olurlar. Bu da çalışmalarındaki, hareketlerindeki başarılı engelleyici bir faktör olarak düşünülür. Daima başkalarından destek ve teşvik beklerler, alkışlanmak isterler. Güçlülüklerden kaçarlar.enerjilerini kendi içlerinde tüketir,aktif olmak yerine pasifliği tercih ederler.
Durgundurlar

⁵⁴ TERZİOĞLU,Ahmet.A.g.e, s.66.

Bu sonuçlara bakarak güçlü benlik boyutuyla ilgili sıfatların halk oyunları oynayanlar tarafından kendilerine yakıştırıldığı, zayıf benlik boyutundaki sıfatlarında halk oyunları oynamayanlara yüklendiği söylenebilir.

Benlik Değeri ; İnsanın ilk yaşlarında ruhuna hakim olan ve özellikle zevk prensibine iç güdüsel dürtülerle dönük olan alt benlik yavaş yavaş dış çevredeki çeşitli güçler, imkansızlıklar sosyal engellerle karşılaşarak git gide sosyalleşir. Yeni bir ad alır.Buna ben adı verilmektedir. Genel olarak benlik terimi, insan varlığını rasyonel yani mantıki kısmını teşkil eder. onu daima istilaya yeltenen, sahasına çıkmak ve huzuru bozmak dürtüsünü gösteren iç benin bütün eğilimleri ve kamçılarını geri itmek, yani bastırmakla vazifelidir. O halde ben , serbest,hareketli,iç güdüsel enerjileri dizginli enerjiye dönüştürür. Bu itibarla ruhu,zarar verici ve kötü şeyler yaptırıcı etkenlerden korur. .⁵⁵

Hatalı Benlik Değeri; Benlik sistemi, alt bende yer alan bazı saldırgan, huzur bozucu ve diğer negatif etkilerin yüzeye çıkmasını engellemektedir. Hatalı benlik değerinde, normal benlik değeri özelliklerini tersine iç bende yer alan bazı normal dışı davranışlarını gerçekleştirilmesine neden olacak eğilimler yer almaktadır. Endişeli, korkak, başkalarına bağımlı, alıngan, şüpheli, kuruntulu, olayları kendilerine göre çarpıtıp yorumlayan kişilerdir.

Müspet benlik değeri boyutundaki sıfatları daha çok halk oyunları oynayanlar kendilerine yakıştırmış, olumsuz benlik değeri boyutundaki sıfatları halk oyunları oynamayanlara yakınlaşmışlardır.

Zekilik; Yeni ve iç güdülerin çözemediği durumlarda en uygun biçimde davranan ve tepkide bulunan kimselerdir. Zekilik, problemlerin çözümündeki kolaylığı ifade eder. Problemleri sınırlandırıp çözebilirler. Kendileri ve başkaları ile olan iletişim ve etkileşimlerinde, duygularının tesirlerinde kalmadan ortaya çıkan problemleri çözebilen kişilerdir. Anlayışlı, uyanık, sezgisi çabuk olan, olayları hızla kavrayan kişilerdir.

Bir değer olarak zekilik boyutundaki sıfatları halk oyunları oynayanlar kendilerine layık görmüş, aptallık boyutundaki sıfatları ise, halk oyunu oynamayanlara atfetmişlerdir.

Kendine Yetme; Çalışma ve faaliyetlerini kendi başına yapma bu konuda çevresiyle

⁵⁵ TERZİOĞLU,Ahmet.A.g.e, s.67

ilişki içine girmeme, dışa kapalılık özellikleri vardır. Herhangi bir grupla diyalog kurma ihtiyacını hissetmezler. Daha çok içine kapanık ve sosyal olmayan yapıya sahiptirler.

Gruba Bağımlılık; Bunların sosyal ilişkileri gelişmiştir. Her türlü faaliyetlerini grup ile paylaşmak isterler. Grubun çıkarlarını kendi çıkarlarından üstün tutarlar. Grup üyeleri ile sıkı ve devamlı bir ilişki içerisindeyler. Gruptan daima teşvik ve tasdik beklerler.

Tabloda kendine yetme boyutundaki sıfatları halk oyunu oynayanların daha çok kendilerine yakıştırdıkları, gruba bağımlı boyutundaki sıfatları ise, olumsuz olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Neşeli; Bazı insanların toplum ile ilişkilerinde kolayca iletişim sağladıkları görülür. Bunun en önemli faktörlerinden birisi de neşeli, samimi bir tabiata sahip olmalarıdır. Bu tür insanlar, kişilerle kolayca anlaşılabilir, çevresiyle sorunlarını en aza indirebilir özelliklerine sahiptirler. Rahattırlar. Özellikle grup çalışmalarında, üyeler arasında bu tür kişilerin bulunması çalışma verimini artırıcı nitelik taşıyabilmektedir. Aktif insanlardır. ⁵⁶

Ciddi; Bazı insanlar ise günlük yaşantılarında olsun, çalışma anında olsun olaylara daima ciddi, resmi bir eğilimle yaklaşır. Her konuyu enine, boyuna tartma, düşünme olgusu vardır. İçinde bulunduktan faaliyette çok sıkı bir çalışma ve düzen içinde görünürler. Pasif insanlardır.

Bu sonuçlara göre, halk oyunları oynayanların kendilerini oynamayanlara nazaran daha neşeli daha aktif olarak algıladıktan söylenebilir.

Hakimiyet; Kendi düşüncelerinin doğru olduğunu kabul etme ve ettirme, dolayısı ile çevredekiler üzerinde etkin olma halidir. Bu kişiler buldukları her çevrede, ilgili alanlarda hakimiyet kurma eğilimindedirler. Bu nedenle çeşitli tezler, görüşler ileri sürerler. Devamlı görüşler üretme ve bunların etkin olmasını sağlama çabaları vardır. Bu kişilerde lider olma özelliği ağır basmaktadır. Güçlü olduklarını her fırsatta başkalarına göstermek isterler.

Bağımlılık; Bu boyuta tabi olma boyutu da diyebiliriz. Bu boyuttaki kişiler, çevresindekilerin düşünce ve tavırlarına aşırı saygı duyarlar. Bu şekilde davranmanın grubun çıkarları gereği olduğunu düşünürler. Pasiftirler. Kendilerini oldukları gibi

⁵⁶ TERZİOĞLU, Ahmet. A. g. e , s. 71.

yansıtmaktan, tenkitten kaçınırlar.

Tablodaki sonuçlarda halk oyunu oynayan ve oynamayanlar arasında pek bir fark görülmemektedir. Bu boyutta her iki grubun birbirinden farklı olmadığı söylenebilir.

İçe Dönüklük; İçe dönüklük boyutunda yer alan kişiler, yakın ilişki kurmaktan ve topluma karışmaktan kaçınan, duygularını belli etmediği için soğuk görünen, içe dönük kişilerdir. Kolay arkadaşlık kuramazlar, açılmaz ve yalnızlığı yeğlerler. Belirgin duygusal dalgalanma göstermez, sevinçleri, üzüntüleri, öfkeleri dışardan kolay belli olmaz. İlgileri ve eylemleri kısıtlı ve genellikle yalnız başına olur. Kendilerine yakınlık gösterenlere soğuk, itici davranırlar ve eninde sonunda onları uzaklaştırırlar. Dış dünyadan çok iç dünyalarında yaşarlar. ⁵⁷

Dışa Dönüklük; Bu boyutta kişi durmadan karşı iki durum arasında sallanır durur. Bazen keyifli, coşkun, sinirli bir mizaca sahip olur ve işi büyük bir canlılıkla yerine getirir. Her şeyle coşkuyla ilgilenir.konuşma kolaylığına, zihin canlılığına, hızlı bir karşılık verme gücüne sahiptir. Yenilmeyen gücünden emindir, zihni her şeyle ilgilenir. Çılgıncasına, cömert, toplum halinde yaşamaya yatkın, duygularını başkalarına açabilen, başkalarıyla temas kurabilen, kurumlu ve tez canlıdır. Bazen de kendi içine döner, kuşkulanır, tereddüt eder.

Tablodaki sonuçlara baktığımızda, halk oyunları oynayanların içe dönüklülük boyutundaki sıfatları kendine yakıştırmadıkları dışa dönüklülük boyutundaki sıfatları kendilerine yakıştırdıkları, dışa dönüklülük boyutundaki sıfatları daha olumlu olarak algıladıkları görülür.

Uyumluluk; Yanındaki kişiye veya gruba bağlı olan kişilerdir. İçerisinde bulunduğu grubun veya arkadaşının başarısından mutluluk duyan, onun gelişimi için çaba içerisinde olan bir eğilim gösterirler. Genellikle sevecen, alçak gönüllüdürler. Çevresindekilerin hareketlerine, şakalarına, düşüncelerine uyum gösterirler. Pasif olarak topluma uymaya çalışırlar.

Uyumsuzluk; Kuşkucu, alıngan, kuruntulu kişilerdir. Başkalarının tutum ve

⁵⁷ TERZİOĞLU, Ahmet. A.g.e, s. 72.

davranışlarından kendilerine bir kötülük geleceği kuşkusuyla aşırı dikkatli, tetikte ve savunucudurlar. Çabuk alınırlar ve başkalarının söz,bakış ve hareketlerini kendilerine karşı olumsuz yorumlamaya eğilim gösterirler. Genellikle çok kıskanç, kinli ve aşırı gururludurlar.Bunlara bağlı olarak tartışmaya ve kavgaya eğilimlidirler. Başkalarına, soğuk ve yukarıdan bakan, çabuk eleştiren, eleştiri ve şaka kaldıramayan özellikleri bellidir.⁵⁸

Bu boyutta halk oyunları oynayanların uyumluluk boyutundaki sıfatları kendilerine daha çok yakıştırdıkları, daha uyumlu kişiler olarak algıladıkları, halk oyunları oynamayanları daha uyumsuz gördükleri söylenebilir.

Ataklık; Bu tür kişilerin atak, cesur, konuşkan bir yapıya sahip oldukları izlenir. Herhangi bir problemi çözemeyeceğini bilse bile olayların üzerine çekinmeden gider. Başarı sağlayacağından emin olsun yada olmasın devamlı fikir yürütür ve uygulanmasına çalışır. Çevresinde çok bilgili, cesur ve başarılı görünmek ister. Konuşmasının veya hareketinin ne gibi sonuçlar getireceğini düşünmezler. Bunlarda;toplumda daha iyi bir yer edinebilmek,kendisini kabul ettirebilmek düşüncesi ve endişesi vardır. Düşüncelerini kontrol edemezler. Ne zaman ne yapacaklarını önceden kestirmek zordur. Kısacası kontrolsüz kişilerdir.

Tutukluk;Duygusal ve heyecansal bir eğilim olup sıkılganlıkla, etrafindakilerin ilişkileri sonucu, geçici veya sürekli oluşan bir uyumsuzluktur. Sıkılganlar,çok karmaşık unsurlarla tıka basa dolu olan kişilerdir. Kişinin sıkılganlığını etkileyen bir çok faktör vardır. Bunlar, cinsellik, otorite,sosyal çevrenin değer yargıları, din v.s.dir. Aşın derecede kontrollü olduklarından gereken tepkileri yerinde ve zamanında yapmazlar.

Bu sonuçlara bakarak halk oyunu oynayanların kendilerini daha atak,aktif ve faal olarak algıladıkları,tutukluk boyutundaki sıfatları halk oyunları oynamayanlara yakıştırdıkları söylenebilir.

İnatçılık; Her şeyi bilirim havasındadır. Her hangi bir konuda bilgi sahibi olsunlar veya olmasınlar konunun otoritesiymiş izlenimi vermeye çalışırlar. Bunlar, az veya çok bildikleri bir konuda kesin bir tavır içinde kendi düşüncelerini savunurlar. Bilmedikleri bir

⁵⁸ TERZİOĞLU,Ahmet.A.g.e, s.74.

konuda ise, şüpheli bir yaklaşım göstererek o anki fikirlerini ileri sürmeye kalkarlar. Ben-biz (toplum, başkaları) etkileşiminde daima ben derler. Problemleri benlikleriyle aynileştirirler. Duygularında açık değildirler. Benliklerinin yaralanmaması kendilerini daima tetikte tutmaya çalışan kişilerdir. Kendilerine güvenleri azdır. Kafalarının içinde hep aynı tür bilgiler vardır. Bu bilgilerin arasında yenilerinin girmesinden hoşlanmazlar. Sabit fikirli, dar görüşlü kişilerdir. Hoşgörüsüzdürler.⁵⁹

Yumuşak Başlılık; Sosyal ve düşünsel gelişimlerini henüz tamamlayamayan veya tam bir şahsiyet yapısına sahip olmayan kişilerdir. O nedenle kendilerine söylenen ve anlatılan konulara hemen inanma eğilimi gösterirler. O anada inandıkları bir düşüncenin aksi daha sonra savunulsa, ona da inanma teşebbüsü içerisine girerler. Bunun yanında yenilikleri çok kolaylıkla kabul edebilirler. Hoşgörülüdürler.

İnatçılık – yumuşak başlılık boyutundaki davranış özellikleri olarak “münakaşacı, iddialı, resmi, bildiğinden şaşmayan, burnunun dikine giden, hoşgörüsüz, fikrinde ısrar eden, ısrarlı, sert-şiddetli-haşin, inatçı, çetin-eğilmez-dayanıklı, nazik (yumuşak huylu), yumuşak” sıfatları verilmiştir. Yaptığımız araştırmada genel olarak inatçılık boyutunda deneklerimizden halk oyunları oynayanlarda sıklıkla görülen vasıflara % 23.50, yumuşak başlılık boyutunda % 47’dir. Halk oyunları oynamayanlarda sıklıkla görülen vasıflara inatçılık boyutunda % 28.83, yumuşak başlılık boyutunda % 07.00, her ikisinde de eşit şekilde görülür vafında ise inatçılık boyutunda % 47.66, yumuşak başlılık % 46.00 cevabı alınmıştır.

Tabloda halk oyunları oynayanların inatçılık boyutunda ki sıfatlardan çok yumuşak başlılık boyutunda ki sıfatları kendilerine yakıştırdıkları, kendilerini daha yumuşak başlı olarak algıladıkları görülebilir.

Gençlerin ruhsal davranışlarında aşırılıklar gençlik döneminin ikinci yarısından itibaren durulmaya başlar ve beyine kadar geçirdiği kişilik değişiklikleri son şekillerini alarak kalıcı bir nitelik almaya başlar. Bu dönemin ikinci yarısından itibaren genç sporcu artık bir yüksek performans sporcusu olarak ülkesinin önemli kişileri arasına girmiştir.

Ergenlik döneminde olduğu gibi bu dönemde de sağlıklı sporcu ve yönetici ilişkileri ve küçük grup etkileşimleri, sporcunun yalnızca performansını yükseltmede katkılı olmaz,

⁵⁹ TERZİOĞLU, Ahmet, A.g.e, s.74.

aynı zamanda yaş dönemine özgü sorunların çözülmesi kaygıların giderilmesinde de etkili olur.

Üniversite aşamasında Halk Oyunu ekiplerinde profesyonelleşen öğrenciler bir çok sorunlarını çözerek gelecek kaygısını giderici belirli mesafe katedeceklerdir. Kendine güven, bir şeyleri başarma, takdir görme onun sosyalleşme sürecinde toplumla fert arasında köprü vazifesi görmesinde etkili olacaktır.

3.3.Halk Oyunları Faaliyetlerinin Üniversite Öğrencilerinin Zihinsel Gelişmeleri Üzerine Etkileri

Etkinlikler vasıtasıyla yaparak öğrenme sonucunda, öğrenme için gerekli algılama, düşünce ve akıl yürütme, kıyaslama, yorum yapabilme, bilgi kavrama gibi temel kavramların ve çevre koşullarının, bireyin zihinsel güçlerinin gelişmesinde, büyük etkisi vardır. Bireyin zihinsel güçlerinin tam olarak gelişmesi için faaliyetlerin önemi büyüktür.⁶⁰

Hisler, algılar, hafıza ve düşünme sporda hedefe ulaşmak için bize yardımcı olan araçlardır. İstek ve ihtiyaçlar ise düşünme, algılama ve hayal etme gibi zihni yeteneklerin yardımına gerek duyan güdüleyici kuvvetlerdir. Bu sebeple zihni yetenekler fonksiyonel (işlevsel) bir özellik gösterirler. Bunların yönü ve yoğunluğu güdüleri sevk ve idare eden faktörler tarafından belirlenip yönlendirilir.⁶¹

Becerilerin kazanılması otomatik değildir., öğrenilir. Bu nedenle ferdin öğrenmesini sağlayan algılama, düşünme, mantık yürütme gibi zihinsel eylemlere ihtiyaç vardır. Becerilerin öğrenilmesi beyin ile adaleler arasında bir koordinasyon kurulmasının düşünülmesini, bunun yanı sıra zihinsel uyanıklık, hazırlık ve çabayı da gerektirir. Becerinin öğrenilmesi yalnız o beceriye ilişkin düşünmeyi değil buna bağlı olarak kuralları teknikler ve terimlerin öğrenilmesini de içerir. Tüm bu bilgiler hareketin doğası, hareket ile ilgili zaman mekan gibi etmenleri ilişkilendiren bilimsel ilkelerin kavranması, hareketin iyi yapılabilmesi için de gereklidir.⁶²

⁶⁰ YAVAŞ, Mehmet-İLHAN, Atilla. *Beden Eğitimi Ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri*, Bursa, 1996, s.40.

⁶¹ İKİZLER ,Can-ÖZCAN, Ali Osman. *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, Alfa Basım Yayım, İSTANBUL, 1994, s.203.

⁶² ERKAL Mustafa-GÜVEN, Özbay-AYAN Dursun. *Sosyolojik Açından Spor*, Der Yay, İstanbul ,1998, s.121 .

Halk Oyunlarının öğrenilmesinde zihinsel uyanıklılık, hazırlık ve çaba gerektirir. Figürlerin öğrenilmesi bir biri ile ilişkilendirilmesi hareketin iyi yapılabilmesi ve yapılan hareketin önemi içinde zeka gerekli unsurdur.

Türk halk oyunlarının en iyi biçimde sahneye getirilmesi, geleneksel yapısından uzaklaşmadan korunabilir olması ve de gelecek nesillere doğru bu şekilde aktarılacak olması, oyunlarımızın öğretimi aşamasında kullanılacak olan yöntem ve teknikler ile doğrudan ilişki içersindedir.

Bu nedenle de oyunların başarıyla oynanabilmesi oyunlarda kurgusal denge ve tartımsal dengenin kurulabilmesi, oyunlar arası koordinasyonun ve oyuncu gurubu içindeki ferdi esnekliğin sağlanması oyun + müzik + oyuncu üçgeni arasındaki ritimsel yapının birbiriyle bağdaşması gibi yapısal özelliklerin geliştirilmesi neticesinde olabilmektedir.

Oyun oynayan kişiyi yaptığı hareketler itibariyle analiz ettiğimizde aynı anda vücudun tüm bölümlerinin istemli ve - veya istem dışı hareket halinde olduğunu gözlemleriz. Her bir hareket hali, bir öncekinden farklı ve kendine özgü yapısı içinde vücuttaki belirli aktarıcı organlar tarafından izleyiciye aktarılmaktadır. Meydana gelecek olası bir karmaşıklığı önlemek için de her bir hareket ayrı ayrı merkeze yani beyne gitmeden önce kodlanır.

Halk oyunları faaliyetlerine katılan bireylerin beyinde belirli bir zaman dahilinde, insan hareketleri ve figür pozisyonları ile ilgili bir Bilgi Bankası oluşacaktır, işte insan beyinde oluşan bu bilgi bankası ile gerçekleşen faaliyetler süreci sayesinde algılama hadisesi kolaylaşacak ve buna bağlı olarak da öğrenme süresi doğal olarak kısaltılmış olacaktır. Ayrıca ilk kez oyun öğrenecek olan bir kişiye oyun öğretiminden önce halk oyunlarında kullanılan temel adım ve figürlerin öğretimi yapılarak beyinde bir bilgi bankasının oluşturulmaya çalışılması sağlanmalıdır Bu sayede kişinin vücudunu daha iyi kullanacak hale gelmesi ve kendine gelen uyarılara tepki verme süresinin daha kısa olmasına imkan verilmesi sağlanmalıdır.

Eğitim- öğretimde amaç bireyleri toplumsallaştırmak ve onlarda fiziksel, zihinsel ve psiko-sosyal yönden bütünsel bir gelişme elde etmektir. Öğrenilen bir bilginin yada becerinin kalıcı ve kullanılabilir olması duyu organlarına gelen uyarıcıların güçlü ve çok olmasına bağlıdır. Duyu organları uyaranların etkisini vücuda getiren araçlardır. Bu

etkilerin %85 göz, %10 u kulak ,%5 deri dil, burun ve kaslar yoluyla olmaktadır. Duyu organlarının yeterli derecede olması, öğrenim aşamasında kişiye kolaylık kalıcılık ve zamandan avantaj sağlamaktadır.

Halk oyunları eğitiminde de bireyin organik, sinir, kas, zihinsel ve duygusal gelişiminde yerini alır. Halk oyunları sayesinde kişi kendini tanır dolayısıyla da yeteneklerini geliştirir. Organizmasının en iyi şekilde kullanmayı öğrenir. Çökme, yürüme, koşma, atlama gibi temel hareketlerde motorsal güç belirli sınırlamalar içindedir. Bu gücün öğrenimi dışı vurumu ve yönetimi kol ve bacakların günlük yaşantının dışında yavaş yavaş kontrol edebilmek ile mümkün olacaktır. Gerekli bilgi beceri alışkanlık kişisel ve toplumsal davranışlar kazanır.

Halk oyunları eğitimi bireyin, organik, sinir-kas, zihinsel ve duygusal gelişiminde önemli bir rol üstlenir.Halk oyunları sayesinde kişi kendini tanır. Dolayısı ile yeteneklerini geliştirir, organizmasını en iyi şekilde kullanmayı öğrenir.Çökme ,yürüme, koşma, atlama gibi temel hareketlerde temel motorik özelliklerini geliştirir.Bu gücün dışı vurumu ve yönetimi kol ve bacakların günlük yaşantının dışında yavaş yavaş kontrol edilmesi ile mümkün olacaktır.Böylece gerekli bilgi, beceri, kişisel ve toplumsal alışkanlıklar kazanılacaktır.

Öğrenme: Bireyin yaşantısı sonunda kendi davranışlarında meydana gelebilecek değişiklikler olarak tanımlanabilir.

Öğrenme bilindiği üzere bir takım aşamalar neticesinde gerçekleşmektedir. Bu kurallardan yola çıkarak öğrenmenin ilk aşamasında algılama gelmektedir.

Algılama: Duyusal uyarımları izleyen ve onların farkına varılarak, anında yapılan bir organizasyon yorumlamasıdır.

Duyum: Bir duyu organının yarılması ile meydana gelen ;duyu organının çevresinden gelen etkiye yaptığı tepkidir. Örneğin;kulağın bir sesi işitmesi DUYUM,bu sesi davul sesi olduğu ve ne çalındığının anlaşılması ise ALGI 'dır.

Yapılan hareketin dansçıda oluşturduğu duygulanım, sinir sistemi sayesinde ortaya çıkar. Sinir sisteminde, hareketi yapacak olan bağ sistemi hazır olduğunda hareket yapımı insandaki haz uyusunu, sistem hazır olmadığına ise elem duygusunu ön plana

çıkacaktır. Bu sebeptir ki dansçının hazırlık aşamasında yapmış olduğu bütün alıştırmalar ve davranışlar zinciri halk oyununu icra ederken algının en iyi şekilde oluşmasını sağlayacaktır.⁶³

3.4. Halk Oyunlarının Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Gelişmeleri Üzerine Etkisi

Bir toplumun kültür ürünlerini inceleyen halk biliminin diğer bilimlerle de ilişkisi vardır. Toplumun zaman sürecindeki sosyal sorunlarına bilimsel yöntemler uygulayarak çözüm bulunması uzun yıllar devam etmektedir.

Halk Bilimciler de son yıllarda bilgi edinme çabalarını sosyal olaylara yönelterek, onun sorunlarını çözecek ya da erteleyecek gerekçeler aramışlardır.⁶⁴

Türk kültür sistemini meydana getiren parçaların en önemlisi halk kültürüdür.⁶⁵

Sosyo-kültürel işlevleri açısından ülkemizde halk oyunları insanların geleneksel yaşama biçimlerini, inanışlarını, tabiatla ilişkisini, birbiriyle olan ilişkilerini müzikle de birleşerek yaşatan ve kültür öğelerinin bu yolla nesilden nesile aktarılmasına yardım eden önemli bir etkinliktir. Türk toplumunda da oyun, yüzyıllar boyunca bir gelenek halinde devam eden geniş bir kültür hazinesi haline almıştır.

Hiçbir kültür olayı, tüm gelenek ve görenekleri bir yumak gibi etrafına sarıp toplayan Halk oyunları kadar, ait olduğu toplumun ulusal duygularını yansıtmaya ve onlar kadar toplumsal bağları pekiştirip kuvvetlendirme etkisine sahip değildir.

Düşünce ve duyguların insan vücudunun hareketleriyle anlatılması demek olan dans ya da oyun, ilk insan kültürünün merkezinde bulunmaktadır. Dinsel anlayışla, alın yazıları, evren hakkındaki düşünceler, istekler, sevgi, aşk, kahramanlık duyguları, sıla hasreti, sevinç, bereket, bolluk, hüznün, afet, felaket gibi olaylar hep oyunla anlamlandırılıyor, hep oyunla canlandırılıyordu. Bugün de halk oyunlarını müzik ve sur gibi sanat olaylarından ayrı düşünme olanağı yoktur. Bugün de dansın

⁶³ BEKAR, Cüneyt. **Halk Oyunlarının Öğretiminde Öğrenim Ve Algılamanın Rolü**, Motif Dergisi, Yıl:1, Sayı:3, Mina Ajans, Ankara, 1997, s.157.

⁶⁴ ŞENOL, Ahmet. **Sosyal Çalışmalarda Halk Oyunlarının Rolü**, Dönemeç Dergisi, Ankara Esnaf Ve Sanatkarlar Odaları Birliği Yayın Organı, Yıl 1, Sayı 3, Ankara, 1997, s.32.

⁶⁵ EROĞLU Türker. **Sosyo-Kültürel Değişme Ve Halk Oyunlarının Öğretimi**, Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Kültür Bakanlığı HAKAD Yayınları:157, Ankara, 1991, s.95.

bulunduğu her yerde, düğün ve dernekten asker uğurlamasına kadar varan çeşitli tören ve toplumsal olayları görmek mümkündür.

Halk Oyunlarının öğrenciler üzerine etkilerini sosyo-kültürel etkileri şu şekilde değerlendirilebilir;

Halk oyunlarının öğrenciler üzerinde sosyal etkileri; Halk oyunları insanların birbiriyle ilişkilerini müzikle de birleşerek yaşatan ve kültür öğelerinin bu yolda nesilden nesile aktarılmasına yardım eden önemli bir etkinliktir. İnsanlar eğlenmeye ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçlarını da düğünlerde, eğlenceler de oyunlarla giderebilirler. Böylelikle insanlar arası ilişkiler sağlamlaşır, toplum da insanlardan oluştuğu için insanlar arası ilişki ne kadar sağlam olursa toplum da o derece sağlam olur. Bu, kişinin mutlu olmasını, aynı zamanda beden sağlığını korumasını, gelişmesini, enerjisini dengeli kullanabilmesini sağlamaktadır. Halk oyunları çalışmalarına katılan bireylerin yaptıkları bütün antrenmanlar bedensel fayda elde etmede yardımcı olmaktadır. Duruş alışkanlıkları, vücut organlarının kendine olan öz güvenini artırmaktadır.

Ülkemizdeki halk oyunu çalışmalarının Türk kültürünün oluşumundaki katkısı, Anadolu insanının hoşgörülü, uyumlu, vb. iyi duyguları bünyesinde barındırmasına imkan sağlamıştır. Sosyal faaliyetler nedeniyle okullarda dernek ve vakıflarda kurum ve kuruluşlarda yapılan halk oyunu çalışmaları insanımızın oyun dışı zamanını da etkilemektedir.

Son yirmi yılın çalışmalarında halk oyunlarımız kültürel içerikten ziyade sosyal yanı ağır basan bir faaliyet olarak göze çarpmaktadır. Bu da halk oyunları ile uğraşanların kişisel anlayışları sonucu oyunlardaki değişiklikten kaynaklanmakta estetik değer ve anlayışlarda sürekli değişikliğe uğramaktadır. Bu yansımanın sosyal açıdan gerektiği ölçüde olmadığı da bir gerçektir. Kalabalıklaşan ve her konuda kendine yabancılaşması için adeta yarışılan toplumumuz kendi kültürü içinde halk oyunlarını gerektiği şekilde değerlendirememektedir. Nüfusun üçte ikisine yakın bir bölümünün şehirde yaşaması kültürel değerlerin toplumsal yaşama adaptasyonunun hala yeterince yapılmaması, suni kültürel çalışmaların ortaya çıkması sonucunu doğurmaktadır. Sonuç olarak sosyal çalışmalarda halk oyunlarının yoğun çalışmalarda değerlendirilmesinin yararlı olacağı bir gerçektir.

Halk Oyunları kişide ruhsal ve düşünsel davranış olarak, etkinlik cesaret, kendine güven oluşturmakta, artan öğrenme, başarı arzusu, bencillikten kurtulma, işbirliği bilicinin

kuvvetlenmesini artırmakta, bu çalışmaların sonucunda da bireylerde sorumluluk duygusunun güçlendiği gözlenmektedir.⁶⁶

Bu sayede bireylerin, kendi ile barışık olmalarına ve aynı zamanda toplum içinde bir yer edinmelerine katkıda bulunmaktadır.

Toplumun gayesi ayakta kalmak, milli ve manevi özelliklerini kısaca kimliğin kaybetmemektir. Toplum insanların basit bir matematik toplamı değildir. Fertlerin neden, niçin bir arada buldukları gerçeğini hissedebilmeleriyle devam etmektedir.

Halk Oyunlarının toplum yapısı üzerine etkilerini;

a. Sosyal Etkiler

a.1. Aile

a.2. Birey

a.3. Çevre

b- Kültürel Etkiler:

b.1. Örf

b.2. Adet olarak ele alınmaktadır.

Halk Oyunları sosyal bir olaydır. Sosyal olay başlama ve bitiş noktaları belirli olan ve toplum içinde meydana gelen birden fazla ferdi veya onların ilgilerini çeken bir oluşur.⁶⁷

Fertler veya sosyal gruplar arasında görülen bir olay her şeyden önce birbirlerinin varlığından haberdar olmalarının bir sonucudur.

Ülkelerin birbirlerine kültürünü, giysilerini, gelenek göreneklerini en iyi tanıtma yolu yine halk oyunları sayesinde olmaktadır.

⁶⁶ ŞENOL, Ahmet. A. g. e., s.33.

⁶⁷ ERKAL, Mustafa. *Sosyoloji-Toplum Bilimi*, Der Yayınları, İstanbul, 1998, s.43

Halk oyunları aile içindeki sosyal ilişkileri geliştirir. Aileler düğünlerinde, eğlencelerinde halk oyunlarını yaşatırlar. Ailenin bütün fertleri arasında karşılıklı tam bir etkileşim ve etkileşimin sembolleşmiş görüntüleri içinde, kalıttan gelen ve içgüdüsel olan ve dış çevreye karşı mahremiyet ile sürdürülürken, diğer taraftan aynı zamanda dış çevreye dönük, açık sosyal ilişkiler önünde kapalı olmayan (ekonomik, çevresel, kültürel ilişki ağlarına açık) ve özellikle aile fertlerinin kendi aralarındaki ilişkilere hem kendileri açısından olumlu, hem de toplumun benimsediği değerler ve fonksiyonlar doğrultusunda olumlu toplum ilişkilerine bağımlı olarak ailenin ortak menfaatleri ve kendi aralarındaki etkileşimlerin dışarıdan açık ve seçik tarzda görebileceği biçimde, yani tam bir dayanışma içinde, ailede tekrarlanan özelliklerle dolu halde sürdürülmektedir.⁶⁸

Halk oyunları bireyi sosyalleştirir. Bireyde kendisine güven duygusunu, medeni cesaretini geliştirir. Başkalarıyla hızlı ve kolay ilişki kurabilir hale gelir. Toplum içinde kendine bir yer bulur. İçine kapanık, sessiz çocuklar halk oyunları sayesinde buldukları bu durumdan kurtarılabilir. Yani bireyin davranışlarının olumlu yönde gelişmesini sağlamaktadır.

Halk oyunları oynayanı eğlendirdiği kadar seyreden kişilere de zevk veren bir etkinliktir. Halk Oyunları alanında kabiliyeti, yeteneği olmayan kişiler bu ihtiyaçlarını seyrederek de gerek başka alanda, gerek şenliklerde gerekse düğünlerde giderirler. Yalnızca bir kişinin değil, bireylerin hep birlikte eğlendikleri bir etkinliktir. Oynanan oyunlar oynanış şekillerine göre çevreye mesaj vermektedir.

2-Kültürel etkileri;

Kültür, bilgiyi, imanı, sanatı, ahlakı, hukuku, örf adeti ve insanın toplumun bir üyesi olması dolayısıyla kazandığı diğer bütün maharet ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür.⁶⁹

Halk oyunlarında her yörenin kendine özgü giyim tarzı vardır. Halk oyunlarında oynanan oyunun yöresine bağlı olarak o yörenin kıyafetleri kullanılır. Her yörenin oyun tavrı farklıdır. Kırsal bölgelerdeki farklılıkları oluşturan etkenleri inceleyecek olursak elbette ki çok zor dağ koşullarında yaşayan ve çevresindekilere güven vermek, üstünlüğünü korumak

⁶⁸ NİRUN, Nihat. *Sistemantik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür*, Bağırğan Yayınevi, Anakra ,1994, s.144.

⁶⁹ KAFESOĞLU, İbrahim. *Türk Milli Kültürü*, İstanbul, 1983 s.16.

durumunda olan efelerle, balıkçılıkla uğraşan Karadenizli erkeklerin, ya da Adana yöresi erkeklerinin oyun tavırları farklı olacaktır. Bu farklılığı, iklimi, sesleri, renkleri ile farklı olan çevre koşulları, üretim ilişkileri ve bunlardan kaynaklanan sosyal, kültürel, duygusal ilişkiler oluşturmaktadır.

Örf ve adetler sosyal ilişkiler düzenleyen normlardır. Örf ve adetsiz bir toplum düşünülemez. Halkın adetlerine doğru veya yanlış ölçüleri ilave edildiği zaman bunlar örf haline gelmektedir. Mesela, seyahat ederken yaşlı, sakat ve çocuklara yer vermek, yaşlılara ismiyle hitap etmemek, el öpmek bir örfüdür. Bunlar Halk oyunlarında yaşar ve yaşatılır. Bir Halk oyunu o yörenin örfü hakkında çevresindekilere bilgi vermektedir.

Adetler, halk tarafından alışılmış ve yaygın olarak uygulanan davranış şekilleridir. Bunlar sosyal bakımdan kabul görmüş ve yerleşmiş hareket tarzlarıdır. Adetler bir toplumda bölgeden bölgeye değişebilir. Nitekim Türkiye'nin farklı yörelerinde farklı evlenme adetleri bulunmaktadır. Düğünlerde, askere giden bir genci uğurlamada, asker eğlencelerinde herkes kendi yöresine ait halk oyunlarını oynar. Halk oyunları burada bir araçtır.

Örf ve adetler toplumun işleyen çarkı içinde onun iskeletini teşkil ederler. Bunlar olmaksızın insanların bir arada ve düzenli bir hayat sürmeleri mümkün değildir.

Milli kültürün temel kaynağı olan halk kültürünün iyi değerlendirilmesi ile önce milli kültürün sağlıklı teşekkülünde, sonra evrensel kültüre katkıya yönelme ve kültür savaşında üstün gelebilme mücadelesinde, sağlıklı adımlar atılmış olacaktır. Halk kültürünü kendine malzeme eden ilim dalı folklördür.

Folklor sahasında yapılacak ciddi ve planlı çalışmalar neticesinde her türlü sanat faaliyetinin sağlıklı yapılmasını sağlayacaktır.

Öncelikle halk kültürünün biran önce derlenip toplanmasını elde edilen malzemenin değerlendirilmesi ve sonunda hayata geçirilmesi gerekir. Bu konuda ülkemizde geç bile kalınmıştır. Hayata geçirme derken, halk kültürünü meydana getiren parçaların yani maddi manevi kültür unsurlarının gerekli olanlarını, çeşitli alanlarda kullanmayı kastetmekteyiz. İşte sözüne ettiğimiz halk kültürü unsurlarının önemli olanlarından biride halk oyunlarıdır.⁷⁰

⁷⁰ EROĞLU, Türker. A.g.e., s.97.

Halk bilimi içinde doğan ve onun içinde gelişen halk oyunlarımızın da bütün bilgi edinme kaynaklarından etkilendiği bu çabalardaki ortak fayda olan bu bilgilenme sonucunda bu kontrollü değişkenlerin değil, toplumun ihtiyacı olan yönelmelere yardımcı olunması sentezlerine ulaşılmıştır. Ne yazık ki ülkemizde de güçlüklerin çoğaldığı sosyal patlamaların olduğu dönemlerden sonra halk oyunlarının kullanım alanlarının sosyal çalışmalarda da değerlendirilmesi fikri Eğitimde, Kültürde ve diğer alanlarda ancak son yıllarda uygulamaya konulabilmiştir. Halk oyunları araştırmalarının sosyal çalışmalardaki rolü içinde değerlendirmenin bizleri daha iyi sonuçlara götüreceği bir gerçektir.

Günümüzde halk oyunları çalışmaları Milli Eğitim Bakanlığınca okullarda eğitimin ayrılmaz bir bölümü olarak Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde sosyo-kültürel faaliyetler olarak değerlendirilmektedir. Bu cümleden, yapılan çalışmalar öğrenim süresince gençlerin doğal ve iç güdüsel tepkilerine uygun olarak verilmekte. Bu çalışmalar bireyin organik, sinir-kas, duygusal ve zihinsel gelişimine katkı sağlamaktadır.

Halk oyunlarının sosyal çalışmalarda kullanımı sayesinde; kişinin kendini tanıması, yeteneklerini geliştirmesi, vücudunu ve sağlığını koruması, organizmasını en iyi biçimde kullanması, toplumsal davranışlar elde etmesi amaçlanmaktadır. Sosyal çalışmalarda halk oyunları; kişide ruhsal ve düşünsel davranış olarak etkinlik, cesaret, kendine güven, artan öğrenme ve başarı arzusu, bencillikten kurtulma, iş birliği bilincini sağlamakta. Bu çalışmaların sonucunda da sorumluluk duygusunun geliştiği gözlenmektedir.

Günümüzde konu ile ilgilenen kurum ve kuruluşlarda (özellikle konservatuarlarda) halk oyunları bilimsel ve objektif cepheden, biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve felsefi açıdan irdelenerek, halk oyunlarının teknik çalışmaları yürütülmektedir. Bu çalışmalar kişinin sosyo-düzen içindeki değerinin ve öneminin artmasını sağlamaktadır.⁷¹

⁷¹ ŞENOL, Ahmet. A.g.e, s.34.



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**HALK OYUNLARI FAALİYETLERİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNE ETKİLERİNİN TESPİTİNE YÖNELİK ANKET
UYGULAMASI**

4.1.MATERYAL VE METOD

4.1.1. AMAÇ VE KAPSAM

21. yy' da ülkeler platformda kendi kültürlerini yayma ve benimsetme mücadelesi bir rekabet halindedir. Bizlerinde kendi öz kültürümüzü koruma, yaşatma, geliştirme ve benimsetme açısından ülkemizi en iyi şekilde temsil etmemiz gerekmektedir.

Kültürün yaşatılması, gelecek nesillere aktarılması yönünde büyük önemi olan halk oyunlarımızın daha detaylı bir şekilde araştırılıp, değerlendirilmesi gerekmektedir.

Halk oyunlarının bilimsel temellere oturtulmasında üniversitelerin araştırma ve katkıları göz ardı edilemeyecek oranda önemlidir. Üniversite gençliğine ve eğitimcilere, halk oyunlarının gelecek nesillere otantikliğini bozmadan aktarımında önemli görevler düşmektedir.

Halk oyunları, sosyal hafızanın dünden yarına uzanan bir köprü üzerinde biçimlenen kalıplaşmış davranışlarıdır. Bu nedenle toplumların eğitimi ve öğretimi içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Eğitim günümüzde en önemli sosyalleşme vasıtası ve sosyalleşmede büyük ölçüde toplumsal normların bireylere benimsetilmesi süreci olduğuna göre, sosyal hayatta eğitim fonksiyonu ne kadar önem arz etmekteyse aynı şekilde eğitim sürecinde de Türk halk oyunları o ölçüde büyük bir öneme sahip bulunmaktadır.

Araştırmamızda halk oyunları faaliyetlerini üniversite öğrencileri üzerinde psiko-sosyal etkileri açısından ele almaya çalıştık. Bu araştırma da amacımız halk oyunları faaliyetlerinin üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerinin bulunmasını, bu sayede halk

oyunları faaliyetlerinin üniversitelerde yaygınlaştırılıp, bir kültür köprüsü olarak değerlendirilmesini sağlamaktır.

Üniversitelerde, kamu kurum ve kuruluşlarında halk oyunları faaliyetlerine yer verilmesi, faaliyetlerinin otantikliğinin korunması, öğretici ve öğrencilerin bu doğrultuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Halk oyunları faaliyetleri sayesinde kültürün gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir yere sahip olan üniversitelere büyük görev düşmektedir. Üniversitelerde halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen gençliğe faaliyetlerin psiko-sosyal etkilerinin incelenmesi amacı ile araştırmalarımıza yön verilmiştir.

4.1.2. DENEKLER

Araştırmamız kapsamındaki denekler, Haziran 2001-Antalya'da gerçekleştirilen Üniversiteler Arası Halk Oyunları Yarışması Türkiye Finali'ne katılan halk oyunu oynayan üniversite öğrencilerinden seçilmiştir. Anketimize katılan halk oyunu oynayan üniversite öğrencilerinin 128'i bay, 98'i bayandır.

4.1.3. METOD

Araştırmamızla ilgili ön hazırlık olarak bir plan hazırlanmıştır. Bu plan doğrultusunda çalışmalar yürütülmüş olup zaman içerisinde konu ile ilgili düzeltmeler yapılmıştır.

Araştırmamızda öncelikli olarak konu ile ilgili yazılı kaynaklar araştırılmış ve gerekli materyaller sağlanmıştır. Daha sonra Antalya ilinde yapılan üniversiteler arası halk oyunları Türkiye Finali'ne katılan halk oyunu oynayan üniversite öğrencilerine anket uygulanmıştır. Anket verileri değerlendirilerek, SPSS For Windows 9.01. istatistik paket programında frekans ve persent değerleri bulunmuştur. Bulunan değerlerin yorumlanması çalışmamızın sonucuna yön vermiştir.

4.1.4. VARSAYIM

Globalleşen dünyada bir yere sahip olmak ve o yeri koruyabilmek şüphesiz dünyaya açılırken kendi öz benliğimizi kaybetmemekle mümkün olacaktır.

Bilgi ve teknoloji çağı olan 21 yy'da, bilimin kaynağı olan üniversitelerde eğitim gören genç neslin, bilgilendirilmesi ve gelişmesi iletişim-bilim teknolojilerini kullanarak yakından takip etmesi sağlanırken, öz tarihini bilen ve kültürünü yaşatan bir nesil yetiştirilmelidir.

Kültürün yansıtılmasında ayna görevi yapan halk oyunlarına gereken değer verilmelidir.

Halk oyunları, halk müziği, halk hekimliği, el sanatları, tiyatrosu, yaşama biçimleri ayrı ayrı değerlendirilmeli, arşivlenerek koruma altına alınmalıdır.

Halk bilimi ve kültürünü koruma amacı ile bu alanda yapılan çalışmalar bir çatı altında toplanmalı, devlet-üniversite-öğretici-öğrenci işbirliği ile halk oyunları, müziği, kostümleri koruma altına alınmalıdır.

4.1.5. SINIRLILIKLAR VE ZORLUKLAR

Araştırmamız halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen üniversite öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Anketimizin üniversite öğrencilerine uygulanması nedeniyle değişik üniversitelerde okuyan öğrencilere ulaşmada bir takım zorluklar yaşanmıştır.

Sadece halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma olmasından dolayı anketimiz belirli rakamlarla sınırlı kalmıştır.

4.1.6. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evreni halk oyunları faaliyetleri ile ilgilenen üniversite öğrencileridir. Yaptığımız anket çalışması Haziran 2001 ANTALYA 'da yapılan Üniversiteler Arası Halk Oyunları Türkiye Finali'ne katılan üniversite öğrencilerine uygulanmıştır.

Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin faaliyetlere katılma nedenleri ve beklentileri değerlendirilmiştir.

Ayrıca halk oyunları faaliyetlerinin üniversite öğrencileri üzerindeki Psiko-Sosyal etkileri anket uygulaması yöntemi ile araştırılmıştır.

4.2.BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 4.2.1: Örnek Kişilerin Cinsiyet Dağılımı

	n	%
Erkek	128	56.6
Bayan	98	43.4
Toplam	226	100.0

Yapılan araştırmada halk oyunları etkinliklerine katılan toplam 226 üniversite öğrencisinden 128 erkek 98 bayan öğrenci anketimizi cevaplandırmıştır. Anketimizin verilerine göre erkek öğrencilerin halk oyunları faaliyetlerine katılımı bayan öğrencilerin katılımından daha fazladır.

Tablo 4.2.2: Örnek kişilerin Yaş Dağılımlarına Göre Halk Oyunları Faaliyetlerine Katılım Oranları

	N	%
17-18 yaş	20	8.8
19-20 yaş	29	12.8
21-22 yaş	87	38.5
23-24 yaş	63	27.9
25 yaş ve üzeri	27	11.9
Toplam	226	100.0

Yaş dağılımlarına göre öğrencilerin halk oyunları faaliyetlerine katılım oranları incelendiğinde %8.8 ile 17-18 yaş grubu öğrenciler en düşük katılım yüzdesini gösterirken, %38.5 ile 21-22 yaş grubu öğrencilerin en yüksek yüzdeleriyle sahip olduğu görülmektedir. % 27.9 ile 23-24 yaş grubunun 2. sırada olduğu görülmüştür. Buna göre,

faaliyetlere 21-24 yaş grubu öğrencilerin katılımının daha yüksek oranda olduğu sonucuna varılmaktadır.

Tablo 4.2.3: Örnek Kişilerin Medeni Durum Dağılımı

	n	%
Evli	24	10.6
Bekar	202	89.4
Toplam	226	100.0

Halk oyunları etkinliklerine katılan toplam 226 üniversite öğrencisinden %10.6' sı evli %89.4 'ü bekar'dır. Buna göre, faaliyetlere bekar öğrencilerin katılımının daha yüksek oranda olduğu, ayrıca evli olan üniversiteli öğrencilerin azlığı göz önüne alındığında, halk oyunları faaliyetlerine katılan evli üniversiteli öğrencilerin de yeterli düzeyde olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 4.2.4: Örnek Kişilerin Kardeş Sayısı Dağılımı

	n	%
1 kardeş	40	17.7
2 kardeş	96	42.5
3 kardeş	50	22.1
4 kardeş	22	9.7
5 kardeş ve üzeri	18	8.0
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan öğrencilerin kardeş sayısı dağılımları incelendiğinde; Ailelerin çocuk sayıları arttıkça öğrencilerin halk oyunları faaliyetlerine katılım oranlarının düştüğü görülmektedir. 2 kardeş in %42.5 ile, en fazla yüzdeler dilime

sahip olması Türkiye şartlarında az çocuklu ailelerin çocuklarının etkinliklere, çok çocuklu ailelerin çocuklarından daha fazla katıldığını göstermektedir.

Tablo 4.2.5: Örnek Kişilerin Babalarının Meslek Grupları

	n	%
İşçi	48	21.2
Memur	81	35.8
Esnaf	58	25.7
Serbest meslek	39	17.3
Toplam	226	100.0

Anketimize katılan öğrencilerin babalarının meslek grupları incelendiğinde, % 35.8 ile en yüksek yüzdelik diliminin memur çocuklarına ait olduğu bunu % 25.7 ile esnaf, %21.2 ile işçi, %17.3 ile serbest meslek sahibi babaların çocuklarının izlediği görülmüştür. Bu durumun ekonomik gelir düzeyi ve kültür seviyesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.2.6: Örnek Kişilerin Annelerinin Meslek Grupları

	n	%
İşçi	21	9.3
Memur	81	35.8
Ev hanımı	98	43.4
Serbest meslek	26	11.5
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan öğrencilerin annelerinin meslek grupları incelendiğinde, %43.4 ile annesi ev hanımı olan öğrencilerin faaliyetlere katılım oranının en yüksek değere sahip olduğu görülmüştür. Türkiye şartlarında bayanların çalışma ve meslek

sahibi olma oranları düşünülduğünde sonucun normal olduğu ,bununla beraber %35.8'lik yüzdeler ile memur annelerin çocuklarının faaliyetlere katılım oranının da yüksek olduğu kaydedilmiştir.

Tablo 4.2.7: Örnek Kişilerin Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Dağılımı

	n	%
200 milyon ve altı	3	1.3
200-300 milyon arası	12	5.3
300-400 milyon arası	39	17.3
400-500 milyon arası	67	29.6
500 milyon ve üzeri	105	46.5
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelir düzeyleri incelenmiştir.Aylık ortalama geliri 500 milyonun üzerinde olan %46.5' lik kesimi oluşturan ailelerin çocuklarının halk oyunları faaliyetlerine daha fazla katıldığı görülmüştür.Gelir seviyesinin düşüşü ile faaliyetlere katılım oranı paralellik arz etmektedir.Ekonomik durum pek çok şeyi etkilediği gibi halk oyunları faaliyetlerine katılımı da etkilemektedir.

Tablo 4.2.8: Örnek Kişilerin “Halk Oyunlarının Kültürün Bir Ögesi Olduğu Görüşüne katılıyor musunuz?” Sorusuna Cevapları Tablosu

	n	%
Evet	226	100
Hayır	0	0
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan öğrencilerin tamamının, halk oyunlarının kültürün bir ögesi olduğu görüşüne katıldıkları görülmüştür.

Tablo 4.2.9: Örnek Kişilerin Halk Oyunları İle İlgilenme Süreleri Dağılımı

	n	%
1 yıldır	35	15.5
2 yıldır	54	23.9
3 yıldır	51	22.6
4 yıldır	49	21.7
5 ve üzeri	37	16.4
Toplam	226	100.0

Yapılan araştırmada halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin %23.9'u 2 yıldır, %22.6'sı 3 yıldır, %21.7'si 4 yıldır, %16.4'ü 5 yıl ve üzerinde , ayrıca % 15.5 'i 1 yıldır bu faaliyetlere katıldıkları görülmüştür. Bu sonuca göre halk oyunları faaliyetlerine katılan öğrencilerin çoğunluğunun deneyimli olduğu ve faaliyetlere katılımında istikrarı oldukları görülmüştür.

Tablo 4.2.10: Örnek Kişilerin Halk Oyunları İle İlgilenmeye Başladıkları Kurumların Dağılımı

	N	%
İlköğretim	14	6.2
Orta Öğretim	38	16.8
Üniversite	65	28.8
Ailede	4	1.8
Yaz Okullarında	17	7.5
Derneklerde	40	17.7
Halk Eğitim Merkezleri	48	21.2
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan öğrencilerin % 28.8'lik kesimi faaliyetlere üniversitelerde,%21.2 'lik kesimi Halk Eğitim Merkezleri'nde % 17.7'lik kesimi ise derneklerde başlamışlardır.ayrıca öğrenciler faaliyetlere , % 16.8 'lik kesimle ortaöğretim, % 6.2 'lik kesimle ilköğretim ve % 1.8 'lik kesimle ailede başlamışlardır.

Üniversite öğrencilerinin %28'lik kesiminin halk oyunları faaliyetlerini ilk defa üniversitede öğrendikleri,bu kurumda verilen eğitimin önemini vurgulamaktadır.

Ayrıca gençliğin halk oyunları faaliyetlerine katılımı ve devamlılığının küçük yaştakilere oranla daha yoğun olduğu görülmüştür.Halk kültürünün yaşatılması, yaygınlaştırılması ve genç nesle aktarılmasında Halk Eğitim Merkezlerine,Derneklere ve özellikle Ortaöğretim ve Üniversite kurumlarına büyük görevler düşmektedir.

Tablo 4.2.11: Örnek Kişilerin Halk Oyunlarına Başlamalarına Etkili Olan Faktörlerin Dağılımı

	N	%
Kendim(sevdiğim için)	109	48.2
Ailem	25	11.1
Öğretmenlerim	42	18.6
Arkadaşlarım	20	8.8
Kitle iletişim araçları (radyo,televizyon v.b.)	28	12.4
Diğer	2	0,9
Toplam	226	100.0

Halk oyunları etkinliklerine katılan toplam 226 üniversite öğrencisinden %48.2 'si kendi tercihi ile faaliyetlere başladığını belirtmiştir.% 18.6'lık kesimi öğretmenlerinden, %12.4'lük kesim ise kitle iletişim araçlarından etkilendiklerini ifade etmişlerdir.% 0.9 luk kesim ise, diğer seçeneğini işaretlemişler ve derneklerin, halk oyunu faaliyetlerine başlamalarında etkili faktör olduğunu belirtmişlerdir.

Bu sonuca göre anketörlerin halk oyunları faaliyetlerine katılımında, kitle iletişim araçlarının, öğretmenlerin ve ailelerin rolünün büyük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.12: Örnek Kişilerin Halk Oyunlarına Başlama Amaçları

	n	%
Serbest Zamanlarını Değerlendirme	86	38.1
Yurt içi ve yurt dışı gezilere katılma	20	8.8
Dış görünümünü düzeltme	6	2.7
Yarışma ve gösterilere katılma	21	9.3
Yeni arkadaşlar edinme	57	25.2
Spor yapma	4	1.8
Değişik kültürleri tanıma	32	14.2
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin büyük çoğunlukla serbest zamanlarını değerlendirme, yeni arkadaşlar edinme, değişik kültürleri tanıma amacıyla bu faaliyetlere katıldığı sonucuna varılmıştır. Bu da öğrencilerin sosyalleşmede halk oyunlarını bir araç olarak gördükleri sonucunu göstermektedir.

Ayrıca üniversite öğrencilerinin % 9.3 'lük kesimi yarışma ve gösterilere katılma %8.8 'lik kesimi çeşitli gezilere katılma, % 2.7'lik kesimi dış görünümünü düzeltme ve dolayısı il toplumda kabul görülme %1.8'lik kesimi ise spor yapma amaçları ile halk oyunları faaliyetlerine başlamışlardır.

Buradan halk oyunları faaliyetlerinin sosyalleşme önemli bir rolü olduğu üniversite

Tablo 4.2.13: Halk Oyunları Faaliyetlerinin Örnek Kişiler Üzerindeki Psikolojik Etkilerinin Dağılımı

	n	%
Kendine güvenin(özgüven) artması	6	27.4
Konsantrasyonunun artması	4	20.8
Arkadaş ilişkilerinin düzenlenmesi	5	26.1
Psikolojik olarak rahatlama	1	8.8
Stresten uzaklaşma	8	16.8
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerine bu faaliyetlerin psikolojik etkileri incelenmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin %27.4 'lük kesimi faaliyetler sayesinde kendilerine güvenlerinin (öz güvenin) arttığını, %26.1 'lik kesimi arkadaş ilişkilerinin düzenli bir hal aldığını, % 20.8'lik kesimi konsantrasyonlarında artış olduğunu, %16.8'lik kesimi stresten uzaklaştıklarını, %8.8 'lik kesim ise psikolojik olarak rahatladıklarını ifade etmişlerdir.

Elde edilen verilere göre, halk oyunları faaliyetlerinin, bu faaliyetlere katılan üniversite öğrencileri üzerine olumlu etkilerinin olduğu sonucu çıkmaktadır.

Tablo 4.2.14: Halk Oyunları Faaliyetlerinin Örnek Kişiler Üzerindeki Sosyal Etkilerinin Dağılımı

	n	%
Topluma uyumun kolaylaşması etkisi	56	24.8
Toplumda yer edinme etkisi	69	30.5
Rekreatif etkisi	42	18.6
Statü değişikliği etkisi	15	6.6
Arkadaş edinme etkisi	44	19.5
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerine bu faaliyetlerin sosyoloji etkileri incelenmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin %30.5'lik kesimi faaliyetlerin bireyler üzerinde toplumda yer edinme etkisinin olduğunu, %24.8'lik kesimi faaliyetlerin bireylerin topluma uyumunu kolaylaştırdığını, %19.5'lik kesimi arkadaş edinme etkisinin olduğunu, %18.6'lık kesimi rekreatif etkisinin olduğunu, %6.6'lık kesimi ise statü değişikliği etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyal gelişme kişinin sosyal uyarıcıya, özellikle grup yaşamının baskı ve zorluklarına karşı, duyarlılık geliştirmesi, grubunda yada kültüründe, başkalarıyla geçinmesi onlar gibi davranmasıdır. İnsan belli bir zamanda belli bir sosyal ve kültürel ortamda doğar ve sosyalleşme süreci içerisinde çevresine ve topluma uyum çabası gösterir. Bu çaba önce aile, sonra okul, daha sonra meslek ortamı içinde devam eder. Sosyal gelişim bireyin davranışlarına bakarak değerlendirilebilir. Gelişim söz konusu olduğuna göre belli bir ilerleme görülmesi gerekir. Bu ilerlemede değişimler, süreç içerisinde kolaydan zora, basitten karmaşığa gider.⁷²

Elde edilen veriler ışığında, halk oyunları faaliyetlerinin, bu faaliyetlere katılan üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesi üzerine önemli etkilerinin olduğu sonucuna varılmaktadır.

⁷² ÖZTÜRK, Füsun. **Toplumsal Boyutlarıyla Spor**, Spor Kitabevi, Ankara, 1998, s.47.

Tablo 4.2.15: Örnek Kişilerin Halk Oyunları Organizasyonlarının Yeterli Düzeyde Olmama Sebebi İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	n	%
Eğitmen eksikliği	27	11.9
Maddi yetersizlik	28	12.4
Bürokratik sorunlar	4	1.8
H.O.tanıtımının yetersizliği	116	51.3
Hepsi	51	22.6
Toplam	226	100.0

Anketimize katılan anketörler verdikleri cevaplarla, Türkiye’de halk oyunları organizasyonlarının yeterli düzeyde olmamasını % 51.3 halk oyunları tanıtımının yetersizliğine %12.4 maddi yetersizliğe, %11.9 eğitmen eksikliğine, %1.8 bürokratik sorun ve engellere bağlamışlardır. Ayrıca öğrencilerin % 22.6 sı da Türkiye’de halk oyunları organizasyonlarının yeterli düzeyde olmamasını bütün bu sorunların tamamına bağlamışlardır.

Tablo 4.2.16: Örnek Kişilerin Halk Oyunları Organizasyonlarının Yeterli Düzeyde Olması İçin Gerekenler İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	n	%
Eğitim kurumlarında seçmeli ders olarak okutulması	17	7.5
Halk Oyunları kurum kuruluşlarına destek verilmesi	20	8.8
Organizasyonların daha ilgi çekici hale getirilmesi	48	21.2
Toplumun bu konuda bilgilendirilmesi	85	37.6
Maddi olanakların artırılması	56	24.8
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencileri bu faaliyetlerin halk oyunları organizasyonlarının yeterli düzeyde olması için gerekenler ile ilgili görüşleri incelenmiştir.

Öğrencilerin %37.6'sı toplumun bu konuda bilgilendirilmesi gerektiğini, %24.8'i halk oyunları faaliyetlerine ayrılan maddi olanakların artırılması gerektiğini, %21.2'si organizasyonların daha ilgi çekici hale getirilmesi gerektiğini, %8.8 halk oyunları kurum kuruluşlarına destek verilmesi gerektiğini, %7.5'i ise eğitim kurumlarında seçmeli ders olarak okutulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Buradan anketörlerin ülkemizde halk oyunları organizasyonlarının yeterli düzeyde olmadığını düşündükleri ve yeterli düzeyde olması için halk oyunları konusunun daha detaylı bir biçimde araştırılarak incelenip değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varmaktayız.

Tablo 4.2.17: Örnek Kişilerin Yurt İçi Halk Oyunları Organizasyonlarının Kültürlenme Üzerine Etkileri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	n	%
Bölgesel farklılıkları görme	44	19.5
Yeni yerleri görme ve tanıma	7	3.1
Kültürel farklılıkları görme	123	54.4
Yeni arkadaşlıklar kurma	52	23.0
Toplam	226	100.0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin yurt içinde düzenlenen halk oyunları organizasyonlarının kültürlenme üzerine etkileri ile ilgili görüşleri incelenmiştir.

Elde edilen veriler ışığında, halk oyunları organizasyonlarının kültürlenme üzerine %54.4 kültürel farklılıkları görme açısından, %23.0 yeni arkadaşlıklar kurma açısından, %19.5 bölgesel farklılıkları görme açısından ve %3.1 yeni yerleri görme ve tanıma açısından etkileri olduğu söylenebilir.

Bireyler Halk oyunları faaliyet ve organizasyonları sayesinde yurt içinde çeşitli yörelerde kültürel pek ok öğeyi öğrenmektedirler.

Buradan yurt içinde düzenlenen halk oyunları faaliyet ve organizasyonlarının bireylerin kültürlenmesi üzerine olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.18: Örnek Kişilerin Uluslararası Halk Oyunları Organizasyonlarının Kültürlenme Üzerine Etkileri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	N	%
Değişik Ülkeleri Görme	28	12,4
Değişik Kültürleri Tanıma	142	62,8
Yeni Dilleri Tanıma Ve Öğrenme	15	6,6
Farklı Toplumlarda Bulunma	25	11,1
Dünya Görüşünün Değişmesi	13	5,8
Farklı Dinleri Tanıma	3	11,3
Toplam	226	100,0

Halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin uluslararası halk oyunları organizasyonlarının kültürlenme üzerine etkileri ile ilgili görüşleri incelenmiştir.

Anketimizi cevaplandıran öğrenciler halk oyunları faaliyetlerinin kültürlenme üzerine %62,8 değişik kültürleri tanıma açısından %12,4 Değişik ülkeleri görme açısından %11,3 farklı dinleri tanıma açısından, %6,6 yeni dilleri tanıma ve öğrenme açısından ve %5,8 dünya görüşünün değişmesi açısından etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Anketimizden çıkan sonuçlar doğrultusunda, uluslararası halk oyunları organizasyonlarının kültürlenme üzerine olumlu ve oldukça önemli etkileri olduğu kaydedilmiştir.

Buradan anketörlerin, uluslararası halkoyunları organizasyonları sayesinde sosyalleşmeyi global bir boyuta taşımada , halkoyunları faaliyetlerinin etkili bir araç olduğunu düşündükleri ve halk oyunları faaliyetlerinin bu amaca da hizmet ettiğini düşündükleri sonucuna varılmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bir ülkede yaşayan insanların gelenek ve göreneklerini, efsanelerini, halk oyunlarını, türkülerini el sanatlarını, tiyatrosunu, halk hekimliğini, konut yapısını ve yaşama biçimlerini araştıran derleyen nesilden nesile geleneksel (Otantik) yapısını bozmadan aktarılmasını sağlayan bilim dalı olan folklor (Halk Bilimi), diğer bilim dalları arasında önemli bir yere sahiptir.

Halk oyunları; Türk milletinin köklü yapısını ortaya koyan tıpkı toprağın yeşermesi gibi renk renk desen desen Anadolu'dur.

İnsanların yaşam biçimlerini, inanışlarını, tabiatla ilişkisini, birbirleriyle olan ilişkilerini müzikle birleşerek yaşatan ve kültür öğelerinin bu yolla nesilden nesile aktarılmasına yardım eden bir etkinliktir.

Halk oyunları sosyal hafızanın dünden yarına uzanan bir köprü üzerinde biçimlenen kalıplaşmış davranışlardır. Bu nedenle toplumların eğitimi ve öğretimi içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Eğitim günümüzde en önemli sosyalleşme vasıtası ve sosyalleşmede büyük ölçüde toplumsal normların bireylere benimsetilmesi süreci olduğuna göre, sosyal hayatta eğitim fonksiyonu ne kadar önem arz etmekteyse aynı şekilde eğitim sürecinde de Türk Halk Oyunları o ölçüde büyük bir öneme sahip bulunmaktadır.

Günümüzde halk oyunları çalışmaları üniversitelerimize kadar yayılmış, okul, dernek, vakıf ve halk evleri açılış karşılama etkinliklerinde ve aktivitelerinde ön plana çıkmıştır. Bu kadar yaygınlaşmasına karşın eğitime gereken önem verilmemektedir.

Kültürü en geniş manasıyla insanların yaptıklarının, etkinliklerinin, hissedişlerinin hepsi diye tarif edip anlamlandırırsak halk oyunlarının eğitici rolü daha iyi anlaşılır. Duygusal katılım ve paylaşım olmazsa ne aşk, ne dostluk, ne cemaat, ne halk, ne millet, ne dil, ne din, nede insanlığın olamayacağı aynen bir gerçektir.⁷³

⁷³ TERİOĞLU, Ahmet, a.g.e.,s.165.

Halk oyunlarını gerek oynayanlarda gerekse seyredenlerde uyandırdığı ortak heyecanlarda paylaşma bir topluma mensup olma ön plandadır.

İşte bu nedenle geçmiş kültür mirasının bir kısmı olan halk oyunlarının yaşatılması, öğrenilmesi ve öğretilmesi eğitim bakımından ihmal edilmeyecek bir olaydır.

Millet insanların basit bir matematik toplamı değildir. Ortak kültür, dil, din, ırk ortak tarih, felsefe, coğrafya ve yaşantıların paylaşılması sonucu gelenek görenek örf adetler ile yoğrulmuş bireylerden oluşur. Milletlerin varolması maddi ve manevi mirasların korunmasıyla sağlık bulur.

Belli bir kültür birikimi içinde halkımızın son yıllarda özellikle 1970'li yıllardan itibaren sosyo-kültürel alanda değişime uğradığı görülmektedir.

Türkiye'nin oldukça yoğun bir değişim süreci yaşamakta oluşu, genç kuşakları kitle haberleşme araçlarının etkisiyle geleneksel kültür değerlerinden yoğun bir biçimde soyutlamaktadır. Bu durum genç kuşakların neredeyse kader hale gelmiş kimlik bunalımlarını şiddetlendirmektedir. Her iki husus birlikte dikkate alındığı takdirde en azından daha az sağlıksız bir kültürel geçişi mümkün kılabilmesi açısından ilk ve orta öğretim müfredat programlarında folkloru yer verilmesi yerinde olacaktır. Esasen Anadolu Öğretmen Liselerinde – amaca uygun yararlanılıp yararlanılmadığı tartışmaya açık olmakla birlikte-halk bilim dersi bulunmaktadır. Ancak zamanımızda kitle haberleşme araçlarından alınan kültürel etkileri eğitim kurumlarından alınan aşar hale gelmiştir. Bu nedenle söz konusu dersin yaygınlaştırılması yerinde olacaktır.

Türkiye'nin fiziki görünümü gerçekten hızla değişmektedir. İletişim araçları ve sistemleri dev adımlarla gelişirken barajlar, otoyollar, gökdelenler yapılmakta ve bunların yanında gecekondulaşan bir ülke büyük köyle durumuna dönüşen şehirler oluşmuştur.

Bu fiziki değişim içinde kültürel ve sosyal yapımızda büyük bir değişim söz konusudur. Sosyal ilişkilerde fakirlik, bencillik, tutarsızlık saygıdan uzaklaşma vb., kültürel

yapımızda ise, gerçekten büyük boyutlarda yozlaşma başı bozukluk görülmektedir. Oysa kültür orijinaldir. Yüzyılların birikimi olan kültür değerlerimiz kesin “koruyuculuk” ister.⁷⁴

Bu sebeple sosyo-kültürel değişme sürecinde gelişmeyi sağlamak için parçaların uyumlu değişmesine dikkat etmek gerekir. Sosyo-kültürel değişim sürecini iyi tespit etmek gerekir. Bunu sağladığımız taktirde olaylara hakim olup gelişmeyi sağlıklı hale getiririz.

Halk oyunları bugünkü kültür savaşı içinde verdiğimiz mücadelede en etkili silahımız olacaktır.

Bugünün dünyasında popülaritesini muhafaza eden faaliyetler içinde Türk halk oyunlarının önemli bir yeri vardır. Halk oyunları ekiplerimiz, festival, şenlik ve yarışmalarda ülkemizi temsil etmiş ve etmektedir.

Yurt dışında halk oyunlarımıza gösterilen ilginin sebebi oyunlarımızın renkliliği zenginliği ve orijinalliyedir. Ancak son yıllarda oyunlarımızdaki orijinallik bozulmaya yüz tutmuştur. Halk müziğinde olduğu gibi kültürümüzün asıl sebebi halk kendi kültür unsurunun aldığı şekilde görerek şaşırmaktadır. Kültürümüzün asıl kaynağı olan Türk halkı kültür unsurlarının aldığı şekli gördüğünde şaşırmaktadır.

Her değişme bir gelişme olduğu gibi her gelişmede yozlaşmayı gerektirmez. Ancak görülen odur ki halk oyunlarımızda meydana gelen değişmeler beraberinde yozlaşmayı da getirmektedir. Bunun bir çok sebebi vardır. En önemli olanı yeterli derleme yapılmamış olması, öğretim ve sahneleme hatalarından kaynaklanmaktadır.

Halk oyunlarının icrasında, öğretimi ve yaygınlaştırılmasında muhakkak kurum ve kuruluşların büyük önemi vardır.

Halk oyunlarının bilimsel temellere oturmasında üniversitelerin araştırma ve katkıları göz ardı edilemez . Üniversite gençliğinin ve eğitimcilerin halk oyunlarına gönül verdikleri her türlü kutlamalarda, şenliklerde ve resmi günlerde halk oyunlarının yeri tartışılmamalıdır.

⁷⁴ IŞIK, Ömer, Sosyo-Kültürel Değişme Ve Gelişme Sürecinde Halk Oyunlarımız, Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu, Ankara, 1991, s.165.

Araştırmalarımızda kaynak derlemesi yaparken anket uygulaması da yapmış bulunmaktayız. Halk oyunlarımızın üniversite gençliği üzerindeki psiko-sosyal etkileri incelenerek, gençliğin bu meseleden ne kadar haberdar olduğu veya olmadığı araştırılmıştır. Karşılaşılan tabloda halk oyunlarının genelde boş zaman aktivitesi ve arkadaş edinme, gibi toplumda yer edinme gibi değişik amaçlar için kullanıldığı, işlevinin fazlaca öğrenilmediği sonucuna varılmıştır.

Burada eğitimcilerle önemli görevler düşmektedir. Öğrencilere figürlerin anlamı kıyafetlerin ve renklerin manası, tarih şuuru, kültür farklılıkları iyi öğretilmelidir.

Hacettepe üniversitesi Türk halk bilimi ana bilim dalında yapılan bir araştırmaya göre bir boş zaman faaliyeti olarak halk oyunları üzerinde inceleme yapılmış bir derginin kursiyer ve üyeleri üzerinde yapılan araştırmada % 63'ü üniversite mezunu veya öğrencisidir. % 66'sı halk oyunlarını özel zevk olarak seçmiştir. Kursiyer ve üyelerin % 35'i halk oyunları faaliyetine üniversite yıllarında başlamıştır. Bu insanların ancak % 33'ü ilmi nitelikte ciddi çalışma bulma ümidiyle bu faaliyete katılmışlardır. Yine ankete katılanların çoğu çalışmaların ciddi yapılmadığından yönetimin tek elde olduğundan şikayetçi olmaktadır. Ayrıca derneğin gerçek amacına hizmet etmediği de şikayetler arasındadır. Üye ve kursiyerlerin % 65'i halk oyunları faaliyetini davranışlarına ve şahsiyetine etki ettiğini ve değiştiklerini ifade ediyorlar. Yapılan ankete göre dernekte kursiyerlere oyunların ismi dışında hiçbir bilgi verilmemektedir. Hatta bazen oyunların isimleri dahi verilmemektedir. Elemanların bu konuda istekleri olduğunu ancak öğreticilerin bu konuda bilgilerinin olmadığı ankette tespit edilmiştir.

Üyelerin % 70'i oyunların yöredekinden farklı olduğu düşüncesindedir. Araştırma sonucunda derneğin gerçek amacına hizmet etmediği, kursiyerlerin daha çok arkadaş bulma ve seyahat etme düşüncesiyle halk oyunları faaliyetine katıldıkları sonucuna varılmıştır.

Bu kadar önemli bir etkinlik olan halk oyunları gelişi güzel bir şekilde ortada bırakılmamalıdır. Milli değerler ancak Milli görüş ve düşüncesinde ele alınmalı eğitimciler bu alanda yetiştirilip denetlenmelidir. Dernekler ve vakıflar bu doğrultuda çalışmalıdır.

Atatürk'ün geleceğe emanet ettiği eğitimcilerle büyük iş düşmekte, gelecek nesillere her gün yeniden kazanılan dinamizmle kültürün vazgeçilmez ögesi olan halk oyunlarına ilgi ve alaka duymaları sağlanmalıdır.

Üniversitelerde gençlik Milli değerler etrafında toplanmalıdır. Ülkemizin son yıllarda buna çok ama çok ihtiyacı vardır. Bozulma ve yozlaşma üniversitelerden temizlenmelidir.

14 Haziran 1939 sayılı Milli Eğitim Kanununun 43. maddesi öğretmenliğin özel bir uzmanlık mesleği olduğunu kesin bir biçimde ifade etmektedir. Bir yöreyi iyi oynamak ayrı, eğitimlik yapabilmek ayrıdır. “Bilen Öğretir” sözü kesinlikle geçerli değildir. Bilenin bildiğini planlı bir şekilde aktarabilmeyi ve nasıl öğreteceğini de bilmesi gerekmektedir. Eğitimlik özel bir formasyon (Eğitimcilik Bilgisi) gerektiren bir alandır.⁷⁵

Yaptığımız araştırmada halk oyunları faaliyetlerine katılan üniversite öğrencilerinin ekonomik durumlarının iyi olduğu kardeş sayılarının az olduğu, ailelerinin de genelde memur, esnaf ve işçi sınıfından olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencisi kültürünün etkisini ve halk oyunlarının önemini anlamış durumdadır. Yine bu öğrencilerin bir çoğu üniversite yıllarında halk oyunları faaliyetine katılmıştır. Bununla beraber halk eğitim merkezleri, dernekler ve orta öğretimde etkinliklere katılanların sayısının hayli fazla olduğu görülmüştür. Yine öğrencilerin çoğu halk oyunlarına sevgi ve muhabbetle bakmakta, öğrencilerin halk oyunu faaliyetlerine katılımını teşvikte öğretmen, arkadaş, aile ve kitle iletişim araçlarının önemli rolü olduğu görülmüştür.

Öğrenciler kendilerinin sosyalleşmesi yolunda halk oyunlarını bir araç olarak görmekte serbest zamanlarını değerlendirme, arkadaş edinme, değişik yerleri kültürleri tanımada kendilerinin halk oyunlarına başlamasında geçerli neden olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Psikolojik açıdan kendilerine güven, rahatlık, stres ortamından uzaklaşma, konsantrasyonda artma gibi olumlu yönlerin kendileri üzerinde etki ettiği görüşündedirler.

Yine öğrenciler bu araştırma sonucunda sosyalleşme sürecinde halk oyunlarının etkili olduğunu toplumda uyumun, yer edinmenin, arkadaş edinmenin, halk oyunları sayesinde daha kolay gerçekleştiğini ifade etmişlerdir.

Halk oyunları organizasyonlarının yetersizliğinden şikayetçi olan üniversite öğrencileri kendilerine daha iyi şartlar sunulduğu takdirde bir çok organizasyona katılma

⁷⁵ ÇETİNKALP,Orhan,a.g.e.,s.165 .

isteklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim eksikliği, maddi yetersizlik bürokratik sorunların halk oyunları organizasyonlarını olumsuz yönde etkilediği görüşüne hakim olan öğrenciler halk oyunları organizasyonlarının yeterli olabilmesi için toplumun bu konuda bilgilendirilmesi, maddi olanakların sağlanması (arttırılması), organizasyonların daha cazip hale getirilmesi (İlgisinin artırılması), konuyla ilgilenen kurum ve kuruluşların destek görmesi, eğitim kurumlarında ders olarak halk oyunlarının öğretilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yurt içi ve yurt dışı etkinliklerin üniversite öğrencileri üzerinde kültür alış verişi yönüyle etkili olduğu bölgesel farklılıkları görme, kültürleri tanıma ve farklı toplumlarda bulunma gibi isteklerinin olduğu görülmüştür.

Araştırmalarımız sonunda gördük ki halk bilimi belli bir ülkede yaşayan halkın kültür ürünlerini geleneklerini adetlerini, inanmalarını, törelerini, müziğini, oyunlarını, masallarını, efsanelerini türkülerini geleneksel tiyatrosunu , halk hekimliğini, el sanatlarını, konut yapımını, araç gereçleri inceleyen bilim dalıdır.

Bu tanımdan ortaya çıkan sonuç kısaca şu şekilde ifade edilir. Halk bilimi bir ülke ya da bölge halkının maddi ve manevi kültürünü inceleyen bir bilim dalıdır ve "halk oyunları da" bu dalın araştırma konularından birisini oluşturmaktadır.

Halk oyunları halk biliminin yöntem ve tekniklerinden yararlanarak araştırarak, ve bunları yarışmalarda ortaya koymak bu zengin kültür ürünlerimizin korunması ve geliştirilmesi bakımından önemlidir. Bunun gerçekleştirilmesi için ise; ilgili kurum ve kuruluşların üniversitelerimizin ilgili bilim dallarıyla yakın iş birliği içinde olması gerekir. Üniversite gençliğinin kültürel şuurunun bilincinde ve sosyalleşmesinde en etkili eğitim araçlarından birinin de halk oyunları olduğunu unutmamak gerekmektedir.

Halk oyunları ile ilgili düzenlenen çeşitli uluslar arası organizasyonları da sadece bir eğlence ve kültürel olaylardan ibaret olmayıp sosyal yaşamı düzenleyen çeşitli yaptırımlara katkı sağlayan ekonominin ve turizmin gelişiminde büyük payı olan önemli kültür olayı olduğu gerçeğini unutmamak gerekir.⁷⁶

⁷⁶ AYDIN,Cengiz,Toplum Bilimi Açısından Halk Oyunlarının Sportif Değerleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Bitirme Tezi, İzmir, 1981, s.51.

ÖNERİLER

- Gençliğin sosyalleşmesinde, kötü alışkanlıklardan uzaklaşmasında, aile ve çevresine faydalı birey olmasında Halk Oyunları faaliyetleri etkili bir araç olarak kullanılmalıdır.

- Halk Oyunları faaliyetlerine gereken önemin verilmesi, maddi olarak artırılarak, organizasyonların sayı ve kalitesinin yükseltilmesi gerekir.

- Üniversitelerde Halk Oyunları ders ve etkinliklerinin artırılması, bu sayede üniversite öğrencilerinin faaliyetlere katılımı sağlanmalıdır.

- Her yıl Halk Oyunları konusunda yapılan çalışmalar arşivlenmelidir.

- Halk Oyunlarının yaygınlaştırılmasında dernek ve vakıflardan faydalanma yoluna gidebilir.

- Eğitici ve öğretmenler eğitim formasyonu almış uzman kişilerden seçilmelidir.

- Ülke çapında Halk Oyunları konusunda bir çerçeve çizilmeli (profil çıkarılmalı) eksikler veya çalışmalar bu doğrultuda düzenlenip yürütülmelidir.

- Halk Oyunları uygulanması ve sergilenmesi için tesislere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yönde eksiklerin giderilmesi gerekmektedir.

- Kostüm işlemlerinin özünü koruyabilmek için, orijinalleri tespit edilip, fotoğrafları çekilip arşivlenmelidir.

Sahneleme konusunda bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda seminerlerin artırılması gerekir.

- Halk Oyunları'nın bireyler ve özellikle genç nesil üzerindeki etkilerini araştıran çalışmalar çoğaltılmalı, bu konuda uzman bilim adamlarından yararlanılmalıdır.

- Halk Oyunları faaliyetlerine ayrılan maddi olanakların artırılması gerekmektedir.

- Gelecek nesillere Halk Oyunları öğretilmeli, kültür akımı sağlanmalıdır.

- Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında, Halk Oyunları Dersinin okutulması gerekmektedir.

- Halk Oyunları faaliyeti sadece gösteri ve eğlence amaçlı değil, anlam ve önemi de öğretilerek (giysilerin özellikleri, renk ve desenlerin anlamları, yörelerin farklılıkları, kültür ve tarihi özellikleri vb.) değerlendirilmelidir.

- Günümüzde Halk Oyunları konusunun amacından saptırılarak değişik platformlara çekilmesi ve etnik kültür gruplarının oluşturulmasına imkan verilmeden, milli bütünlük içinde (Devlet kontrolünde) ele alınması gerekmektedir.

- Halk Oyunları faaliyetlerine milli bayram ve özel günlerde daha fazla yer verilmelidir. Üniversite gençliğinin kaynaştırılması için üniversite içi ve üniversiteler arası organizasyonlar düzenlenmelidir. .

- Organizasyonların sağlıklı kurulması ve yönetilmesi için bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması ve ivedileştirilmesi ve yönetici-öğretici-öğrencilerin uyumlu şekilde çalışması sağlanmalıdır.

- Ulusal ve uluslararası düzeyde başarıya ulaşan ekiplere çeşitli burslar sağlanarak öğrencilerin teşvik edilmesi sağlanmalıdır.

- Türkiye'nin oldukça yoğun bir değişim süreci yaşamakta oluşu, genç kuşakları kitle haberleşme araçlarının etkisiyle geleneksel kültür değerlerinden yoğun bir biçimde soyutlamaktadır. Bu durum genç kuşakların neredeyse kader hale gelmiş kimlik bunalımlarını şiddetlendirmektedir. Her iki husus birlikte dikkate alındığı takdirde en azından daha az sağlıksız bir kültürel geçişi mümkün kılabilmesi açısından eğitim öğretim kurumlarının müfredat programlarında folkloru yer verilmesi gerekmektedir. Zamanımızda kitle haberleşme araçlarından alınan kültürel etkiler, eğitim kurumlarından alınanın aşar hale gelmiştir. Bu nedenle söz konusu dersin yaygınlaştırılması yerinde olacaktır.

KAYNAKLAR

- AKYILDIZ, Naciye. Türk Halk Oyunları, Ya-Pa yayınları, G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi, Ankara, 2000.**
- AND, Metin. Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982.**
- AND, Metin. Oyun ve Büyü, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 1974.**
- ARACI, Hilmi. Okullarda Beden Eğitimi, Alfa Yayınevi, Ankara, 1998.**
- ATAMAN, Ahmet Muhtar. Musiki Tarihi, M.E. Basımevi, Ankara, 1947.**
- AY, Gökten. Folklöre Giriş, İ.T.Ü., Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Mezunları Yayınları, İstanbul, 1990.**
- AYDIN, Cengiz. Halk Oyunlarında Toplumsal Yapılanma, E.Ü., D.T.M. Konservatuvarı Yayın No: 7, İzmir, 1992.**
- AYDIN, Cengiz. Toplum Bilimi Açısından Halk Oyunlarının Sportif Değerleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1981.**
- BARIN, Nasuh. Batı Dans Tarihi, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları Sanat Eserleri Dizisi Türk Tarih Kurumu Basımevi; Ankara, 1999.**
- BAŞBAKANLIK GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. Sporda Son 10 Yıl, GSGM Yayınları, Ankara, 1995.**
- BAŞER, Ergun. Uygulamalı Spor Psikolojisi, Spor Kitabevi, Ankara, 1998.**
- BAYKURT, Şinasi. Türklerde Folklor, Kalite Matbaası, Ankara, 1976.**
- BEHAR ERSANLI, Büşra. Türk Cumhuriyetleri Kültür Profili Araştırmaları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Yayın no:1724, Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, 1995.**
- BEKAR, Cüneyt. Halk Oyunları Öğretiminde Öğrenim ve Algılamanın Rolü, Yıl 1, Sayı 3, Mina Ajans, Ankara, 1997.**

- BİŞGİN, Şule. D.P.Ü., Türk Folklorü, Yayınlanmamış Ders Notları, Kütahya, 2000.**
- BOMPA, Tudor. Çeviri: KESKİN İlkur – TUNER Burcu, Antrenman Kuramı ve Yönetimi, Spor Kitabevi, Ankara, 1998.**
- BÜYÜK LAROUSSE ANSİKLOPEDİSİ, Cilt 10, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1990.**
- ÇETİNKALP, Orhan. “Halk Oyunları Öğretiminde Yaş Gruplarının Psikolojik ve Motorsal Özellikleri Öğretim Yöntemleri”, Türk Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri Kültür Bakanlığı HAKAD Yayınları, Ankara, 1991.**
- ÇİMEN, Kubilay. Suda Yapılan Egzersizlerin Rekreasyon Uygunluğu ve Ülkemizdeki Termal Suların Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1999.**
- DEĞERLİ, Füsun. İ. T. Ü, Türk Halk Oyunları Bölümü Ders Notları, TMOK, İstanbul, 1992.**
- DELEON, Jak. Kısa Bale ve Modern Dans Tarihi, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1993.**
- EREN, Erol. Yönetim ve Organizasyon, Beta Yayınları, İstanbul, 1983.**
- EREN, Erol. Yönetimde Otorite Problemi ve Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ü. İşletme Fakültesi, İstanbul, 1972.**
- ERKAL, Mustafa – GÜVEN, Özbay – AYAN, Dursun. Sosyolojik Açıdan Spor, Der Yayınları, İstanbul, 1998.**
- ERKAL, Mustafa. Sosyoloji-Toplum Bilimi, Der Yayınları, İstanbul, 1992.**
- EROĞLU, Türker. Sosyal-Kültürel Değişme ve Halk Oyunlarının Öğretimi, Türk Halk Oyunları Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Kültür Bakanlığı HAKAD Yayınları, Ankara, 1991.**
- FİŞHER, Ernest. Sanatın Gerekliliği (Çev; Cevat ÇAPAN), E Yayınları, İstanbul, 1980.**
- GÜNAY, Mehmet. Egzersiz Fizyolojisi, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998.**

- İKİZLER, Can – ÖZCAN, Ali Osman. Uygulamalı Spor Psikolojisi, Alfa Basın-Yayın-Dağıtım, İstanbul, 1994.**
- İNAN, Abdülkadir. Tarihte Şamanizm, Tarihte ve Bugün Şamanizm , Repromel Matbaası, Ankara, 1992.**
- KAFESOĞLU, İbrahim. Türk Milli Kültürü, Pastel Yayınevi, İstanbul, 1983.**
- KARAKÜÇÜK, Suat. Rekreasyon, Seren Matbaacılık, Ankara, 1995.**
- KOÇKAR, M. Tekin. Çağlar Boyunca İletişim Sanatı Olarak Dans ve Halk Dansları, Ege Üniversitesi, Basımevi, İzmir, 1999.**
- KUT, Sema – KOŞAR, Neslin. Aile ve Çevre Sorunlarının Gencin Kişiliğine Etkisi, M.E.B. Yay., Ankara, 1989.**
- LEVENT, Haluk. “Halk Oyunlarının Kökeni ve Yaratım Süreci Üzerine”, Folklore Doğru, İstanbul, 1987.**
- NERGİZ, Esra Nilgün. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı Basın ve Halkla İlişkiler Yöneticisi İstanbul, 2001.**
- NİRUN, Nihat. Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür, İnkılap Yayınevi, Ankara, 1994.**
- NUTKU, Özdemir. Dünya Tiyatrosu Tarihi, Cilt 1, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1985.**
- ODTÜ Halk Bilimi Topluluğu, Ankara Yöresi Halk Bilimi Araştırmaları, Ercan Matbaası, Ankara, 1997.**
- ÖRNEK, Sedat Veyla, 100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1971.**
- ÖRNEK, Veyis. Türk Kalarak Çağdaşlaşma, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1988.**
- ÖZTÜRK, Füsun. Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Spor Kitabevi, Ankara, 1998.**
- SAYGUN, Ahmet Adnan. “Anadolu Dansları ve Bunların Ayinsel Niteliği Üstüne” Folklore Doğru, Sayı: 39, İstanbul, 1975.**

SERİNLİKLİ, Güner, "Türkiye'de Oyun(Raks) Konusunda Yayınlanan İlk Yazı" Halk Bilimi Dergisi Boğaziçi Üniversitesi, Folklor Kulübü Yayını, Sayı:18, İstanbul, 1992.

SU, Ruhi. Türk Halk Oyunları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1994.

SUN, Muammer – KATOĞLU Murat. Türk Kalarak Çağdaşlaşma – Türkiye'nin Kültür Sanat Sorunları, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1993.

ŞAHİN, Hilmi. Sporcuların Performans Sporuna Bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana, 1997.

ŞENOL, Ahmet. Halk Oyunları Çalışmalarının Amaçları, Motif Dergisi, Yıl 3, Sayı 9, Pastel Ofset, İstanbul, 1997.

ŞENOL, Ahmet. Halk Oyunlarımızın Tarihçesi, Renk Yayınevi, Ankara, 1993.

ŞENOL, Ahmet. Sosyal Çalışmalarda Halk Oyunlarının Rolü, Dönemeç Dergisi, Ankara Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Yayın Organı, Yıl 1, Sayı 3, Mina Ajans, Ankara, 1997.

TAN, Nail. Folklor (Halk Bilimi) Genel Bilgiler, Halk Kültürü Yayınları, İstanbul, 1985.

TANYOL, Cahit. "Folklor Açısından Türk Toplumunu", I.Uluslararası Türk Folklor Semineri Bildirileri, İstanbul, 1996.

TEBER, Şenol. Davranışlarımızın Kökeni, Sorun Yayınları, İstanbul, 1978.

TEREKLİ, M. Serdar. "Serbest Zaman Endüstrisi İçinde Rekreasyon Sportu", Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi Yayını, Ankara, 2000.

TERZİOĞLU, E.Ahmet. Türk Folklorü İçinde "Halk Oyunları Oynayanların Psiko-Sosyal Özellikleri ve Oyunların Şahsiyet Gelişimine Etkisi", M.E.B. Yayını, İstanbul, 2000.

TOYGAR, Kamil. Halk Oyunlarımızın Tarihi İle İlgili Notlar 1, Kültür ve Turizm Bakanlığı, MİFAD Yayınları, Ankara, 1991.

- ÜNAL, Şinasi. Türk Halk Oyunları Öğretiminde Öğretim Elemanları ile İlgili Problemler, Türk Halk Oyunları Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri, Kültür Bakanlığı HAKAD Yayınları, Ankara, 1991.**
- VEYİS, Sedat. Etnoloji Sözlüğü, Çiçek Yayınevi, Ankara, 1993.**
- VURAL, K. Kütahya Halk Eğitim Merkezi Müdür Yardımcısı, 9 Haziran 2001 Tarihli Görüşme, Kütahya, 2001.**
- YAVAŞ, Mehmet – İLHAN, Atilla. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Bursa, 1996.**
- YERLİKAYA, Aydın, Eyüpoğulları Eğitim Kurumları, Yayımlanmamış Ders Notları, İstanbul, 1991.**
- YETİM, Azmi. Sosyoloji ve Spor, Topkar Matbaası, Ankara, 2000.**



EKLER

EK-1: ANKET FORMU**ANKET**

Sayın anket cevaplayıcısı;

Elinizdeki anket halk oyunlarının, halk oyunları oynayan üniversite öğrencileri üzerine psiko-sosyal etkilerini araştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar tarafımdan sadece bilimsel çalışma amacıyla kullanılacaktır. Cevapların doğruluğu çalışmamızın güvenilirliğini artıracaktır. Anketimize vereceğiniz samimi cevaplarınız için teşekkür ederiz.

Öğr.Grv. Şule BIŞGIN

1-Cinsiyetiniz?

Bay Bayan

2-Yaşınız?

17-18 19-20 21-22 23-24 25-26

3- Medeni durumunuz?

Evli Bekar

4-Kaç kardeşiniz?

1 2 3 4 5 ve üzeri

5 -Babanızın mesleği aşağıdakilerden hangisidir?

İşçi Memur Esnaf

Serbest meslek Diğer.....

6-Annenizin mesleği aşağıdakilerden hangisidir?

İşçi Memur Ev hanımı

Serbest meslek Diğer.....

7-Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadar?

- () 200milyon ve altı () 200-300 milyon arası
 () 300-400 milyon arası () 400-500 milyon arası
 () 500 milyon ve üzeri

8-Halk oyunlarının kültürün bir ögesi olduğu ve kültürü gelecek nesillere aktardığı görüşüne katılıyor musunuz?

- ()Evet () Hayır

9-Halk oyunları ile kaç yıldır ilgileniyorsunuz?

- () 1 yıldır () 2 yıldır () 3 yıldır
 () 4 yıldır () 5 ve üzeri

10-Halk oyunları ile ilgilenmeye nerede başladınız?

- () İlkokulda () Ortaöğretimde () Üniversitede
 () Ailede ()Yaz Okullarında () Derneklerde
 ()Halk Eğitim Merkezlerinde () Diğer.....

11-Halk oyunlarına başlamanızda size göre en etkili faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- () Kendim (sevdiğim için) () Ailem ()Öğretmenlerim
 () Arkadaşlarım () Kitle iletişim araçları (Radyo,Televizyon vs.)
 () Diğer....

12-Halk oyunlarına başlama amacınız aşağıdakilerden hangisidir?Belirtiniz.

- () Serbest zamanlarımı değerlendirmek () Yeni Arkadaşlar Edinmek
 () Yurt içi ve yurt dışı gezilere katılmak () Spor yapmak
 () Dış görünüşümü düzeltmek () Değişik kültürleri tanımak
 () Yarışma gösterilere katılabilmek () Diğer.....

13-Size göre halk oyunları oynamanın bireyler üzerine psikolojik etkileri aşağıdakilerden hangisidir?

- () Kendine güvenin artması () Psikolojik olarak rahatlama
 () Konsantrasyonun artması () Stresten uzaklaştırma
 () Arkadaş ilişkilerinin düzenlenmesi

14-Size göre halk oyunları faaliyetlerinin bireyler üzerine sosyal etkileri aşağıdakilerden hangisidir?

- () Toplumla uyumun kolaylaşması etkisi () Statü değişikliği etkisi
 () Toplumda yer edinme etkisi () Arkadaş edinme etkisi
 () Rekreatif etkisi () Diğer.....

15-Halk oyunları organizasyonlarının yeterli düzeyde olmamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- () Eğitim eksikliği () Maddi yetersizlik () Bürokratik sorunlar
 () Halk oyunları tanıtımının yetersizliği () Hepsi

16-Size göre halk oyunları organizasyonlarının yeterli düzeyde olması için aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?(En önemlisini belirtiniz.)

- () Eğitim kurumlarında seçmeli ders olarak okutulması
 () Halk oyunları derneklerine destek verilmesi
 () Organizasyonların daha ilgi çekici hale getirilmesi
 () Toplumun bu konuda bilgilendirilmesi
 () Maddi olanakların artırılması
 () Diğer.....

17-Yurt içinde değişik bölgelerde düzenlenen halk oyunları yarışmaları, gösterileri, ve gezilerinin,bireylerin kültürlenmesi üzerinde ne yönde etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

- () Bölgesel farklılıkları görme () Yeni yerleri görme ve tanıma
 () Kültürler farklılıkları görme ()Yeni arkadaşlıklar kurma

18-Uluslararası halk oyunları organizasyonlarının bireylerin kültürlenmesi üzerinde ne yönde etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

- () Değişik ülkeleri görme () Farklı toplumlarda bulunma
 () Değişik kültürleri tanıma () Dünya görüşüm değişmesi
 () Yeni dilleri tanıma ve öğrenme () Farklı dinleri tanıma

DİZİN

A

adet, 34, 35, 59

Aile, 72, 73, 104

Anadolu, 1, 8, 22, 29, 30, 35, 36, 67, 72, 94, 104

analiz, 68, 115

Antrenman, 52, 103

G

gelenek, 22, 25, 35, 36, 61, 71, 73, 94, 95, 127, 128

görenek, 95

B

bilim, 10, 22, 36, 67, 80, 94, 96, 98, 99, 100, 126

H

Halk bilimi, 75, 80, 99, 126

halk oyunları, 1, 2, 3, 24, 26, 29, 37, 38, 39, 40, 42, 44,

46, 49, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 69, 71, 72, 73, 74,

75, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90,

91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 108, 109, 110, 114, 115,

124, 125, 126, 127

D

Dans, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 20, 21, 102, 103, 104

davranış, 46, 57, 60, 66, 72, 74, 76, 127

Davranış, 59

dernek, 37, 72, 94, 99

K

Kişilik, 55

kursiyer, 96

kuruluş, 114

kurum, 3, 42, 43, 44, 72, 76, 79, 91, 92, 96, 98, 99, 114,

125

Kültür, 2, 3, 7, 10, 24, 37, 38, 39, 40, 42, 46, 71, 73, 74,

102, 103, 104, 105, 106, 119

E

Eğitici, 28, 99

eğitim, 1, 10, 37, 38, 39, 42, 43, 46, 54, 67, 78, 80, 92,

94, 95, 97, 98, 99, 124, 126

F

Folklor, 1, 2, 7, 24, 25, 28, 34, 39, 40, 75, 105, 113

M

Milli, 1, 2, 3, 26, 28, 38, 39, 40, 41, 43, 74, 75, 97, 102,

104, 113, 119

Milli kültür, 1

Müzik, 10, 16, 38, 105

S

seyahat, 74, 97, 114
sosyal, 1, 6, 23, 25, 43, 47, 57, 59, 60, 62, 63, 65, 69, 70,
71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 88, 90, 94, 95, 96, 99,
108, 110, 114, 115, 124, 125, 127
sosyo-kültürel, 3, 71, 75, 95, 115
sosyolojik, 76, 115

O

okul, 2, 37, 46, 90, 94
Oyun, 6, 7, 9, 11, 14, 16, 30, 34, 56, 68, 102, 105, 118

Ö

öğrenci, 80, 81, 115, 126
örf, 34, 59, 74, 95

Ş

şahsiyet, 57, 66
şenlik, 9, 12, 95

P

psikolojik, 46, 76, 89, 109, 115

T

toplum, 5, 13, 22, 39, 59, 60, 63, 64, 66, 71, 72, 73, 74,
127
Toplum Bilimi, 73, 99, 102, 103

R

Rekreasyon, 103, 104, 105
rol, 47, 50, 51

Ü

üniversite, 3, 47, 78, 79, 80, 81, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 92,
93, 96, 97, 98, 99, 100, 108, 115, 125, 126, 127